

MOKSA-MORDVIN MÁTÉ EVANGÉLIOMA.

Az 1879. évben megjelent Kazánban Máté evangéliomának egy moksa-mordvin fordítása, A. I. Tyumenyev munkája.¹⁾ Ez új textus, a melylyel a mordvin nyelv tanulmányára szolgálható textusok csekély száma most megszorodott, kivált nyelvészeti szempontból azért fontos, hogy a mordvin nyelv egyik dialectusának, a moksa-nak, megint egy új színezetét tünteti föl, a melyet különösen a szóközépi *a*-nak sűrűbb előfordulása (*i* és *e* helyett) jellemez. Igaz, hogy fordítója általán véve kelletlenül szorosabban ragaszkodott orosz nyelvű eredetijéhez; ámde ilyen fogyatkozásban sínylenek többé-kevésbé minden első biblia-fordítások, teszem a régi magyar biblia-fordítások is, a melyeket mégis igen becses emlékeknek kell tartanunk. Szerencsénkre a moksa-mordvin nyelvet már másunnan, még pedig eredeti néphagyomány-féle textusok alapján is ismerjük, s így meg is tudjuk ítélni, mi és mennyi ezen moksa nyelvű fordításban az oroszosság, a mely benne főleg szólások szerkezetén meg néhol a szórenden vehető észre. Így pl. hibás utánzás a genitivusnak *izal* (= or. жаль) mellett való használata: 15, 32 *izal tejn sü lomatneñ* = жаль мнѣ сего народа | a relativumot általánosító orosz ни negatióval fordítva: 26, 13. *kosa af uli azf* («hol nem lesz mondva») = гдѣ ни будетъ проповѣдано (valahol v. akárhol prédikáltatik) | szintilyen: 10, 11.

¹⁾ Teljes címe: Господа нашего Иисуса Христа святое евангеліе отъ Матѳея. На Мокшанское нарѣчіе Мордовскаго языка преведено А. И. Тюменевымъ. Изданіе православнаго Миссіонерскаго Общества.

*daldä suva*¹⁾ | szintén hibás genitivus: 26, 65. *mezenti tejnek nä-
jaftijhtneñ* = на что намъ свидѣтелей (szószerint: «ad quid nobis
[opus est] testium») | használja ugyan a *-ks* ragos translativust
prædicativusúl, de gyakran helyette a *-sa* ragos inessivussal is él;
ez csak onnan lehet, hogy az inessivus (*-sa*) eszközhatározóúl
(instrumentalis) is szolgál, — az oroszban meg az instrumentális
egyszersmind prædicativus-féle értékkel is jár: 19, 17. *lemdasamak
parasa* (e h. *paraks*) = пазываешь меня благимъ (nevezel engem
jónak); 21, 13. *tin tijašt soni moda-kudsa* = вы сдѣляли его вер-
тепомъ (ti tettétek azt barlanggá) | a jelző genitivus igen közönsé-
gesen utánna áll a jelzettnek (a nélkül hogy ez utóbbihoz még 3.
birtokos-személyrag járúlna, mint pl. 1, 1. *rodats Jisus Xristost*
nemzetsége J. Krisztusnak). — De ezen és egyéb apró orosz-
ságai mellett megmarad a Tyumenev-féle moksa Máté-fordításának
nyelvészeti értéke hang- és alaktanra, valamint szótárra való
tekintetben; sőt dicséretére ki kell emelnünk, hogy a mordvin
nyelvnek némely sajátosságos és a gyakorlati alkalmazásban bizo-
nyosan nehézség-tevő alakjait, t. i. a tárgy személy-mutató ige-
ragozás alakjait következetesen és az eredeti textsokhoz mérve
helyesen használja; csak a munka vége felé találunk erre nézve
többször vétket (t. i. a tárgy alak mellőzését) s majdnem úgy
látszik, hogy valamely javító kéznek üdvös működése nem hatolt
el egészen odáig. Egyébiránt a fordítás nyelvészeti becsét minde-
nek fölött az ajánlhatja, hogy benne többször a tárgy as igerago-
zásnak egy eddig föl nem jegyzett alakjára akadunk,
a melynek alkotása pedig teljesen okszerű és érthető: t. i. *nt*-végű
«*tí — öt v. öket*»-féle alak, mely különben a moksa-mordvinban
-št, s az erzában *-nk* végű: 7, 16. *sodasajnt (siní)* megismeritek
(öket) | 23, 34. *kulaftsajnt* megölitetek (*fketneñ* az egyikeket) | 23, 14.
sevandsajnt megészítetek, megemésztítetek (az özvegyeknek házukat) |
23, 13. *af nolasajnt* nem bocsátjátok (a bemenni akarókat) | 13, 30.
kadijnt hagyjátok, engedjétek (ezt és a másikat) | u. o. *kočkajnt*
szedjétek (a konkolyt) | u. o. *soiijnt* kössétek | u. o. *pirdajnt* gyűjtsé-
tek, takarjátok (a búzát) | 14, 18. *kandijnt siní* hozzátok őket |

¹⁾ De figyelemre méltó, hogy a Reguly jegyezte moksa-mordvin mondatokban is fordul elé a negatiónak illetén használata: lásd NyK. XIII, 133. l. (555—560. sz.).

15, 14. *kadǰnt sinni* hagyjátok (öket) | 19, 14. *noldajnt idtnei i dajnt kird sinni* eresszétetek a gyermekeket s ne tartsátok őket | 22, 9. *terdajnt hívjátok* (mind, a kiket találtok). — Találunk benne arra is néhány példát, hogy az egyes-sz. 1. szem. birtokosrag -zü helyett -nzü volt: 26, 28. *vernzü (monü)* «az én vérem»; 27, 46. *škajnzü* «istenem»; 15, 22. *stirnzü (monü)* «leányom»; 21, 13. *kudnzü* «házam»; 24, 48. *aziranzü* «uram»; 12, 49. *bradnzü* «frater meus». Eddig ilyent csak egyet hozhattam föl Ornatov grammatikájából (*nujnzü* «aratóm»: l. NyK. XIII, 49.).

Írás módjára nézve Tyumenyev fordítása általában következetesnek mondható. Alapszabálya neki az etymologiai helyesírás, mely szerint a szótök végebeli consonansok megtartják azon alakjukat, a melylyel rájuk következő vocalis mellett ejtendők, habár a velük érintkező képzők vagy ragokbeli consonansok ez ejtésnek némi változását követelik. E szerint jelesen a szótövégi lágy consonansok nem alkalmazkodnak (írásban is) a képzők és ragokbeli kemény kézdőconsonansokhoz: pl. *valgs* leszállt (præs. 1. *valgan*); *pingsta* időben (nom. *pingä*); *kurgti* a szájnak (nom. *kurga*); *märgk* mondjad (pr. 1. *märgan*) | *tonads* tanúlt (pr. 1. *tonadan*); *kudti* a háznak, *kudsa* házban (*kud: kudu* haza) | *virgazt* farkasok (*virgaz*); *azk* mondjad (pr. 1. *azan*). Kivételt tesz az illativusi *s* lágyulása vocalis vagy nasalis előtt: *langazanza* reája (*langs*), *utaraznza* ellene (*utars*); de 8, 2. így írja: *malasnza* (*malas*). Viszont némely ragnak kezdőconsonansa sem alkalmazkodik a szótöbéli végconsonanshoz; pl. az ablativus ragja állandóan *-da*-nak van írva (mért így hangzik vocalis után: *avada*, *kšida*), előző *t* után is: *terdaftda*, *kočkaftda*; a dativusi ragot meg mindenütt *-ti* alakban találjuk előző *n* mellett is (pl. *ava*-tól többes-sz. dat. *avatnenti*, míg Ahlqvist és Reguly textusaiban ilyenkor *-di* lép föl: *avatnendi*). — Itt meg kell jegyeznünk, hogy Tyumenyev általában egyes ragoknak bizonyos megállapított alakját írja ki; így pl. nála a genitivus ragja jésített *-ü* (úgy mint többnyire Regulynál is, NyK. V, 121, míg Ahlqvistnál rendszeren *n*, s csak a hosszú *ā*-végű tőkön *ü* a gen. ragja, pl. *avā: avāü*), de az *-nza* és *-sna* birt. személyragok után tiszta *n* (-нъ: pl. *azirsnan*, *valsnan*); ehhez még azon sajátság járúl, hogy az egyes-sz. genitivust rendszeren kettős betűvel írja: *-nü* (-ннъ), még ha nem előzi is vocalis: *tuwāü*, *menelnü* (менельннъ), a többes-sz. genitivus azonban csak

-*n*-en végződik (-*nen*, -*nenh*), valamint birtokosragos névszók genitivusa is: *alazn* patris mei (*alazn* pater meus) | ellenben tiszta *n*-vel van nála az egyes-sz. 1. szem. ragja (így R. A. is): *ezdadn* tőlem, *martan* velem, *sodan* tudok (kivéve a praeteritumbeli egyes-sz. 1. személyt, a hol az *n*-nek külön oka van: NyK. XIII, 74.) || a határozott genitivus ragja (egyes-sz.) jésített -*t*-vel (-*т*) (Regulyval egyezőleg, A.-nál -*t*) | ellenben az egyes-sz. 2. szem. ragja, meg a többes-sz. nominativus ragja tiszta *t*-vel (szintígy A. R.): *martat* veled, *sodat* tudsz, *avat* asszonyok (kivételem a praeteritum ragozása: *sodat* NyK. XIII, 74); a praeteritumnak többes-sz. 3. szem.-nek *st*-je, a jésítés hátravetésével *st*-nek van írva (-*ст*).

A moksa-mordvin nyelvhangok jelölésére Tyumenyev amúgy beérhette az orosz írás betűkészletével. Külön jegyet csak egyet alkalmazott: ю (=ju) mellett fölibe vetett vízirányos vonalkával ѵ (=jo): pl. ѵвксь (*jovks*), сѵрма (*šorma*). A *t* előtt bizonyos esetekben (Mordvin nyelvtan §. 10, a.: NyK. XIII, 21) betoldandó *h*-t, mely *χ*-nak hangzik, ugyancsak *x*-val írja: pl. кармайтъ (*karmajht*), юрхтъ (*jurht*); de nem fordul elé mindenütt, a hol az Ahlqvist ismertette nyelv föltünteti (pl. *korta*- beszélni = A. *korhta*). Némileg tökéletlen csak az *ä* és *e*-nek jelölése, illetőleg megkülönböztetése (a mely azomban nem mindenütt nagyon fontos), a mennyiben az *ä*-re használt я betű egyszersmind *ja* ('*a*) is, s a szóvégén való *e* betű (A. és R. adatai, valamint a mélyhangú szókban megfelelő *a* szerint) rendszeren *ä*-t jelöl, míg az *e* szóközepén (A. és R. szerint) jobbadán *e*-nek veendő.

Új moksa-mordvin textusunk átírásában csak keveset tértem el a szerző írásmódjától. Egészben megtartottam az *e t y m o l o g i a i* írást, a melyet egynémely esetben még helyre is állítottam (pl. a *c*-t fölbontván *ts*-re, a hol külön *t* és *s* került össze, vagy a hol a *t* csak ejtéskönnyítő betoldás: pl. *pantsan*, *moñts*; *fastsa* «együtt», ebből *f-vastsa* «egy helyben»). Egyenként: a *t* és *k* előtt betoldott *χ*-t, úgy mint az eddigi átírt mordvin textusokban (Ahlqvisttel egyezőleg) *h*-val jelöltem, a *χ*-t meg csak ott alkalmaztam, a hol ezen gutt. spirans eredeti szóhang (pl. ezekben: *raza*-, *puzana*, s orosz eredetű szókban: pl. *grez*, *duz*) | a genitivusi *n*-t megtartottam *n*-nek, de kettőzetlenül, pl. *tuvan*, *menelü*, s nem: *tuvanü*, *menelnü*; a szem.-névmások genitivusában: *monü*, *tonü*, *sonü*, *minü* stb. az első *n* a tőhöz tartozó (nominativusok: *mon*, *ton*,

son ; min stb.) | csak a *langa* szónak gyakran előforduló iness. illat. elat. casusait írtam *ng* helyett *nk*-val : *lanksa*, *lanks*, *lanksta* | az *e*-nek hol *e*-vel, hol *ü*-vel, meg a szóközépi *я*-nak hol *ja* ('*a*)-val, hol *ä*-vel való átírására nézve főleg az Ahlqvist és Reguly-féle textusok útmutatását vettem számba | szintígy a jésítés kitételére, illetőleg némely esetben mellőzésére nézve : így pl. az *-сть*, *-сь* igealakvégeket *-st*, *-sk*-val írtam át ; meg egyes magashangú szókban : *menel* h. *menel*, *stir* h. *stir*, *molt* h. *molt* stb. ; maga a mi textusunk is egyszerűsíti néha a jésítést, pl. *loman*-nak határozott genitivusát *lomanit* helyett így írván : *lomant*.

Tyumenyevnek moksa Máté-evangéliomának mint nyomtatványnak az a gyengéje van, hogy elég sok benne a sajtóhiba. Hozzá van ugyan egy «sajtóhibák (опечатки) jegyzéke» csatolva, a melyben vagy 46 hiba ki van javítva ; de e jegyzék az egész 112 lapra terjedő könyvnek csak 17—74. lapjairól szedi a hibákat ; pedig a kijegyzetteken kívül is akadnak még hibák, s a többi lapok sem hibátlanabbak mint a javítottak. Sőt egy helyen (12, 42) a javító épen rosszra találta javítani a helyest : *пялениширеннь*-ből ugyanis kihagyatja az egyik *ши*-t, pedig a szó (*päläsiširenü*) azt teszi «dél-táji» (der mittagsgegend) s előrésze nem *pälä*, hanem *päläši* (*pälä-ši*) «fél-nap=dél». — A kiadásban kijegyzetteken kívül még javítani valóknak találtam a következőket : 1, 19. *vidzelgaftams* helyett így kell : *vidzelgadijht* (21, 37. csakugyan *zd*-vel : *vidzelgadijht*) | 2, 5. *inganceü* h. olv. *ingalceü* | 2, 8. *sojü* h. *sonü* | 2, 23. *konatsti* h. *konantsti* | 3, 3. *kodants* h. *konants* | 4, 12. *vanijhtneü* h. *vanijhtneü* | 5, 1. *лотантьненъ* (*lotantneü*) h. *ломантьненъ* (*lomanitneü*) | 5, 28. *sejdijnts* h. *sedijnts* | 5, 43. *келькъ* h. *келькъ* | 6, 18. *аляць* h. *аляце* (*alatsü*) | 6, 28. *pančstneü* h. *pančstneü* | 8, 6. *mojü* h. *monü* | 8, 8. *tejza* h. *tejnza* | *ib. mojnü* h. *monü* | 9, 8. *nännü* h. *tännü* (azaz : *tänü*) | 9, 26. *kolla* h. *kolga* | 9, 36. *vanijftüta* h. *vanijftüta* | 10, 10. *трямать* h. *трямать* | 10, 23. *kenirdtat* h. *kenirtad* | 14, 35. *ozandams* h. *azandams* | 15, 13. *lang* h. *langs* (*lanks*) | 15, 27. *morškt* h. *morkšt* | 15, 37. *suskamnda* h. *suskamada* | 16, 28. *penzasas* h. *penzasas* | 17, 12. *сярьдькъ* h. *сярьдькъ* | 18, 20. *purajijht* h. *puramijht* | 18, 30. *изь* h. *изь* | 20, 1. *tijadijhtneü* h. *tijandijhtneü* | 20, 3. *ombcel* h. *ombacel* | 20, 21. *käft* h. *kädt* | 20, 30. *ижальдяметъ* h. *-местъ* | *сипъ* h. *синъ* | 21, 30. *sas* h. *sa* | 22, 30. *првяякъ* h. *првяякъ* | 23, 12. *alukšna*

vijs h. *aluksnivijs* | 23, 27. *вешанъ* h. *вешань* | 24, 39. *изсь* h. *изь* | 25, 37. *kelgijsa simftamä* h. *kelgijsa i simftamä* | 26, 22. *ezdant* h. *ezdast* | 26, 26. *talazä* h. *telazä* | 26, 58. *ičkidzä* h. *ičkizdä* | 27, 2. *sotas* h. *sotaé* | 27, 7. *мемастырнь* h. *ліемастырнь* | 27, 29. *максть* h. *максть* | 27, 50. *вакгельса* h. *вайгельса* | 27, 55. *ičkidzä* h. *ičkizdä* | 27, 60. *керязе* h. *керязе* | 28, 4. *кудаты* h. *кулаты* | 28, 8. *tonazijhtnenti* h. *tonadijhtnenti* | 28, 10. *bradnenti* h. *bradnenti* | 28, 12. *максть* h. *максть* || többször előfordul a *veš-*, *vešand-* «keresni» ige *š* (ш) helyett *šč* (щ)-vel: *vešč-*, de a helyes *veš-* is találkozik || *mäk* (мякь) «egész, mind (usque)» h. van *män* (мянь) 11, 23, 22, 26, 27, 45. (lásd alább a Szójegyzékben: *mäk*) || hibásnak tartom ezt is: 5, 23. *vizdęftima* «безовѣтный, gewissenlos», a mely a *vizd-* «szégyenleni» igéhez tartozik (tekintve hogy a *-ftima* képző csak névszóhoz járul, tehát itt a *vizd-*től való nom. verbale kell s hogy ilyen R. A.-nél: *vizks* e h. *vizdks*, a melytől a mE.-ben csakugyan van *vizksteme* «szégyentelen»: jóformán itt *виздгѣтыма* helyett ez volt a kéziratban: *виздкѣтыма*: *vizdksftima*) || 22, 24. *es-sazinza*-ról lásd a Szójegyzéket (*šas* alatt) || 1, 21. *lomanzan* e h. *lomañ-nzan* (*lomañezan*) összevont alaknak tekinthető.

B. J.

Svätöj Jevangel' Matfejtz-ezda.

Vasence glava. (I. Fejezet.)

Rodats Jisus Xristost, Davidi čorants, Avraamü čorants. (2) Avraam's šačftazü Isaakt; Isaak's šačftazü Jakovt; Jakov's šačftazü Judat i bradanžan; (3) Judas šačftazü Farest i Zarat Falmart-ezda; Fares's šačftazü Ezromt; Esrom's šačftazü Aramt; (4) Aram's šačftazü Aminadavt; Aminadav's šačftazü Naassont; Naasson's šačftazü Salmont; (5) Salmon's šačftazü Voozt Razart-ezda; Vooz's šačftazü Ovidt Ruft-ezda; Ovid's šačftazü Jessejt; (6) Jessej's šačftazü Davidt očü-azirt; David očü-azir's šačftazü Solomont Urijat irvänts-ezda; (7) Solomons šačftazü Asat; (8) Asa's šačftazü Josafatt, Josafat's šačftazü Joramt; Joram's šačftazü Ozijat; (9) Ozija's šačftazü Jofamt; Jofam's šačftazü Ažazt; Ažaz's šačftazü Jezekijat; (10) Jezekija's šačftazü Manassijat; Manassija's šačftazü Amont; Amon's šačftazü Josijat; (11) Josija's šačftazü Joakimt; Joakim's šačftazü Ježonijat i bradanžan Vavilonti vätamada ingalü; (12) Vavilonti vätamada melü Ježonija's šačftazü Salafült; Salafül's šačftazü Zorovavejt; (13) Zorovavej's šačftazü Aviudt; Aviud's šačftazü Eliakimt; Eliakim's šačftazü Azort; (14) Azor's šačftazü Sadokt; Sadok's šačftazü Ažimt; Ažim's šačftazü Eliudt; (15) Eliud's šačftazü Eleazart; Eleazar's šačftazü Matfant; Matfan's šačftazü Jakovt; (16) Jakov's šačftazü Josift Marijat mirdünts, konants-ezda šačs Jisus's, lemdavij's Xristos. (17) i stanü sembü šačamatnä Avraamt-ezda Davidt tejs kemnilijü šačamat; Davidt-gä ezda Vavilonti vätamas kemnilijü šačamat; Vavilonti-gü vätamat-ezda Xristost tejs kemnilijü šačamat. (18) Jisus Xristost šačamas ul's taf-tanü: koda nengü Josif's af šavazü mamants Marijat es pelänza i karmašt erama fkä kuđsa, šada ingalü ul's sonü peksanza usaptf svätöj dužt-ezda. (19) Josif's mirdüts sonü ulaž para lomañ i af re-

šaš vizdelgaftams sonñ, puts noldams sonñ šopfsta. (20) a mižarda son stanü mälas, vov näjavš onstanza škabazñ angelš i märgš: Josif Davidñ čoraj! dat peļ šavams Marijat irvütseñ; vad šačšš peksanza uli svätoj duyt-ezda. (21) šačftij že čora i maksat tejnza lem Jisus; vad son vansijñ lomanzan sinñ grejtneñ-ezda. (22) sembä titä ulš, uleza tijf azšš škabazt-ezda ingalceñ-sodajt kualga, kona kortaj: (23) vov stir pekaj i šačftij čora i putijht tejnza lem Emmanuil, mezü uli: miñ martanak škaj. (24) sirgadaž ont-ezda Josifš, tijš, koda märgš tejnza škabazñ angelš, i šavazä irvünts. (25) i iz soda sonñ, koda meki-päli son šačftazä čorants, vasence idt, i son maksš tejnza lem: Jisus.

Ombace glava. (II. Fej.)

Mižarda šačš Jisusš Viflejemsä Judejañ, očü-azirt Irodť pingsta, sašt Jerusalims sodaj-lomatnä ši-stäma šireť-ezda i kortajht: (2) kosa od šačšš Judejañ očü-azirš? vad min näjašk teštents ši-stamat širesa, eđi samä šukuñama tejnza. (3) kulaž titäñ očü-azir Irodš šumbaravš i sembä Jerusalims martinza. (4) i puraptaž sembeñ vasence-poptneñ i šormasa-sodajhtneñ lomatneñ-ezda, kizäfiñazñ sinñ: kosa eřavi šačams Xristosti? (5) sin azšt tejnza, Viflejemťesa Judejañ; vad ingalceñ-sodajt kädsta stanü uli šormadť: (6) ton-ga Viflejem, Judañ modats, kodanga af jomblat Judañ očü oštneñ gořaz; mes tonñ-ezdatat lisij vätñijš, konats vansijñ lomatneñ monñ Izraill. (7) esta Irodš salava terdaž sodaj-lomatneñ kizäfiñas ezdadast näjf teštet pingť kolga. (8) i kučaz sinñ Viflejems azš: molada eđi ceberñasta kizäfiñada idť kolga, i kida musašt sonñ, pačťtašt kula tejn, mes-bi mon-gü molaln šukuñama tejnza. (9) sin kulaž očü-azirt tušt; i vov teštš, konants sin näjaž ši-stäma širesa, molš ingalst, mižars saš i lotkaš sitsä vastat värü, kosa ulš idš. (10) näjaž že teštť lotkať, kenändšt päk očü kenändumasa. (11) i suvaž kuds, näjaž idť Marijat mamants marta, eđi praž šukuñast tejnza i panžaž siñtseñ parašisnan kandšt tejnza kašnet: zolota, ladan i smirna. (12) i onsta primaž märgama af mirdams Irodťi, ombace kisa molšt siñtseñ mastirs. (13) sinñ ina tumada melü, vov škabazñ angelš näjavš onsta Josifti, i kortaj: stak, šavk idť i mamants, eđi orgäd Jegipets, i ult tosa, mižars af azan tejt; vad Irodš karmaj vešandama jomaftams idť. (14) son že staž šavazä idť mamants-gä

sonn vet, edî tuš Jegipets. (15) i ulš tosa Irodđ kulimat tejs, uleza tijf azfs škabazt-ezda ingalce-azindijđ kualga, konats kortaj: Jegipett-ezda sergädiđ monî čorazn. (16) esta Irodš nüjaž, mes son pejädf sodaj-lomatneñ-ezda, päk käžijš, edî kučš kulaftama Viftejemt-esa sembeñ-gä pents-esa sembä čoratneñ kafta kizatneñ-ezda i šada jomblatneñ, pingt-ezga konants sodazä sodaj-lomatneñ-ezda. (17) esta ulš tijf azfs Jeremijat ingalce-azindijđ kualga, konats kortaj: (18) vajgel Ramasa kulavš, avarđama, piškadma i oču olksama: Razilš avarđij soñtseñ idnzan kolga i af kelgij bašavams, vađ sin aš. (19) Irodđ ina kulamada melü, vov angelš škabazn nüjuvš onsta Josifti Jegipetsa, (20) i kortaj: stak, šavk idt mamants-gä, edî molt mastirs Izrailn; vađ vešandijhtnä idt vajmants kulašt. (21) son stas, šavazä idt i mamants, edî sas mastirs Izrailn. (22) kulaž že, mes Arzelijš Judejasa ašči oču-azirks, Irodđ vastš soñtseñ alants, pelš tov molma, a šavaž onsta märgamat tuš Galilejan mastirs. (23) i saž tov karmaš erama oša, konantsti lemets Nazaret; uleza tijf azfs ingalce-azindijhtneñ kualga, mes son Nazorej lemdavij.

Kolmace glava. (III. Fej.)

tat šitneñ-ezda sas kstindaj Joannš i tonaftš Judejskoj šavaširesa (2) i kortaš: kajandada; vađ malas sas menelñ carstvaš. (3) vađ son gaj-sä, konants kolga azš ingalce-sodaj Isaijas kortaž: vajgel piškadiđ šavaširesa: anaklada ki škabazt, videptada jantneñ tejnza. (4) Joannš že kartiš veltama verbludñ šajart-ezda i karkšakšneš keđñ karkssa a jartsama-päl sonn ulš akridat i virñ med. (5) esta Jerusalemš, sembä Judejaš i sembä perfs Jordant lišandšt tejnzä, (6) i kstindavšt sonn-ezdanza Jordansa, ispovendaž es grejtneñ. (7) koda nüjš Joannš lama farisejda i saddukejda, konat sašt tejnza kstindavma, azš tejš: kujñ levkst! kiü tinñ tonaftadež orgadma malas šaštij käžjt-ezda? (8) kandada že kenerf, kona tij kajandamat. (9) i đada korta esant: minñ uli alanešk Avraamš; vađ kortan tejš, mes škajš maštij űat kevtneñ-ezda tijmas idt Avraamti. (10) vađ i uzer aščij šuftaň korünt vakssa; sembä šuftaš, konats af kannij para kenerf, kersavij i jořavij tols. (11) mon kstinda-tädež tinñ vedsa kajandamat-ksa; a molijš melgan monñ gořaz uli kemä, konantsti mon af kondastan kämet kandams; son karmaj kstindama tinñ svätoj duřsa i tolsa. (12) kajmä kädnts-esa i son

araptsij tingants i kočkasij tožarants utams, a šuzart piltasij af-ma-tavma tolsa. (13) esta saj Jisusš Galilejat-ezda Jordant lanks Jo-annti kstindavma ezdanza. (14) Joannš že kirdžä sonň i kortas: tejn eřavi kstindavma ezdadat i ton li saját tejn? (15) Jisusš že azš tejnza, kortaž: đamak kird; vad stanä eřavi tejneki tijmas sembä videt. esta Joannš noldaj sonň. (16) i kiđa Jisusš kstindavaž liss vedsta, vor panžavšt tejnza meneltnä i Joannš nüjazü škajň dužt, konats lijakšneš koda gulä, i valgakšneš langaznza. (17) i vor vajgel menelsta kortajš: titä uli čorazü kelgaf, konants-esa uli sembä monň para-kelgamazü.

Nilice glava. (IV. Fej.)

Esta Jisusš vütf ulš dužsa lomaňftima vasts täraftavma šaj-tant-ezda. (2) i gavendaž nileň-kemen šit i nileň-kemen vet, mekipüli vačš. (3) esta saš tejnza täraftijš i azš: kiđa ton škajň čora, mürgk, štabi űat kevtňä arallht kšet. (4) a son azš kortamants lanks: šor-masa azf uli: af kšesa ančak erüj lomaňš, a ar valsa, konats lišandij škajň kurgsta. (5) tada melä šavazü sonň šajtanš svütoj ošti i pu-tazü sonň cerkvaň veltamat lanksa. (6) i kortaj tejnza: kiđa ton škajň čora, prak alu, vad šormasa azf uli: soňtseň angeltneňti mür-gij toň-ksat vanmas tonň i küdtneň lanksa tonň kandtädež, mes-bi af tokalet pilgätseň kevti. (7) Jisusš azš tejnza: šormasa tanga azf uli: đak tärafňä azirt škajť tonň. (8) tanga šavandij sonň šajtanš päk seri panda lanks, i nüjafnij tejnza sembä mastirt carstvatneň i sinň slavasan, (9) i kortaj tejnza: sembü titäň makssa tejt, kiđa praž šukuňat tejn. (10) esta kortaj tejnza Jisusš: orgadt monň ezdadin, šajtan: vad šormasa azf: tonň azirti škajti šukuňakšňak i tejnza skamnzanti služindak. (11) esta kadindsij sonň šajtanš i rov an-geltnä sašt i služandašt tejnza. (12) kulaž že Jisusš, mes Joannš maksf vanijhtneň küds, tuš Galilejati. (13) i kadaž Nazarett, saš i karmaš eräma Kapernaumt-esa, ošsa, konats očü-läjt vakssa, Zavu-lonň i Neffalimň petneň-esa. (14) uleza tijf, mezü azš ingalce-sodaj Isaijaš, konats kortaj: (15) moda Zabulonň i moda Neffalimň ki lanksa očü-läjt Jordant tona päli, Galilejaš jazičnektneň, (16) šob-dasa ozada-aščij lomatňä nüjšt očü valda, i ozada-aščijhtneňti kula-mat širesa i šulfsa nüjuvs valda. (17) titä pingt-ezda karmaš Jisusš azindama i kortama: kajandada; vad malas saš meneli carstvas.

(18) jotamsta že Galilejañ oču-läjt vakska, son näjs kafta bradat: Simont, konats lemdavij Petr, i Andrejt bradants, konat jorašt kalñ-kundsamat oču-läjti, vad sin ulšt kal-kundajhtnä; (19) i kortaj tejt: molada melgan i mon tijhtädež lomanñ kundajks. (20) i sin ezdkii kadaž kal-kundsamatneñ, tušt melganza. (21) tušandaž tolda näjs ombacet kafta bradat Jakovt Zevedejñ i Joannt sonñ bradants ventšsa, alasnan Zevedejt marta, petijhtneñ siñtseñ kalñ-kundsamatneñ i terdžzi sinñ. (22) i sin ezdkii kadaž ventšsnan i alasnan, tušt melganza. (23) Jisuss jakaš sembä Galilejat langa, tonafñaž sinagogaznan-esa, ažiñdaž jevangel' čarstvat i pičkafñaž ar serädks i ar urma lomañsa. (24) i jotaš sonñ kolga kula sembä Sirijat langa; i vätneksnež tejnza sembä serädihtneñ, kirdaftneñ lama serädksa i urmasa i lomatneñ, konatneñ potmasa ulšt šajtant, i serädihtneñ kovt-ezda i lavšaptftneñ, i son pičkafñaž sinñ. (25) i molš melganza päk lama lomañda Galilejasta i kemen ošta i Jerusalemsta i Judejasta i Jordant ftaldasta.

Vetece glava. (V. Fej.)

Kida näjazñ lomañtneñ son kuc panda pčas; i koda ozaš, esta šaštš tejnza tonadijhtnä sonñ. (2) i panžaž kurgants ušaptš tonafñima sinñ kortaž: (3) šumbrat šudaftnä dujsa; vad sinñ uli menelñ carstvaš. (4) šumbrat avardijhtnä; vad sinñ bašavijht. (5) šumbrat sätavtnä; vad sin satsaž modat. (6) šumbrat vačadijhtnä i jorajhtnä sinma videda; vad sin topadijht. (7) šumbrat ižalijhtnä; vad sin ulijht ižaldaft. (8) šumbrat arutnä sedisa; vad sin škajt näjsaž. (9) šumbrat tijhtnä ladl, vad sin lemdavijht škajñ čorat. (10) šumbrat, konat pañvijht videt inksa; vad sinñ uli menelñ carstvaš. (11) šumbrat tin, mižarda karmajht šutsama tinn, pañams i ažiñs ar af-para val tinn lanks af-videsta monñ-ksan. (12) kenändada i vesülgadada; vad oču tejt pitnä meneltneñ lanksa. taftaks pañaz i ingalce-sodajhtneñ, konat ulšt tinn ingalä. (13) tin ulfad modat sal; kida salš jomaftsij vijnts, esta mezsä tijašk sonñ salusa? son kovinga af karmaj kondastams, ančak jordams sonñ veneli pilgen alu lomatnenti. (14) tin ulfada valda mastirt; ošš, konats aščij pandat pra lanksa, kodanga af küšavij. (15) i kida kirvüstsäž svečat, af putñasaž sonñ kädgü alu, a peš lanksa i pindaldij sembenti aščijhtnenti kud potmasa. (16) tafta valdamaza

tihtseñ valdas lomatneñ ingalä, mes-bi sin näjalež tinn para tertneñ i šnajalež meneliñ alantesteñ. (17) dada mäla, mes mon sañ kolams zakont, ali ingalce-sodajhtneñ; mon of kolams sañ, a päškidams. (18) vad amin kortan tejnt: šada kurak jotaj menelš i modas, kida jotaj fkä jota, ali fkä kitks zakont-ezda, tafta, mes-bi afa! ul' tijf sembä. (19) i tafta kiä kolaj fkä nat päk jombla märgamatneñ-ezda, i tonaftij stanä lomatt, sitsü päk jomblasa lemdavij meneliñ carstvasa; a kida kiä tij i tonaftij, sitsü očusa lemdavij meneliñ carstvasa. (20) vad azindan tejnt: kida videntešt tinn af uli šada oču videda šormasa-sodajhtneñ i farisejtneni, esta af suvatad meneliñ carstvas. (21) tin kulašt, mezä azf taštantenti: dat kulafta; a kida kiä kulaftij, sitsü maksf uli sudti. (22) a mon kortan tejnt: ar käžjakšnijs soñtseñ bradants lanks abun, maksf uli sudti; a kiä azij: vizdgeftima! jordaf uli toln geennati. (23) i tafta kida kandsak kašnetseñ altarti i tusa lätftat, mes bradatsü kirdij mezä-näbut langazt; (24) kadk tosa kašnetseñ altart ingalä i molt, vasenda mirandak bradatseni marta, i esta sak i kandk hašnetseñ. (25) mirandak kuraknä dušmantseñ marta, mižars ulat martanza ki lanksa, mes-bi dušmantsü afalnzä maks toni sudati, a sudas afalnzä maks toni šobda-kudiñ vanijti i afildüž ozafta toni šobda-kuds. (26) videda kortan tejnt: af lisat tosta mižards af makssak melce poluškat. (27) tin kulašt, mezä azf taštantenti: dat kola irvājama. (28) mon že kortan tejnt: ar, kiä varžaj ava lanks, mes-bi kelgama soni, kolas ni irvājama martanza sedijnts potmasa. (29) a kida vidä selmetsü prafnij toni mälsa, targak soni i jordak ezdadat; vad tejnt ulal šada cebär, kida jomal fkä poldatseni-ezda, a af sembä telatsü ulal jordaf toln geennati. (30) i kida vidä kädtsä prafnij toni mälsa, kerk soni i jordak ezdadat; vad šada cebär uli tejnt, kida jomal fkä poldatseni-ezda, a af sembä telatsü jordaf ulal geennati. (31) azf ulš nengä: kiä javij irvānts marta, sitsü kadk maksij tejnza noldamašorma. (32) a mon kortan tejnt: kiä javij irvānts marta af irvājama-kolamat-ksa, tona košardij soni irvājama kolams; i kiä irvājaj javf avaf lanksa, tona irvājama kolaj. (33) kulašt nengä tin, mezä ulš azf taštantenti: dat kola varama, a tijk, mezza varat, škajt ingalä. (34) a mon kortan tejnt: kodunga dat vara, af menelsa: vad son uli škajni ozama-vastas; (35) af modasa: vad son uli pilgalš pilgetneñ soni; af Jerusalimsa: vad son uli värdeñ oču-azirt ošš. (36) af prusat tohtseñ dat vara; vad ton af maštat tijmas fkava šajar ak-

šasa, al ravšasa. (37) uleza že valntešt: sta, sta, af, af, a mezü uli tãda velf, titü šajtant-ezda. (38) tin kulašt, mezü azf ulš: selmä selmet-ksa i pej pejt-ksa. (39) a mon tejnt azindan: dat pälksta obižajtsti, no kida kiü tonñ vaškadatanza vidä ščokatseñ langa, šarfik tejnza ombacet; (40) i kida kiü kelgij sudindavams martit, i šavams šamatseñ, maksk tejnza i sumantseñ. (41) i kiü košardatanza tonñ jotams martinza fkü vajgel-pe, molt martanza kafta. (42) kiü anaj kädstat, tonanti makst, i kiü vešij šavams pandamada, tonañ-ezda ðat orgüdkšne. (43) tin kulašt, mezü ulš azf: kelgk malastañt tonñ, i ðat kelg dušmantseñ. (44) a mon tiñtejtnt märgan: kelgada dušmantneñ tinñ, blagoslovindada šušajhtneñ tinñ, para tijada af-kelgijhtnenti tinñ. (45) uleda čorat menelñ alantešteñ; vad' son märgij soñtseñ maniti valdams paratneñ i af-paratneñ, i kučij pizim videtneñ lanks i af-videtneñ lanks. (46) vad' kida tin karmatad kelgama, konat tinñ kelgtädez, kodama tejnt učams pandama? i daceñ-kočkajhtnä af šavak li tijndijht? (47) i kida cebärsta primatad ančak tiñtseñ drugannteñ, mezü šada cebär tijndatad? i jazičneknü af šavak li tijndijht? (48) uleda taftanü parht, koda i tinñ menelñ alantešt para.

Kotace glava. (VI. Fej.)

Vanavada makšsama milastenantešteñ lomanñ ingaldä sän-ksa, mes-bi sin näjaldež tinñ: liesta af uli tejnt pandama menelñ alantešteñ-ezda. (2) i tafta, mižarda makšsat milastina, dat tura es ingalt, koda tijndijht šamasa-vaškafnijhtnä sinagogasa, ulčasanga, štob šnajlež sinñ lomatnä. videsta kortan tejnt: sin šavšt ni estejst pandama. (3) ton makšsak milastinat stanü štab kerš kädtsä afal soda, mezü tij vidä kädtsä. (4) uleza milastinatsü tonñ šopf, i alatsü näjäjs šopft, maksij tejt näjafsta. (5) i mižarda ozandat, ðat ul, koda šamasa-vaškafnijhtnä, konat kelgijht sinagogasa ulčasangä arama ozandamat-ksa, štabi näjalež sinñ lomatnä. videsta kortan tejnt: sin šavšt ni estejst pandama. (6) ton mižarda ozandat, suvak tonñ pakojš i šolgaž melgat kenkštneñ ozandt alatsenti, konats šopfstä aščij, i alatsü näjäjs šopfstä, maksij tejt näjafsta. (7) ozandamat pingsta ðada korta päk lama, koda jazičneknü; vad' sin mälijht, mes lama toramat-ksa kulavijht. (8) ðada ul taftapt, kodapt sin; vad' alantešt sodaj, mezü tejnt eřavi anamada ingalü sonñ kädsta. (9) ozandada

ina tin stanä: alanesk minn, konats ulat menelñ lanksa! svätinda-
vaza lemtsü tonñ; (10) sajava carstvatsü tonñ; uleza volatsü tonñ,
koda menel lanksa, modaf lanksanga; (11) kšeneskeñ minñ, kona
eravi, maksk tejnek täci; (12) i kadk miñtejneke dolznekeñ, koda
miñts kadatam dolgunekenti; (13) i damešt suvaft minñ tärafta-
mati; a vanmešt minñ šajtant-ezda. vad tonñ uli carstvatsü, vijtsü i
slavatsü vektnenks. amin. (14) vad kida tin karmatad kadandama
lomatnenti greysnan, kadsijñ tejnt-gü alantešt menelñ. (15) a kida
af karmatad kadandama lomatnenti greysnan, alantešt-gü af kadsijñ
tejnt grejzneñ tinñ. (16) mžarda že gavendatad, đada ul kanzidijht,
koda šamasa-vaškafnijhtnä; vad sin šavandijht es langazast riznaj
šamat, mes-bi näjafšams pra lomatnenti, šta sin gavendajht. videsta
kortan tejnt, sin šavašt ni estejst pitnä. (17) ton ina mižarda gaven-
dat, vadk pratsen i štajk šamatsen. (18) štabi af näjafšams pratsen
lomatnenti, šta ton gavendat, a alatsenti, konats šopfsta aščij, i alat-
sü tonñ näjajš šopfsta, maksij tejt näjafsta. (19) đada kočka parašit-
neñ moda lanksa, kosa suks i šameñ maštfnij, i kosa salajhtnä alda-
šuvijht i salajht. (20) a kočkada estejnt paraši menel lanksa, kosa af
suks, af šameñ maštfnij, i kosa salajhtnä af alda-šuvijht i af salajht.
(21) vad kosa parašintešt, tosa uli i sedijntest. (22) valdaš telati uli
selmä. esta kida selmetsü tonñ uli ridü, i sembü telatsü tonñ uli valda.
(23) a kida selmetsü tonñ osal, esta sembü telatsü uli šobda. esta kida
valdaš, kona esat, šobda, a šobdaš šada pük. (24) kijgavak af maštij
ulams uš kafta azirtnenti; vad ali fkeť karmaj af kelgama, a ombaceť
kelgama, ali karmaj cebärsta kultsandama fkeť, a ombaceť nulgađma.
af maštada služindama škajti i mammonati. (25) sänksa kortan tejnt,
đada pičad vajmentesteñ-esa, mezü tejnt jartsams i mezü simmas, af
telantesteñ-esa, mezza veltams. vajmeš af šada li očü jartsama-pälť
gořaz, i telas veltamat gořaz! (26) varžada menelñ narmatneñ
lanks: sin af vidijht, af nujht, af kočkajht utams i alantešt menelñ
andsijñ sinñ. tin af šada li cebertad sinñ gořaz? (27) i kiü tinñ ez-
dadnt pičadaž maštij lezdamš estejnza kasť kadk fkü kenert lanks?
(28) i veltamat kolga mez pičadťad? varžada pakšan mazi pančftneñ
lanks, koda sin kasindijht? af tev tijht, af kštirdijht. (29) a mon
kortan tejnt: mes i Solomonš sembü slavants-esa iz ul veltaf stanä,
koda ar sinñ ezdadst. (30) kida pakšan tišet, konats täci kasindij, a
vandi uli jordaf päna-kuds, škajš stanä veltasij: esta šada pük tinñ,
kirža-čerajhtnä! (31) đada že pičad kortaž: mezü tejnek jartsams,

ali mezä simmas, ali meza veltäms? (32) vad semben säir vešandijht jazičneknä, i vad sodaj alantešt menelñ, šta titä sembä tiñtejnt erävi. (33) vešandada vasenda carstvat škajl i videt sonñ, i sembä titä lezdf uli tejnt. (34) i stanü dāda pičad vandññ šit kolga. vad vandññ šis soñts karmaj pičadma es kolganza. sati ar šiti es pičafksits.

Sisemce glava. (VII. Fej.)

D'ada sudinda, mes-bi afildü ul tiñts sudindaft. (2) vad kodama sudsa sudindatad, stamasa tiñts-gü ulfad sudindaft, i kodama medirkssa tin merandatad, stamasa i estejnt karmajht merandama. (3) i mes vanat šardat lanks bradtseñ selmesa, a es selmetseñ-esa af marat šočka? (4) ile, koda karmat kortama bradtsenti: tuk, targasa šardt selmetseñ-ezda, kida es selmetseñ-esa šočka? (5) šamasa vaškafnij! targak vasenda šočkať es selmetseñ-ezda; i esta näjsak, koda targams šardt bradtseñ selmesta. (6) dašt makssa svätinať pinetnenti i dašt jořa žemčugt tuvatneñ ingalü, dalež tapa sonñ pilgesnan-esa, i šarkstaž daldež säž tinñ. (7) anašada i maksavij tejnt, vešundada i mutad, tokada i panžijht tejnt. (8) vad ar anasijs šavandij, vešandijš-gü mušandij i tokajti panžijht. (9) uli li tinñ jotksant stama lomañ, konats, kida čorats anaj kše, maksal tejnza kev? (10) i kida karmaj anama kalda, maksal kuj? (11) i tafta kida tin, ulaž af-parat, maštad maksšama para makššamatneñ es idtnenti: tada päk menelñ alantešt maksijñi paratneñ anajhtnenti kädstanza. (12) i stanü semben-esa, koda kelgtad, štabi lomatnä tijndalht martiñt, stanü i tin tijndada martišt. vad tän-esa aščijht zakons i ingalce-azandajhtnä. (13) suvsada täjñü kenkštneñ pačk; vad keli kenkštñü i očü kiš jomafksti vätijht, i lamat molijht sinñ pačk. (14) koda täjñü kenkštñü i jombla kiš vätijhtñü erävti, i koda af-lamat mušindsaž sinñ! (15) vanavada af-vidü ingalce-azandijhtneñ-ezda, konat sašandijht tejnt ucañ veltamasa, a potmasast ulijht norgij virgast. (16) kenerfsnan-ezda sodasajnt sinñ. kočkajht li kozamarinasta vinagrad, ali karmaravkssta marť? (17) tafta ar cebär šuftaš kannij i cebär kenerft, a osal šuftaš kannij osal kenerft. (19) ar šuftať, konats af kannij cebär kenerf, keršasaž i jořasaž tolti. (20) i stanü kenerfsnan-ezda sodasajnt sinñ. (21) af ar kortajš tejn: azir! azir (škabaz!) suvaj menelñ carstvati, a tijandijš volants alaziñ, konats meneltneñ lanksa. (22) tona šista lamat azijht

tejn: azir! azir (škabaz)! af toni li lemsat min ingalceñ azan-damä? i af toni li lemsat šajtantneñ pañtsamä? i af toni li lemsat lama oču-vijtnen tijndamä? (23) i esta mon azan tejt: mon mžardinga izüdež soda; tušandada moni-ezda zakonftima tijhtnä. (24) i stanä art, kiü kultsandsij iat moni valtneñ i tijndij sinü, kondaftasa jonu alati, konats putazü kudnts kev lanksa. (25) i tuš pizimš i kepičavšt läjtnü i karmašt ufama varmatnä i virgüdšt tona kudt lanks i son iz pra; mes kemekstaf ulš kev lanksa. (26) a ar, konats kultsandsij iat moni valtneñ i af tijndij sinü, kondaftavij jonuftima alati, konats putazü kudnts päsoč lanksa. (27) i tuš pizimš i kepičavšt läjtnü, i karmašt ufama varmatnä i virgüdšt tona kudt lanks i son praš, i pramats soni ulš oču. (28) i kiä Jisusš šumirdazü iat valtneñ, lomätnä divandašt tonaftamantsti. (29) mes son tonafiazü, koda vij, a af koda šormasa-sodajhtnä i farisejtnä.

Kafksace glava. (VIII. Fej.)

Mžarda son valgš panda prästa, tuš soni melga lama narodda. (2) esta šaštš malasnza särüdič prokazsa i šukuñakšnaž tejnza azš: azir! kiä kelgat, maštät moni aruptama. (3) Jisusš veñaptäž küdnts, tokaš tejnza i azš! kelgan, aruptavak. i son ezdkü aruptavš prokazat-ezda. (4) i azš tejnza Jisusš: vant, kinütingü dat azinda; no mošt, näjftk toñtseñ popti, i kandt kašnü, kodama märgš zakonftesa Mojejš svüdetelstväs tejt. (5) mižarda že Jisusš suvaš Kaper-naumti, saš tejnza sotnekš i eneldazü soni, (6) kortaž: azir! urazü moni madij kudsa lavčaptf i päk särüdič. (7) Jisusš kortaj tejnza: mon sajan i pičkaftsa soni. (8) sotnek že kortaž tejnza azš: azir! mon af tijan, mes-bi ton suvalet moni kudti; a ančak azk val i pičkaj urazü moni. (9) vad žoša mon aščan vijt ala, no koda i moni vijt ala ulijht saldatnä, esta märgan fkäti: mošt, i molij; i ombaceti: sak, i saj; i uraznti: tijk säñ, i tijsij. (10) kulaž täñ Jisusš divandaš, i moļijhtnenti melganza azš: videsta kortan tejt: Izrailtesanga mon izn mušanda taftama vera. (11) i azan tejt, mes lamat sajt ši-stamat i ši-valgamat širesta i ozajht Avraamt, Isaakt i Jakovt marta meneli carstvat-esa. (12) a čoratnä carstvat jordavijht šöbdaksti ušestän; tosa uli avarđama i čatirdama pejtneñ. (13) i azš Jisusš sotnekti: mošt, i koda ton verandat, tafta i uleza tejt. i urets soni pičkaš ezdkü. (14) saž Jisusš Petrañ kudti, näjazü soni ava-

žants, konats madij psij urmasa. (15) i šavizü sonñ kädä, i psij urmas kadizü sonñ; i staš i služindaš tejnza. (16) ilätti že vätäst tejnza lama lomañda, konat ulšt kirdaft šajtantneñ-ezda, i son pañazñ dujtnen valsa i sembeñ särädijhtneñ pičkafizñ. (17) uleza tijf azjš ingalce-azandij Isajat-esa, konats kortaj: son šavizñ es langaznza minñ urmanekeñ i kandazñ särädmanekeñ. (18) näjaz že Jisuss es perfka lama lomañda märgs soñtseñ tonadijhtnenti ujmas tona šireti. (19) i šaštaž tejnza fkä šormasa-sodaj azš tejnza: tonaf-tij! molan melgat, kov ton dalet mol. (20) Jisuss kortaj tejnza: kelastnenti ulijht vařet i menelñ narmantnenti ulijht pizat, a lomannñ čorati aš, kosa komafnama pñants. (21) ombace tonadijnzan-ezda azš tejnza: azir! märgk tejn vasenda molmas i kalmams alazñ. (22) a Jisuss azš tejnza: molt melgan i kadk kulatnenti kalmams es kulatneñ. (23) i mižarda suvaš son ventšs tonadijnza molšt melganza. (24) ezdkä oču-läjft lanksa tijuvš viškü varma, sta mes ventšš kajavš volnatneñ-esa, a son udiš. (25) tonadijnza sonñ, šaštaž tejnza, karmašt stafñams sonñ kortaž: azir! vanmešt minñ, jomatam. (26) i azš tejt: mezda tin evidadü kirža-verajht? esta staž iz märgä varmatnenti i oču-läjti, i tijuvš oču sülavks. (27) lomatnä že divasta kortašt: kiü titü, šta i varmatnä i oču-läjš kultsindajht sonñ? (28) i mižarda son jotaš ombace berägt lanks Gergesinai šireti, vasedšt martinza kafta kirdaft šajtantneñ-ezda, konat liššt lastneñ-ezda, sta käžijht, mes kigak izäš otkirgad jotams tona kit-ezga. (29) i ezdkä juvadšt sin i kortašt: mezü tejt tejanak Jisuss škajñ čoraj? sař sej pingeda ingalü tarvadams minñ? (30) ičkizü že ezdadist vanavš oču urta tuvañ. (31) i šajtantnä eneldšt sonñ kortaž: kida pañsamešt minñ, esta märgk tejneš molmas tuvañ urtati. (32) i azš tejt: molada. sin že lišaž suvašt tuvañ urtati. i vov virgädaž laskaš sembä urtaš tuvatneñ berägt-ezga oču-läjti i vajaš vedsa. (33) vanijhtnä že laskšt; i sajaž ošti azaš sembeñ kolga, i šajtantneñ kolga. (34) i vov sembä ošš lišš Jisuss karšaz; i näjaz sonñ eneldšt, mes-bi son tul sinñ širesnan-ezda.

Vejysace glava. (IX. Fej.)

Esta son suvaž ventšs pečkaš meki, i saš soñtseñ ošš. (2) i vov kandšt tejnza lavčaptf, madij acama lanksa. i nūjaz Jisuss verasnan azš lavčaptfi: ulšt otkirä čoraj! kadivijht tejt grejtnä tonñ. (3) i vov

kodamat-badi šormasa-sodajhtneñ-ezda azšt es potmasast: son škajf narugasij. (4) Jisuss näjmasta mälsnan azs: mezenti mälatad afpara tihtseñ seditneñ potmasa? (5) vad, mezü šada toždü, azmäs-li: kadavijht tejt grejtnü; ali azmäs: slak i jakak? (6) no mes-bi tin sodalešt, mes lom ni čoraf uli vijts modaf lanksa kadandams grejtnen, (esta kortaj lavčaptfi): slak, šavk acamatseñ i ardt soñtseñ kudti. (7) i son s'az šavazü acamat soñtseñ, i tuš es kudntsti. (8) lomatinä že näjaž täñ divandašt i šnaž škajf, konats makss taf-tama vij lomatinenti. (9) jotaž tosta Jisuss näjazü ozada aščijf daceñ-kočkšamat vakssa lomañ, konañ lemets Matfej, i azs tejnza: molt melgan. i son staž tuš melganza. (10) i mžarda Jisuss ozada aščš morkšt ftala kudsanza, esta saš lama daceñ-kočkajda i grešnekda i ozašt Jisust i tonadijnzan marta. (11) i näjaž täñ farisejtnü azšt tonadijhtnenti sonñ: mezenti tonafijnteste jartsaj i simnij daceñ-kočkajhtneñ i grešnektneñ marta? (12) Jisuss že kulaž täñ azs tejst: af tazatnä anajht pičkafijf, no säradijhtnä. (13) molada, tonadiida, mezü uli kortamas: milostida vešan, a af kandamada. vad mon sañ af vidü lomatinen, a grešnektneñ terđams kajandamati. (14) esta sašindijht tejnza Joannf tonadijhtnä i kortajht: mezenti min i farisejtnü gavendatam lama, a tonñ tonadijhtnä af gavendajht? (15) Jisuss azs tejst: karmajht li irvājamañ inžijhtnä kanziđma, mižars martist irvājaj-čoras? a sajht šit, mižarda norgavij sinñ-ezda irvājaj-čoras, i esta karmajht gavendam i. (16) kijgü af stakšnij pandks odí-ezda sirä veltamati: vad od pandks säžavij veltamat-ezda i vařes uli šada očü vasencet gořaz. (17) af kajzijht od vinada sirä ufamti, a lieks säžavijht ufamtnü, i vinas päjirdüvij i ufamtnü jomajht. no od vinat kajšasaž od ufamti i kafitskü vanavijht. (18) mižarda son kortaš täñ tejst, fkä očutneñ-ezda saš i šukuñaž tejnza kortaš: stiržü täni kulaš; no sak, putk sonñ lanks kädtsen i son karmaj erama. (19) i staž Jisuss tuš melganza i tonadijhtnä sonñ. (20) i vov ava, kona säräš ver-šudimasa kemkaftuva kizat, šaštaž fialda, tokaš tivrati veltamat sonñ. (21) mes kortaš son potmasanza: kodak tokan veltamati sonñ, pičkan. (22) Jisuss že šarkštaž i näjaž sonñ azs: dat pel, stir! veratsü vananzü tonñ, i avas pičkaf ulš ezdkü. (23) i mižarda suvaš Jisuss kudti šitsän očüñ i näjš nudimorajht i lomant šumbaramasa; (24) esta azs tejst: lišada usu, mes stirš af kulaš, no udij; i pejadšt sonñ lanksa. (25) mižarda že lomatinü ulšt pañft, son suvaž šavazü sonñ kädä i stir velmas.

(26) i tuš kulma tähn kolga sembä sä mastirt langa. (27) mižarda Jisuss molš tosta, kafta sokart molaž melganza piškadšt i kortašt: izaldamešt minn Jisus, čoraj Davidn! (28) mižarda že son saš kudti, esta šaštšt tejnza šat sokartnä i kortaj tejt Jisuss: veratad li, mes mon tähn tijsa? sin kortajht tejnza: veratam, azir! (29) esta son, tokaž selmetnenti sinn, azš: tinn verat-ksa uleza tejt. (30) i panžavšt selmesna. i kemeksta šukšaš tejt Jisuss kortaš: vanada, mes-bi kigak izäzü soda. (31) a sin lišaž kandaž kulmat sonn kolga sembä sä mastirt langa. (32) sinn lisimat že pingsta vätšt tejnza lomañ külfšima, kona kirdf ulš šajtant-ezda. (33) i pañmada meli šajtant külfšimaš karmaš kortama. i lomatnä divandaž kortašt: mižardinga tä af näjf ulš Izrailt-esa! (34) farisejtnä že kortašt: son šajtantneñ pañtsij šajtañ očuf kuvalga. (35) i jakaš Jisuss sembä oštneñ i veletneñ-ezga tonafnaž sinagogasnan-esa, azandaž jevangelt carstvať i pičkafnaž ar särädkt i ar urmat lomaña. (36) näjaž ina lomatneñ izaldš sinn kolga, mes sin tarradft i straftať, koda učat vanijšima. (37) esta kortaj soñtseñ tonadijhtnenti: numada lama, a nujda kirža. (38) i stanä ozandada azirti numat, mes-bi son kučal nujht numants lanks.

Kemence glava. (X. Fej.)

I terdaž kemkaftuva soñtseñ tonadijhtneñ maksš tejt vij šajtantneñ lanks, štabi pantsams sinn, i pičkafnaš ar särädmat i ar urmat. (2) kemkaftuva že apostoltnen lemnä stamat: vasence Simonš, lemdavij Petr, i Andrejš bradats sonn; Jakovš Zevedejn i Joannš bradats sonn; (3) Filippš i Varfolomejš, Fomaš i Matfej mitars; Jakovš Alfejñ i Levvej lemdaf Faddejš; (4) Simon Kananitš i Juda Iskariotš, konats mijzä sonn. (5) űat kemkaftuvatneñ kučazñ Jisuss i märgš tejt kortaž: jazičnektnenti đada jaka i ošti Samarjanañ đada suva. (6) a molada jomaf učatnenti kudť Izrailn. (7) i kov satad, azandada kortaž: malas saš menelñ carstvaš. (8) särädijhtneñ pičkafnada, madijhtneñ prokazsa arupñada, kulatneñ erakafnada, šajtantneñ pantsada; stak šavidä, stak i maksada. (9) đada šavinda martint af zolatada, af sijada, af šeräda tinn karkstneñ perš, (10) af keskav kit lanks, af kafta veltamat, af kümet, af bajdek. vad tijš tevť tij tramat. (11) kodama-bi ošti ali veleti đaldä suva, sodakšnada: kiü tosa tij, i süñ pälä erada, mižars af listad

tosta. (12) a suvaž kudti šumbraftada sonñ kortaž: lad tä kudti. (13) kida kudš uli tij, esta ladntešt sajaza langaznza, a kida uli af-tij, esta ladntešt tejnt mirdaza. (14) a kida kiä af primatädež i af kultsindsijä tinn valtneñ, esta lišaž tä kudl ali tä ošt-ezda, šukašt pull tin i pilgetneñ-ezda. (15) videsta kortan tejnt: Sodomñ i Gomornñ mastirti šada toždä uli sudñ šista, koda tä ošti. (26) vor mon kučatädež tinn, koda učatneñ virgatzneñ kučkaš; i stanä ulada jon-nvvt, koda kujtnä, i arut, koda gulatnä. (17) vanavada lomatneñ-ezda: mes sin karmajht maksims tinn sudntenti i sinagogasnan-esa karmajht šavma tinn. (18) i vättädež tinn očutnenti i oču-azirtnenti monñ-ksan svödetelstvas sinn ingalä i jazičnektneñ ingalä. (19) mižarda že karmajht makssams tinn, đada pičad, koda ali mezä kortams; mes tona čassta maksavij tejnt, mezä azams. (20) vad af tin karmatad kortama, no alanteštneñ dužš karmaj kortama esant. (21) makssij že kulmati bradš bradants, alaš idents, i stajht idtnä alasan lanks, i karmajht kulaftams sinn. (22) i ullad päk af-kelgaft sembetneñ-ezda lemzeñ-ksa; kirdijš že mäk peti vanavij. (23) mižarda že karmajht pañma tinn fkä ošsa, orğädada ombaceti. vad videsta kortan tejnt: af kenirtad jotams Izraili oštneñ, koda saj lomanñ čoras. (24) tonadijš af šada oču tonaftijt goraž i uraš af šada oču soñtseñ azirt goraž. (25) satñ tonadijti, štabi son ulal, koda tonaftijš sonñ, a urati, štabi son ulal koda azirš sonñ. kida kud-azirt lemđaž Veelzevulsa, đada lama kudsanza eräjhtneñ. (26) i stanä đada peļ sinñ-ezda; mes aš mezeva küšđa, mezä bi af panžavaļ, i aš mezeva šopfañ, mezä bi afal ul sodaf. (27) tä, mezä mon kortan tejnt šöbdakssta, kortada valdasta, i tä, mezä kulatad pilä lanks, azandada kudñ värdä. (28) i đada peļ telat šavijhtneñ-ezda, vajmet že af maštijhtneñ šavmas; a pelada šada lama tonañ-ezda, konats maštij i vajmet i telat jomaftama geennasa. (29) af kafta li narmitt mijndavijht fkä assariet-ksa, i fkavak sinni-ezđadist af praj modat lanks alanteštneñ volaftima. (30) a tinn i šajartnä pral lanksa sembä luvft. (31) đada peļ že: tin šada pitnütad lama narmantneñ goraž. (32) i stanä art kolga, kiü azij, lomatneñ ingalä, mes son monñ sodasaman, azan i mon alazñ ingalä, konats uli meneltneñ lanksa, mes mon sodasa sonñ. (33) a kiü azij lomatneñ ingalä, mes son af sodasaman monñ, tonañ kolga i mon azan alazñ ingalä, konats uli meneltneñ lanksa, mes mon af sodasa sonñ. (34) đada mälakšña, mes mon sañ kandama lad modat lanks; mon sañ af lad kandama, a

tuırma-pejel. (35) mes mon san javftams lomant alants marta i stirt mamants marta i ırvänet avaznts marta. (36) i duřmantnä lomaıti ulijht sonı marta fkü kudsa eräjhtnä. (37) kiü kelgij alants ali mamants řada lama monı goraz, af tij monı ; i kiü kelgij čorants ili stirints moıdan päk, af tij monı. (38) i kiü af řavsij krostants, i af tuj melgan, tona af tij monı. (39) vanijs vajments jomaftsij sonı; a jomaftijs vajments monı-ksan musij sonı. (40) primandajs tinı, monı primandsaman, a primandajs monı primandsij kučijt monı. (41) primandajs ingalce-azandijt lems ingalce-azandijt, řavsij pitnet ingalce-azandijt ; i primandajs vidä-lomant lems vidä-lomant, řavsij pitnet vidä-lomant. (42) i kiü simftsij fkeı sä jomblatneı-ezda ančak čarasa kelmä vedda lems tonadijt, videsta kortan tejnt, af jomaftsij soıtseı pitnet.

Kemfkice glava. (XI. Fej.)

I mžarda Jisusř řumırdazä tonaftamants kemkaftuva soıtseı tonadijhtnenti, jotař tosta tonaftama i azandama ořsast. (2) Joann ře kulař řobda-kudsa Xristost tevtneı kolga, kučř kafta es tonadijhtneı-ezda, (3) azams tejnza : ton li sıtsä, konantsti eravi sajams, ali učams tejnek ombacet ? (4) Jisusř tejt säı lanks azř : molada, azař Joannı, mezä kulatad i nüjatad. (5) sokırtnä nüjht, řamırdijhtnä jakajht, urmaıtnä arupınavijht, af-kulijhtnä kuliht, kulatnä velmakřnijht i anajhtnenti para-kula azandavij. (6) i řumbra uli tona, kona af praj mülsa kolgan. (7) sinı tumada melä karmař Jisusř lomatnenti kortama Joannı kolga : meznı varřama tin jakadä řavařıres ? řudiks li varmat-ezda törij ? (8) meznı ina jakadä nüjma ? lomaı li veltaf pitnij veltamasa ? kannijhtnä pitnij veltamat eräjht očü-azır kudsa. (9) meznı ina jakadä nüjma ? ingalce-azandijt ? sta, kortan mon tejnt, i řada očü ingalce-azandijt. (10) vađ sıtsä uli tonats, konaı kolga řormasa azf uli : vov mon kučan monı kula-pačftijt tonı řamat ingalä, konats anaklasij kitseı tonı ingalä. (11) videsta kortan tejnt : řačfneı-ezda ırväsa iz ul řada očü křındaj Joannı goraz ; a semberdä jombla menelı carstvasa uli řada očü soıdänza. (12) a křındaj Joannı řitneı-ezda täčıs menelı carstvař vijsa řavandavij, i vijsa veřandijhtnä satıasař sonı. (13) vađ sembä ingalce-azandijhtnä i zakons Joannı ingalä azař. (14) i kida kelgtad sodams : son uli İlijař, konantsti eravi sajams. (15) konants ulijht pilenza ku-

lams, kulaza. (16) no kiinti kondaftasa mon sä šacamat? son uli kondama idtnenti, konat ozida ašcijht ulčasa i sergüdiht es jalgasnan. (17) i kortajht: min moramü tejnt nüdisa, i tin izdü kištü; min moramü tejnt avarđama-morat, i tin izdü avard. (18) vađ säš Joanns, af jartsaj, af simmij, i kortajht: potmasanza šajtanš. (19) sas lomani čora, jartsaj i simmij; i kortajht: vov lomani, konats kelgij jartsama i vinat simma, jalga daceñ-kočkajhtnenti i grešnektnenti. no čoratanü oču-sodamat maksšt tejnza vidä. (20) esta son karmaš šutsama oštneñ, konatneñ potmasa näjftf ulš šada lama vijnzan, šas mes sin izšt kajanda. (21) pičafks tejt Xorazin! pičafks tejt Višsajda! vađ kida-bi Tirsa i Sidonsa näjftft ulalht vijnnä näjftftnä esant, esta sin kunarakiü kajandalht avarđama-velłama i kulusa. (22) nalnä azan tejnt: Tirti i Sidonti šada toždü uli sudt šista, koda tejnt. (23) i ton Kapernaum, kepidavijs menelt tejs, adt tejs prajat: vađ kida-bi Sodomsa näjftft ulalht vijnnä, näjftftnä potmasat, son ladal' mük täčis. (24) nalnä azan tejnt: Sodomñ mastirti šada toždü uli sudt šista, koda tejt. (25) tona pingsta kuvalgaptaz valnts Jisuss azš: maksan šnama tejt a'aj, azir menel' i modat, mes ton šopijt säñ lama sodajhtne i jonutneñ-ezda, i panžijt täñ jombla idtnenti! (26) sta alaj, vađ stama ulš tonñ para-kelgamatsä. (27) sembä maksf tejn vijnü alu monñ alazn-ezda; i kijgü af sodasij čorat alada baška, i alat af sodasij kigavak čorada baška, i kiñti čoras kelgij panžams. (28) sajada tejn sembä, tijhtnä tevtneñ i stalgadaftnä, i mon vajmaftatädež tinn. (29) šavada kadamazñ monñ langaznt i tonadada monñ-ezdadn; vađ mon af küžijan i sätavav sedisa; i musašt vajmamaf tiñtseñ vajmetnenti. (30) vađ kadamazü mon uli para i stalmazü monñ uli toždü.

Kemkaftace glava. (XII. Fej.)

Tona pingsta jotnaš Jisuss vidf pakša lanksa subbotani šista, tonadijnza že sonñ vačšt i karmašt säžandama šoran prät i jartsama. (2) farisejtnä näjaž säñ azšt tejnza: varžak, tonñ tonadijhtnä tijht tä, mezü af eravi tijmas subbotasta. (3) son že azš tejt: al tin izdü moraft, mezü tijš Davidš, mižarda vačš soñts i ulijhtnä martanza? (4) koda son suvas škajñ kuds i jartsas tujamat kšida, konatneñ afil ušard jartsams af tejnza, af ulijhtnenti martanza, a liš skamst poptnenti. (5) ile, izdü moraft tin zakont-esa, šta poptnä cerk-

vasa subbotasta kolasaž subbotat, a sin af murart? (6) no azandan tejnt, mes tasa titä, konats uli šada oču cerkrat gořaz. (7) a kida tin sodalešt, mezü uli azfs: milostida vešan, a af tujamada: afildä karma kortaftama afmuvartneñ. (8) vad lomanä čoraš uli azir subbotatingä. (9) i tušandaž tosta suvaš sinni sinagogas. (10) tasa ulš lomanä koške-käd, i kiziftaž Jisust: noldavij li pičkaftams subbotasta? mes-bi muvargaftama sonñ. (11) son azš tejst: kiä tinñ-ezdadñnt uli stama, konanñ uli fkä učats, i, kida son subbotanñ šista praj lotks, af šavsiij i af targasij sonñ? (12) mižarkst že cebür lomanš učada? i stanä noldavij subbotastanga tijmas para. (13) esta märgij tona lomaniti: veñaptk kädtsen, i son veñaptazä i tijavš kemä, koda ombaceš. (14) farisejtnä že lišaž tijšt utaraznza mäl, koda bi šavmas sonñ. (15) no Jisuss sodaž tuš tolda; i molš melganza lama lomanäda i son pičkaftazi sinni sembeñ. (16) i šukšaš tejst tijandams sonñ sodafsa; (17) uleza tijf azfs ingalce-azindij Isajat-esa, konats kortaj: (18) vov idäzä monñ, konanñ mon kočkajä; kelgaf monñ, konanñ-esa sembä para-kelgama monñ vajmezñ; putsa duzazñ monñ langazanza i azasij videt lomatnenti. (19) af karmaj šalndama, af piškađma, i kijga af kulšij sonñ vajgelt ki jotksa. (20) päles sindf bajdek af sindij i lanaz kačamaj af matij, mižars videts sonñ af kirdij pra. (21) i sonñ lements lanks karmajht nadijama lomantnä. (22) esta vätsšt tejnza lomanñ, konats kirdf ulš šajtant-ezda, sokir i kälftima, i pičkaftazä sonñ sta, šta sokars i kälftimaš karmas i kortama i näjma. (23) i divandašt sembä lomatnä i kortašt: af titä li Xristoss Davidñ čoraš? (24) farisejtnä kulaž säñ azšt: son pañtsij šajtantneñ sinni že očut Veelzevult vijsa. (25) Jisuss že sodamsta mältneñ sinni azš tejst: sembä carstvaš javftf soñtseñ langazanza ladij šava, i sembä ošš ali kuds javftf soñtseñ langazanza af aščavij. (26) kida šajtan pañtsij šajtan, esta son javš es martanza, koda že aščavij sonñ carstvaš? (27) i kida mon Veelzevult vijsa pañtsan šajtant, esta čoranntä kinñ vijsa pañtsijht? šas sin ulijht tejn sudjasa. (28) a kida mon škajñ duzsa pañtsan šajtant, esta sodafsta pačkadš tinñ tejs škajñ carstvaš. (29) ili koda maštij kiä suvams kuds viijf i salams sonñ parašints, kida vašce af sotsij viijf? esta razde salasij sonñ kudants. (30) kiä af martan, titä monñ utarazn; i kiä af kočkasij martan, titä jomafñij. (31) šas kortan tejnt: sembä grežš i narugamaš kadavijht lomatnenti, a narugamaš dužt lanks af kadavij lomatnenti. (32) i kida kiä azij val lomanñ čorašt lanks, kadavij tejnza; a kida kiä azij svätöj dužt lanks, af kadavij to-

nanti, af sä veksa, af tonan-esa, kona saj. (33) ali putada šufta cebär, i kenerfats cebär : ali putada šufta osal, i kenerfats osal ; vad šuftas sodavij kenerfants-ezga. (34) eyidnan levkstnū! koda tin maštad kortama para ulaž af-para? mes sedijt päškadmat-ezda kurgatnä kortajht. (35) para lomaš sedijt para parašit-ezda lifnij para ; af-para že lomaš aj-para parašit-ezda lifnij af-para. (36) azandan že tejnt, šta lomatnä ar tevftima valt-ksa, konants sin azsaž, makssaž otcett sudn šista. (37) vad toitsein valtneñ-ezda videmat, i toitsein valtneñ-ezda kortaftavat. (38) esta karnašt kortama kodamat-badi šormasa-sodajhtneñ i farisejtneñ-ezda i azšt : tonaftij, min kelgalmä näjmas tonn-ezdatat čuda. (39) no son tejst sinñ valsnan lanks azš : šaćama af-para i irvájama-kolajš vešandij čuda ; i čuda af maksavij tejnza, razde čuda Jonat ingalce-azandijt. (40) vad koda Jonas ulš kitan pekša kolma šit i kolma vet, stanä i lomann čoras karmaj aščama modat potmasa kolma šit i kolma vet. (41) Ninevijañ eräjhtnä stajht sudti sä šaćamat marta i muvargaftsaž sonñ ; vad sin kajandašt Jonan tonaftamat-ezda ; i tasa uli šada oču Jonat gořaz. (42) oču-aziravaš päläši-šireñ staj sudti sä šaćamat marta, i muvargaftšij sonñ ; vad son ičkizdeñ širetneñ-ezda saš kulams Solomonñ oču sodamat ; a tasa uli šada oču Solomont gořaz. (43) mišarda šajtan lišandij lomant-ezda, esta jakaj vedftima vastneñ langa vešandaž vajmamant i af mušandij. (44) esta kortaj : mirdan kudazn, konan-ezda lišan i saž mušandsij sonñ šavasa, täjfsa i uradafsa. (45) esta saj i šavandij es martanza sisem ombacet šajtant, šada käžijht sonñ gořaz, i suvaž eräjht tosa ; i uli tä lomanti melceš šada osal vasencet gořaz. stanä uli i sä af-para šaćamat marta. (46) mišarda že son nengü kortaš narodti, mamats i bradanza aščast kudt ušesta, vešaž kortama martanza. (47) i kati-kiä azš tejnza : vov mamatsä i bradatnä aščijht kaldazsa i vešijht kortams martat. (48) son že valsnan lanks azš : kiä mamazä monñ ? i kiä bradanä monñ ? (49) i näjftaž kädša tonadijnzan lanks azš : vov mamazä monñ i bradanä monñ. vad kiä karmaj tijna volants alazñ menelñ, titä tejn bradnzä, i sestrazä i mamazä.

Kemkolmace glava. (XIII. Fej.)

Lišaž že tona šista kudsta Jisusš ozaš oču-läijt vakssa. (2) i puramas perškanza lama narodda, šta mes son suvaž ventšš, ozaš ; a

sembü narodš aščas berügt lanksa. (3) i tonaftazn sinü lama jovkssa kortaž: vov liss vidijš vidma. (4) i kida vidš son, fkü praš ki vakssa i lijašt narmantnä i sevaž sonü. (5) ombace praš kevn vastatneü lanks, kosa ulš af-lama modada, i ezdkü liss, šas mes af-kirkasta aščas modaf-esa; (6) manin že psit-ezda palaš, i kida iz ul koränets, koškš. (7) ombace praš pupaj-tišij vasts, i kasš pupaj-tišes i matrazü sonü. (8) ombace praš cebär moda lanks i kandš kenerf, fkü šadan-girda, ombace kotkemen-girda, ombace kolmakemen-girda. (9) konaü ulijht pilenza kulmas, kuleza. (10) i šaštaž tonadijhtnä azšt tejnza: meznü jovkssa kortaž tejt? (11) son säü lanks tejt azš: šas mes tejnt maksf sodams šopft menelü carstvaš, a tejt af maksf. (12) vađ kinü uli, sänti maksavij i lamalgadij, a kinü aš, tonaü kädsta norgavij i tü, mezü uli. (13) sänkša mon kortan tejt jovkssa, mes sin näjaž af näjht, i kulaž af kulijht i af šarkidijht. (14) i tijavij lanksast ingalü-azandamaš Isajaš, konats kortaj: kulmasa kulltađ, i af šarkiditad, i selmesa varžatad i af näjtađ. (15) vađ kalgaš sedijš näat lomatneü i pilesnan-esa stakasta kulihht i selmesnan päkstaž, mes-bi af näjalež selmesa, i af kulalež pilesa i af šarkidalež sedisa i af šarkstalež, mes-bi mon pičkaftalijü sinü. (16) tinü že šumbrat selmenntü, mes näjht, i pilenntü, mes kulijht. (17) vađ videsta korran tejnt, lama ingalü-azandijda i vidü-lomaüda vešašt näjmas, mezü tin näjtađ, i izäž näj; i kulams, mezü tin kulatađ, i izäž kul. (18) tin že kulasašt jovkst vidijht kolga. (19) ar kulijhti val carstvaš kolga i af šarkidijhti sašandij šajtans, i norgij vidš sedijht-esa sonü. vov tona, konaü potmasa vidš ki vakssa. (20) a kevn vastatneü lanksa vidš uli tona, konats kulij val i ezdküü šavandsij soü kenändama marta; (21) no konants potmasa aš korän, i konats af kemä; kida že saj kanzidmaš, i pañmas valt-ksa, ezdküü prakšnij mälsa. (22) a vidš pupaj-tišij vastsa uli tona, konats kulij val, no konants potmasa pičadma sä vekt i mazits kožalgadmaš matrasaž valt, i son ulandij kenerftima. (23) a vidš cebär moda lanksa uli tona, konats kulij val i šarkidij, konats nengü ulandij kenerftneü marta, sta mes fkü kannij kenerf šadan-girda, ombace kotkemen-girda, ombace kolmakemen-girda. (24) ombace jovks azš tejt, kortaž: menelü carstvaš uli kondama lomaüti, kona vidas cebär vidma pakšants lanksa. (25) mžarda že lomatnä uđašt, saš dušmans sonü i vidas pakart tožaraš jotksa i tuš. (26) mžarda šoras liss i karmaš tijavma kolaskš, esta näjuvšt i pakart. (27) uratnä že sajaž azšt azirti: azir! af cebär li vidma ton vidat pakšatsenü lanksa?

kostana šavaršt pakartnä? (28) son azš tejst : dušman lomanš tijazä
 säñ. uranza že azšt tejnza : vešat li, min mol'tam kočkasajnek. (29) no
 son azš tejst : af, m s-bi targaž pakartneñ af targams fastsa siñ mar-
 tast i tožarat. (30) kadijnt kasams fastsa täñ i ombacef nujmat tejs ; i
 nujmat pingsta mon märgan nujhtnenti : kočkajnt vasenda pakartneñ
 i sotijnt sinn pulfs, mes-bi palftams sinni, a tožaratneñ pirdajnt monñ
 utams. (31) ombace jovks azš tejst kortaž : meneli carstvaš uli kon-
 dama gorčiceñ vidmati, konañ šavaž lomanš vidazä es pakšants lanksa.
 (32) konats žof sembä vidmada jombla, no mižarda kasij, ulandij
 sembä kasamada očü, i tijavij šuftasa, sta mes narmantnä meneli li-
 jandijht i käšandijht taradnzan potmasa. (33) ombace jovks azš tejst :
 meneli carstvaš uli kondama šapavksti, konañ ava šavaž putazä počft
 kolma medirkss i kadazä, mižars šapamij sembä. (34) sembeñ täñ kor-
 taš Jisusš lomatnenti jovkssa, i jovksftima mezeva iz korta tejst. (35)
 uleza tijf'azš ingalce-azandijša, konats kortaj : panžsa jovkstneñ-esa
 kurgazñ, i azsa käšft mastirt tijmat-ezda. (36) esta Jisusš noldaž lo-
 matneñ suvaš kudti ; i šaštaž tejnza tonadijhtnä sonñ azšt : azk tejnek
 jovkst pakartneñ kolga pakšat lanksa. (37) son azš tejst säñ lanks :
 vidijš cebär vidma uli lomanñ čoras ; (38) a pakšas uli mastirs, a cebär
 vidma ulijht čoratnä meneli carstvaš ; a pakartnä ulijht šajtant čor-
 ranza. (39) a dušmans vidijš šatneñ uli šajtans ; a nujmas uli veft peš,
 a nujhtnä ulijht angeltnä. (40) koda kočkasavijht pakartnä, i tolsa
 palfnarvijht : stanä uli sä veft pesta. (41) kučšijñ lomanñ čoras soñt-
 señ angeltnen i kočkasaž sonñ carstvaš-ezda sembä kolafkstneñ i tijht-
 neñ zakonftima. (42) i jordasaž sinni toli päna-kudti ; tosa uli
 arvardama i pejtneñ čatirdama. (43) esta vidä-lomatnä valdaptavijht,
 koda maniš, alaskan carstvaš-esa. konañ ulijht pilenza kulams, ku-
 leza. (44) nengä meneli carstvaš uli kondama parašiti, konats käšf
 pakšat lanksa, i konañ mujaž lomanš, šopazä, i kenändamat-ezda
 sonñ kolga molij i sembä, mezä uli, mišandij i ramasij tä pakšat.
 (45) nengä meneli carstvaš uli kondama mišandijti, konats vešan-
 dij cebär žemčug. (46) i konats mujaž fkä pitnij žemčugt molš, i
 mižñ sembeñ mezä ulš, i ramazä sonñ. (47) nengä meneli carstvaš uli
 kondama očü kalñ-kundšamati, konats jordaf očü-läjtü kundaš kalda
 sembeñ parodatneñ ; (48) i konants, mižarda päškadarš, uskaž berügt
 lanks, ozašt i cebärtneñ kočkaž kädgetneñ potmas, a osaltneñ jordaž
 ušu. (49) stanä uli i veft pesta : lisijht angeltnä i javftsaž af-vi-
 detneñ vidctneñ-ezda. (50) i jordasaž sinni toli päna-kudti ; tosa uli

avardama i éatirdama pejtneñ. (51) meki-päli kiziftazñ sinñ Jisusš: sar'kidašt tin sembeñ tññ? kortajht tejnza: sar'kidašk, azir! (52) son že azš tejst: šas ar šormasa-sodajš, konats tonadš tonajtamati menelñ carstrvat kolga, uli kondama kud-azirti, konats soñtseñ parašit-ezda lifnij od i tašta. (53) i mžarda šumirdazñ Jisusš jovksinzan, tuš tosta. (54) i sajaž šačamants šireti tonafñazñ sinagogasnan-esa, sta mes sin divandašt i kortašt: kosta sonñ kädša stama päk oču-sodamaš i vijtnä? (55) af plotnekeñ li son čorasš? af sonñ li mamats lemdaviš Marijaš, i bradanza Jakovš i Josijs i Simonš i Judaš? (56) i sestranza af sembet li minñ jotksanak? kostana sonñ kädša sembä tñ? (57) i praksñašt mälsa sonñ kolga. Jisusš že azš tejst: kosinga aš ingalce-azandijti šada kirža šnamada, koda šačamants širesa i kudsanza. (58) i iz tij tosa lama vijda sinñ af-verandamat-ksa.

Kemnilijce glava. (XIV. Fej.)

Sä pingsta kulš Irodš fkä nile-azirandajhtneñ-ezda kulu Jisusš kolga. (2) i azš soñtseñ totmakanzanti: titä kstindaj Joannš; son velemaš kulihhtneñ-ezda i šas vijtnä tijaviht sonñ-ezda. (3) vad Irodš šavaž Joannš sotizä sonñ i ozaftazä šobda-kudti Irodiadt inksa irvänts Filippt bradants. (4) vad Joannš kortaš tejnza: af erävi tejt, mes-bi son ulal tonñ. (5) i vešaž šavmas sonñ, pelš narodt-ezda, šas mes putñašt sonñ ingalce-azandijks. (6) Irodt že šačamat šista kštijš Irodiadañ stirets inžijtneñ kučkasa i tuš mäls Irodti. (7) šas son varamat marta putš tejnza maksams, mezü son anaj. (8) son že tonajtš mamants-ezda azš: maksš tejn tasaže lapšava lanksa prants kstindaj Joannš. (9) oču-azirš pičadš; no varamat-ksa i martanza jartsajhtneñ i simnijhtneñ-ksa märgš tejnza maksams. (10) i kučš šobda-kudti keřmas Joannš prants. (11) i kandaž prants lapšava lanksa, i maksaž stirti, a son kandazü mamantsti. (12) tonadijnza že sonñ sajaž šavaž telants, i kalmaž sonñ; i tušt, azšt Jisusti. (13) i kulaž Jisusš tuš tosta ventšt lanksa lomañftima vastati skamza, lomatnä že kulaž tññ kolga, tušt melganza oštneñ-ezda jalga. (14) Jisusš lišaž nñjš lama lomañda; i tokavš sedisa sinñ lanksast i pičkaftazñ sinñ särädihtneñ. (15) ilätti že tonadijhtnä sonñ šaštaž tejnza azšt: vastaš tasa čava, a šiš ni komaj ilätti; noldak narodt, mes-bi sin molelht veletnenti, i ramalht es tejt jartsama-päl. (16)

no Jisuss ázš tejst : af eravi tejst molmas ; tin maksada tejst jartsama. (17) sin že kortajht tejnza : minn tasa aš šada lama vetü kšida i kafta kalda. (18) son azš : kandijnt sinn tejn taza. (19) i märgš narodti ozams narl lanks ; i šavaž vetü kšetneñ i kafta kaltneñ, var-žaš menlt lanks, blagoslovindazñ i sinđuž maksazñ kšetneñ tonadijhtnenti, i tonadijhtnä narodti. (20) i jartsašt sembet i topadšt ; i kočkñšt ladij suskamda kemkaftuva päšksä kepterda. (21) jartsajda že ulš pítstaj vetü tožet lomañda, avada i idda baška. (22) i ezdküä košardazñ Jisuss tonadijnzan suvamš ventšti i tumas sonñ ingalä tona čireti, sññ jotkura, koda son noldasi j narodt. (23) noldaž narodt son kucš panda práš ozandama skamnza. i iläť son ladaš tosa skamnza. (24) tä jotkura ventšš ulš ni očü-läjť kučkasa, i sonñ šuvašt volnat ; vad varmaš ulš utarañzna. (25) nilice že vanmasta vel molš tejst Jisuss očü-läjť langa. (26) tonadijnza näjaž sonñ molijť očü-läjť langa arašt šumbarať i kortašt : titü evidks, i pelmat-ezda juvadšt. (27) no Jisuss ezdküä maksš tejst vajgel i azš : vajmaftada tirtseñ ; titü mon ; dada pel. (28) Petraš že sññ lanks azš tejnza : azir ! kida titü ton, märgk tejn sajams tejt vedť langa. (29) son azš : molt. Petraš liss ventšsta, i molš vedť langa, mes-bi šaštams Jisusti. (30) no näjaž viškü varmat evidš, karmaš vajama i juvadš : azir, vanmak monñ ! (31) Jisuss ezdküä venepťazü kädnts, kirdazü sonñ, i kortaj tejnza : kirža-verandaj ! mezenti ton šerkať verasat ? (32) i mžarda suvašt sin ventšti, esta varmaš lotkaš. (33) ulijhtnä že ventšť-esa šaštaž šukuñšt tejnza i azšt : videsta ton škajñ čora. (34) i ujaž sašt Genisareti šireti. (35) eräjhtnä tona vastasa sodaž sonñ kučšt azandams sembü sä perfti i vāťaz tejnza sembeñ särädijhtneñ. (36) i eneldašt sonñ, mes-bi ančak noldal tokama tirvati vellamants ; i tonat, konat tokašt, pičkašt.

Kemvetijce glava. (XV. Fej.)

Esta Jerusalimñ šormasa-sodajhtnä i farisejtnä sajaž Jisusti kortajht : (2) mezenti tonñ tonadijhtnä kolajht azmat alatneñ ? vad af štasaz kadsnan, mižarda jartsajht kšida. (3) son azš sññ lanks tejst : mezenti i tin kolatad škajñ märgama tinn azmat-ksa ? (4) vad škajš märgš kortaž : lovnak alatseñ i mamatseñ ; i narugajš alants ili mamants kulimasa kulaza. (5) a tin kortatad : kida kiü azij alantsti ali mamantsti : täñ mezä-bi ton šavalet ezdadn es-tejt, mon

makssa kašnes škajti ; (6) taftamaš vijsa i af-lovnams alants ali mamants. stanä tin kolašt škajñ märgamat azmantešteñ-ksa. (7) šamasa-váškašnijnä ! videsta ingalä-azš kolgant Isajaš kortaž : (8) šašt-nijht tejn nat lomatnä kurgsnan-esa, i källsa lovnasamež, sedijsna že ičkizä ašcijht moni-ezda. (9) no abun lovnasamež moni tonaftaž lomanñ tonaftamatnenti i märgamatnenti. (10) i terdaž lomatneñ azš tejst : kulada i šarkidada. (11) af tä, mezä suvsij kurgti, gastasij lomant, no sä, mezä kurgt-ezda lišandij, gastasij lomant. (12) esta šaštaž tonadijhtnä sonñ, azšt tejnza : sodat li, mes farisejtnä kulaž sä val' prakšnašt mälsa ? (13) son že azš säñ lanks : ar kasamaš, konants af alazä moni meneli ozaftazä, targavij. (14) kadijnñ sinñ ; sin sokir vätiyht sokirtneñ ; a kida sokirs vätiy sokir, esta kafitskä prajht lotkati. (15) Petraš že kortaž säñ lanks azš tejnza : azk tejnekk täñ jovkst. (16) Jisuss azš : ali i tin nengä af šarkidatd ? (17) al nengä af sodatad, mes sembä suvajs kurgti jotaj pekti, i jořavij ušu ? (18) a lišandijš kurgt-ezda sedijt-ezda lišandij i sitsä gastasij lomant. (19) vađ sedijt-ezda lišandijht natoka mält, kulaftamat, irvämamatneñ kolamat, kelgamanñ tevtneñ tijandamat, salamat, af-vidä svüdetel'strat, šutšamat. (20) titü gastasij lomant ; a jartsams apak štaf kädša af gastasij lomant. (21) i tušandaž tosta Jisuss tuš Tirñ i Sidonñ širetneñti. (22) tasa Xananejanñ ava lišamada melä šat vastneñ-ezda piškads tejnza : vanmak azir, Davidñ čoraj ! stirnzä monñ šajtant-ezda päk kemesta kirđavij. (23) no son iz az tejnza säñ lanks valivak. i šaštaž tejnza tonadijnza anašt kortaž : noldak sonñ, šas mes piškadij melganak. (24) no son azš säñ lanks : mon kučfan ančak jomaftt učatneñti Izrailñ kudt. (25) son že šaštaž šukuniakšnaš tejnza kortaž : azir, lezdk moñtejn. (26) no son azš utarazna : af vidä tev norgams kšet idtneñ kädsta i jordams pinetneñti. (27) son že azš : sta azir ! no i pinetnä jartsajht pamarkstneñ-ezda, konat prajht azirsnan morkšt lanksta. (28) esta Jisuss azš säñ lanks tejnza : o avaj ! oču tonñ veratsä ; uleza tejt kelgamatseñ-ezga. i pičkas stirets šivak čassta. (29) tumada melä tosta, Jisuss saš Galilejanñ oču-läjt malas i kučaž pandi lanks, ozaš tasa. (30) i šaštš tejnza lama lomañda, konatneñ marta ulšt šamirt, sokirt, kälftimat, nižaftt i lamat ombacet, i putaž sinñ Jisuss pilgenzan vakssa i son pičkaf-taziñ. (31) sta šta lomatnä divandašt, näjaž kälftimatneñ kortajsa, nižafttneñ šumbrasa, šamirtneñ jakajsa, i sokartneñ näjajsa, i šnaž Izrailñ škajt. (32) Jisuss že terdaž tonadijhtneñ soñtseñ azš : izal

tejn säomatneñ, mes ni kolma šit ašćijht monñ pingsta, i aš sinñ, mezü jartsams; a noldams sinñ vačada af kelgan, mes-bi dalht lavčama kiť lanksa. (33) tonadijhtnä sonñ azšt tejnza: kosta tejnek šavams šava-širesa siñara kšida, mes-bi andams siñara lomañda? (34) i kortaj tejt Jisuss: mižara tinñ uli kšida? sin azšt: sisem, i mižar-badi kalneda. (35) i märgš lomatenñti ozams modat lanks. (36) i šavaž sisem kšetneñ i kaltneñ i šnama maksaž sindažñ i maksazñ tonadijhtnenñti soñtseñ, a tonadijhtnä lomatenñti. (37) i jartsašt sembet i topadšt; i kočkašt suskamada, konat ladšt, sisem päšksü kepterda. (38) jartsajda že ulš nilü tožüt lomañda, avada i idda baška. (89) i nolraž lomatenñ suvaš ventšti, i saš Magdalñ šireti.

Kemkotace glava. (XVI. Fej.)

I šaštaž farisejtnä i saddukejtnä täřaftaž, anašt sonñ näjafams tejt čuda menel-ězda. (2) son že azš tejt säñ lanks: iläťt-ězda tin kortatad: uli šiš valda, vađ menelš jakstere. (3) šobdavanga: tüči pizemš; vađ menelš tusta jakstere. šamasa-vaškafñijht! tin maštad sodams menelñ šamat; a pingeñ čudatneñ šarķidams af maštatađ? (4) šačama af-para i irčäjama-kolajš čuda vešij, i čuda af maksavij tejnza, razde čuda Jonat ingalce-azandijť. i kadaž sinñ tuš tosta. (5) i jotaž tona šires tonadijnza jukstašt šavams kšet. (6) Jisuss azš tejt: varžada, vanavada farisejñ i saddukejñ šapafkšt-ězda. (7) sin že mälnđašt sinñ-esast, kortaž: titä uli, šta min kšet iznä šav. (8) šarķidaž tññ Jisuss azš tejt: mezü mäľtad esant, tin kirža-veraň, mes kšet izdä šav? (9) ali tin nengä af šarķidťad, i aflťftatad vetü kšetneñ kolga vetü tožen lomatenñ lanks i mižara kepterda tin kočkadä? (10) af sisem kšetneñ kolga nilü tožetneñ lanks i mižara kepterda tin kočkadä? (11) koda af šarķidťad, mes mon af kšet kolga azañ tejt, mes-bi vanavma farisejñ i saddukejñ šapafkšt-ězda? (12) esta šarķidšt, mes son kortaš tejt, mes-bi vanavma af kšeñ šapafkšt-ězda, no farisejñ i saddukejñ tonaftamať-ězda. (13) sajaž že Jisuss Kesarijť Filippiñ šireti kizifñazñ tonadijnzan kortaž: kinñ inksa lomatađ putñasamež monñ, lomanñ čorať? (14) sin azšt: fketnä kstindađ Joannť inksa, ombacetnä Ilijat inksa, i ombacetnä Jeremijat inksa, ali fket-ksa ingalce azandijhtneñ-ězda. (15) Jisuss kortaj tejt: a tin kinñ inksa monñ putñasamešt? (16) Simon že Petraš säñ lanks

azs: ton Xristoss, čoras ärek škajt. (17) esta Jisuss azs sän lanks tejnza: šumbrat ton Simon Jonan čoraj! vad af telas i vers panžas tejt tän, no alazä monü ulijs meneltneü lanksa. (18) azan mon-ga tejt: ton Petras i sü kev lanksa mon tijsa cerkvazi i kenkštnä adt af säsksaž sonü. (19) i maksan tejt panžamat menelü carstvat-ezda; i mezä sotat modat lanksa, tä uli soft meneltneü lanksa; a mezä jukset modat lanksa, tä uli juksf meneltneü lanksa. (20) esta Jisuss märgs es tonadijhtnenti, mes-bi kintingä izälht azanda, mes son (Jisuss) Xristoss. (21) sä pingt-ezda karmaš panžsama es tonadijhtnenti, mes tejnza eravi molmas Jerusalimti, i lama särädksda kirdams kaštantneü i vasence-poptneü i šormasa-sodajhtneü-ezda, i kulimas šavf ulams, i kolmace šista erükams. (22) i šaštaž tejnza Petras üšiptas kortama utaraznza kortaž: arilak škaj! titä af uli martat azir! (23) son že šarkstaž azs Petrati: orgädt ezdadn šajtan; ton tejn kev-prakšnāma; mes ton mälat af tän kolga, mezä uli škajü, no mezä uli lomani. (24) esta Jisuss azs es tonadijhtnenti: kida kiü kelgij molmas melgan, kadaza soitseü, i šavaza krostants, i molaza melgan. (25) vad kiü kelgij soitseü vajmet vanmas, tona jomaftsij sonü, a kiü jomaftsij vajments inksan, tona musij sonü. (26) vad kodama pribul lomaüti, kida son i sembä mastirt musij, es vajments že kolaftsij? ile kodama idama maksij lomaüs vajmentsksa? (27) vad saj lomani čoras es alants slavants-esa soitseü angeltneü marta; i esta maksij pandama arti tevzan inksa. (28) videsta kortan tejt: konat-badi ašcijhtneü-ezda tasa af penzasaž kulamat, koda ni näjsaž lomani čorat molijf carstvants-esa.

Kemsisemce glava. (XVII. Fej.)

Kota šitneü jotamada melä šavazä Jisuss Petrat i Jakovt i Joannt bradants sonü i kučaftazü seri pandt lanks skamnst. (2) i polaftavš ombace näjmas sinü ingalä; i valdaptavš šamats sonü, koda manis; vellamanza že sonü tivšt akšat, koda valdks. (3) i vov näjavšt tejtst Mojsejs i Ilijas sonü marta torajht. (4) sän pingsta Petras azs Jisusti: azir! cebär tejnef tasa; kida kelgat, puttam tasa kolma kotfan kudnet, tejt fkä, i Mojsejti jkä, i fkä Ilijati. (5) mižarda nengä kortas son sän, ezdkü valda oblak šulftazü sinü; i vov vajgels oblakt-ezda kortajs: titä uli čorazä monü kelgaf, konan-esa sembä monü para-kelgama; sonü kultsandašt. (6) i kulaž tonadijnza

prašt šamasnan lanks i päk eviđst. (7) no Jisusš šaštaž tokaž tejtst i azš: štada i dāda pel. (8) kepidaž že selmesnan sin kinigā izāž nāj, skamnza Jisusš baška. (9) i mižarda valgandšt sin pandt lanksta, märgš tejtst Jisusš kortaž: dāda aznd kinitingā mezā tin nājđā, mižars lomanī čoras af erākiđ kulatneñ-ezda. (10) i kiziftaž sonī tonadijnza: kodana šormasa-sodajhtnā kortajht, mes Ilijati eravi samas vasenda? (11) Jisusš azš tejtst sāñ lanks: avkuks Ilijati eravi samas vasenda i videptams sembeñ. (12) no mon tejt azandan, mes Ilijaš saš ni, i izāž soda sonī; a tišt martanza, koda kelgšt: stanū i lomanī čoras kirdiđ ezdadišt sārādks. (13) esta tonadijnza šarhidišt mes son kortaš tejtst kstindaj Joannē kolga. (14) mižarda sin sašt narodti, esta šaštš tejnza lomanī i praž sonī ingalū kalena lanks, (15) azš: azir! izaldak monī čorazñ; son od-kovsta šajtant-ezda kirdavij, i stakasta sārādiđ; vađ sīdesta jořavij tols i sīdesta veds. (16) mon vātnijā sonī tonādiđhtnenti; no sin af vijsa ulšt sonī pičkaftams. (17) Jisusš kortaž sāñ lanks azš: o šačama af-verandaj i kolaf! mižars ulan martant? mižars karman kirdama tinī? vātašt tejn sonī sej. (18) i šukšš tejnza Jisusš, i šajtanš lišš sonī-ezda i čoras pičkaš šavak čassta. (19) esta tonadiđhtnā šaštaž Jisusti skamnza azšt: mest min izāmū mašt paīma sonī? (20) Jisusš azš tejtst: af-verandamantešeñ inksa; vađ videsta kortan tejtst: kida tinī verantešt uli gorčiceñ vidnaška, i märglad sū pandti: jotak tasta tov, esta son jotaj, i mezeva af uli tejtst af-vijsa. (21) sišū ina šačamaš pañtšavij ančak ozandamasa i gavendamasa. (22) sinī aščama pingsta Galilejasa, azš tejtst Jisusš: lomanī čoras maksf uli lomanī kūds. (23) i šavsaz sonī; i kolmace šista erākiđ. i kanzidišt päk. (24) mižarda že sašt sin Kapernaums, esta kočkajhtnā-maksamatneñ cerkva! lanks šaštšt Petrati i azšt: tonaftiđš tinī af maksij didrazma. (25) Petraš kortaj: maksij. i mižarda son suvaš kudi: ingaldazā sonī Jisusš, kortaž: koda tejt nājavij Simon! modañ oču-azirtnā kinī lanksta šavandajht dacet ali obrokt? čorasnan li lanksta, ali lietneñ lanksta? (26) Petraš kortaj tejnza: lietneñ lanksta. Jisusš azš tejnza: i stanū čoratnā uliđht virgūdf-taft. (27) no mes-bi tejneđ af prañams sinī mālša, molt oču-lūđt lanks, jorđak ulēm i vasence kalt, konats povij, šavk; i panžaž kurgants, mujat statir; šavaž sonī, maksk tejtst monī-ksan i tonī-ksat.

Kemkafksace glava. (XVIII. Fej.)

Sä pingsta sašt Jizuss malas tonadijhtnä, i azst: kiä sada oču menelñ carstrasa ? (2) i tärdaž Jizuss id, putazä sonñ sinñ kučkasst. (3) i azs: videsta kortan tejnt, kida af šarkstatad i af ullfad, koda idtnä, af suvatad menelñ carstvas. (4) sänkša kiä säftavij, koda titü idš, tona i sada oču uli menelñ carstrasa. (5) i kiä primasij fkä taftama idt monñ lems, sitys monñ primasaman. (6) a kiä praft-sij mälsa fkeñ niat jomblatneñ-ezda, konat verandajht tejn, säiti sada cebär ulal, kida-bi jažama-kev iurgaftams tejnza šaldaznts lanks i jordams sonñ oču-läjiñ tombas. (7) pičadfkš mastirti mäliñ-prakš-ñamatneñ-ezda; vad' eravi sajams i mäliñ-prakšñamatnenti, no pičadfkš sitys lomañti, konants kuvälga mäliñ-prakšñama šašandij. (8) a kida kädtsü, ali pilgtsä praftñatanza mälsa, kerķ sonñ i jordak tejštat; sada cebär tejt suvams eravti pilgeftima, ali kädftima, koda kafta pilgtneñ, i kafta kädtnen marta ulams jordaf vekñ tols. (9) i kida selmetsä praftñatanza mälsa, targak sonñ i jordak tejštat; sada cebär tejt fkä selmü marta suvams eravti, koda kafta selmeñ marta ulams jordaf toliñ geennas. (10) vanavada nulgađma kinñ-libo niat jomblatneñ-ezda; vad' azandan tejnt, šta angelsna meneltnen lanksa ar pingsta näjsaž šamants monñ menelñ alaziñ. (11) vad' lomanñ čoras sas vešams i vanmas jomaft. (12) koda tejnt näjavij? kida kinñ ulal sada ucat, i fkeš ezdadist ergadal': af hadsiññ li son vejjsañ-kemen vejjsatneñ pandsa, i af tuj li vešandama ergadft? (13) i kida tokadij mumas sonñ: esta, videsta kortan tejnt, karmaj kenändama sonñ kolga šuda lama, koda vejjsañ-kemen vejjsatneñ af-ergädftneñ kolga. (14) stanü aš volats menelñ alanteštnen, štab jomal i fkä niat jomblatneñ-ezda. (15) i kida elvädij tonñ utarat bradtsä, ardt tirgaftk sonñ jotksat i sonñ jotksa skamnza; kida kultsandtanza tonñ, esta ton mujt bradtsen. (16) a kida af kultsandtanza, šavt martat nengü fkä ali kafta, mes-bi kurgsa kaftañ ali kolmañ svädeteltnen tijaval' kemä ar val. (17) kida že af kultsandsiññ sinñ, azt cerkrati; a kida cerkvat-kü af kultsandsij, esta uleza son tejt, koda jažičneks i daceñ-kočkajš. (18) videsta kortan tejnt: mezü tin sottad moda lanksa, uli sotf i menel lanksa, i mezü juksatad moda lanksa, juksf uli i menel lanksa. (19) tanga videsta kortan tejnt: kida kafta ez-dant modat lanksa ladajht anama mezn-libo, sembä titü uli maksf tejšt menelñ alaziñ-ezda. (20) vad' kosa puramijht kafta ali kolma

monü lems, tosa mon-ga sinü kučkasišt. (21) esta šastaž tejnza Petras azš: azir! mižarkst tejn eřavi kadindams bradaznti, kida son elvädij monü utaru? kadindams li sisem-škakst? (22) Jisusš kortaj tejnza: af kortan tejt sisem-škakst, a sisem-škakst siskemenkst. (23) sänksa menelü carstvaš uli kondama lomañiti oću-azirti, konats joraš tijmas luvma es uranzan marta. (24) mižarda že karmaš son tijmas luvma, vätf ulš tejnza fkä, konats sonü kädsta kepšaš kemen tožet talantt. (25) a koda sonü iz ul, mezza pandams, esta oću-azirats märgš mijmas sonü, irvänts-ka idnzan-ga i sembeñ, mezü sonü ulš, i mirdaftams dolgt. (26) no uraš sitsü praš i šukuñaž tejnza kortaš: oću-azir! kirdt lanksan i sembeñ tejt pandsajñ. (27) oću-azirš tokavš sedisa sä urať lanksa, noldazü sonü i dolgt kadazü tejnza. (28) no sitsü uraš lišaž muš fkä jalganzan-ezda, konats ulš dolgu tejnza šada denarijsa, i šavaž sonü povaaš, kortaž: maksk tejn dolgt. (29) jalgats sonü praž pilgenzanti eneldaš sonü i kortaš: kirdt lanksan i sembeñ pandsajñ tejt. (30) a son iz kelg, a tuš i ozaftazü sonü šobdakuds, mižars af makssij dolgt. (31) jalganza nüjaž tokadft jotksast päk kanziđst i saž azaž oću-azirsnanti sembeñ, mezü ulš. (32) esta oću-azirš terdij sonü i kortaj tejnza: af-para uraj! sembü tona dolgt mon kadijä tejt šas mes ton eneldijť monü. (33) afať eřava li tejt-kä izaldams jalgatsen, koda i mon toni izaldajhten? (34) i käžijaž oću-azirats maksazü sonü šavijhtnenti, mižars af makssijñ sembeñ, mežsa ulš dolgu tejnza. (35) sta tij menelü alazeva martant, kida ar af kadsijñ sedit-ezda es bradantsti sonü elvädmanzan.

Kemvejysace glava. (XIX. Fej.)

Mižarda Jisusš šumirdazñ sat valtneñ, esta tuš Galilejasta i saš Judejani mastirs Jordant ftala. (2) melganza molš lama lomañida, i son pičkaf-tazñ tasa. (3) i sašt malasnza farisejtnä, štabi täräftams sonü, i torašt tejnza: ar li tevť inksa noldavij lomañiti javma irvänts marta? (4) son azš tejtst säñ lanks: ali tin izdü moraft, šta kiä tijazü lomant üšiptamasta, alañ pälü i irväñ tijuzñ. (5) i azš: sänksa kadsij lomañš alants i mamants, i pedij irväntsti i ulijht kafta fkä tela. (6) a šas sin ni af kafta, a fkä tela; i stanü, mezü škajš fkeptaš, säñ lomañš đaza javta. (7) kortajht tejnza: kodana Mojsesj märgš maksama javmañ šorma i javma martanza? (8) kortaj tejtst: Mojsesj märgš tejtnt javma irväñnteñ marta kalgada sedinn-

teñ-ezga ; no usiptamat-ezda ašil' stanä. (9) a mon tejnt kortan : kiä javij irvänts marta af irväjama-kolamat-ksa, i irväjaj ombacet lanksa, tats irväjama kolaj ; i irväjaj's javft lanksa, irväjama kolaj. (10) tonadijnza azst tejnza : koli stama tev's mirdl' irväti, esta šada ceber af irväjama. (11) son že azs tejst : af sembet maštijht kirdams sän, a nat, konatnenti maksf. (12) vad ulijht arhtft, konat šačst mamasnan pekt-ezda sta ; i ulijht arhtft, konat arhtavst lomatneñ-ezda ; i ulijht arhtft, konat kolaž es siñtseñ menelü carstvat inksa. kiä maštij kirdams, šats kirdams, šats kirdaza. (13) esta väft ulšt tejnza idt, mes-bi son putalezü langazst kädznän i ozanda! : a tonadijnza izäz nola sinü. (14) no Jisusš azs : noldajnt idtneñ i dajnt kird' sinü sašandama tejn ; vad taftamtneñ uli menelü carstvas. (15) i putaz langazst kädznän tuš tolda. (16) i vov kati-kiä šaštaž azs tejnza : para tonaftij! mezü para e'avi tejn tijmas, mes-bi satams vekü e'amat? (17) son azs tejnza : mes ton lemdasamak parasa? kijgavak af para, ančak skamznä škajš. a kida vešat suvams vekü e'amati, kirdijt märgamatneñ. (18) kortaj tejnza : kodapt? Jisusš azs : dat šava ; dat kola irväjama ; dat sala ; dat jaka af-vidü svä-detelks. (19) lovnak alatseñ i mamatseñ i kelgk malastañtseñ, koda toñtseñ. (20) od-čoraš azs tejnza : sembeñ täñ vanijä mon jomblasta, mezü nengü af satnij tejn? (21) Jisusš azs tejnza : kida kelgat ulams šumirdafsta ceber, molt, mijk parašitseñ tonü i maksk anajhtnenti ; i satat paraši menel' lanksa ; i sak, i molt melgan. (22) kulaž sä valt od-čoraš tuš pičad'fks marta ; šas mes sonü ulš lama parašida. (23) Jisusš že azs tonadijnzanti : videsta kortan tejnt : staka kožati suvams menelü carstvati. (24) i nengü azan tejnt : šada toždä verbludti salmikst pilenzan pašk jotams, kožati suvamat goraž škajü carstvati. (25) kulaž täñ tonadijnza päk divandašt i kortašt : kiä že vijsa vanavams? (26) Jisusš varžaž langasst azs : lomatnä täñ tijmas af maštijht, škajš že sembeñ maštij. (27) esta Petraš kortaž sän lanks azs tejnza : vov min kadajnek sembeñ i tumä melgat ; mezü že tejnek uli? (28) Jisusš azs tejst : videsta kortan tejnt : tin melgan molijhtnä od e'avs, mižarda ozaj lomanü čoraš sonü slavat ozamavastsä, ozatad i tin kemkaftuva ozama-vastsä sudindama kemkaftuva Izrailü šačamatneñ. (29) i ar, kiä kadsijü ali kudnts, ali bradanzan, ali sestranzan, ali alants, ali mamants, ali irvänts, ali idnzän, ali pakšanzän, monü lemzeñ inksa, šavij šadan-girda i vekü e'amat satsij. (30) lamat že vasencetnä ulijht mekipälčet, i mekipälčetnä vasencet.

Komsice glava. (XX. Fej.)

Vađ meneln carstvaš kondama kud-azirti, konats rana šobdava lišš sivadams tijandijhtneñ soñtseñ vinogradnekti. (2) ladaž že tijandijhtneñ marta pandams tejt tifeñ denarij šit inksa kucažn es vinogradnekti. (3) i lišaž kolmace čast vakssa, näjaš ombacet tevftima ašcijht mišandama-rastf lanksa. (4) azš i tejt: molada i tin monñ vinogradnekti, i mezä ušardij, mon pandan tejnt. sin molšt. (5) tanga lišaž kotace i vejysace čast vakssa, tijaš tafta-že. (6) mekipäli lišaž kefkice čast vakssa, muš ombacet tevftima ašcijht i kortaj tejt: mest tin tasa aščatad tevftima sembä šit? (7) azšt tejnza: kigak izmež sivad. kortaj tejt: molada tin-ga monñ vinogradnekti i mezä ušardij šavfad. (8) mižarda že saš ilätš, kortaj azirš vinogradnekt es vaniji: terdijt tijandijhtneñ, i makst tejt pitnä ušaptaž mekipälcetneñ-ezda vasencetneñ tejs. (9) i sajaž sivadftnä kefkice čast vakssa šavšt tifeñ denarij. (10) sajaž že vasencetnä mälašt, mes sin šarvijht šada lama; a šavšt i sin tifeñ denarij. (11) i šavaž karmašt kži-jakšnama azirf lanks, (12) kortaž: šat mekipälcetnä rabotašt fkä čas i ton putajf sinñ fkeks minñ marta, konat tijmä tev sembä šit i kirdamä psi. (13) son že kortaž säñ lanks azš fketi sinñ-ezda: drugzä! mon tonñ af obizatan; af denarij-ksa li ton ladijt martan? (14) šavk toñtseñ i molt, mon že kelgan sä mekipälceti maksams šavak, mezä i tejt. (15) ali af vijan mon moñtseñ lanksa tijmas, mezä kelgan? šas li selmetsä osal, mes mon paran? (16) stanä ulijht mekipälcetnä vasencet i vasencetnä mekipälcet; vađ lama terdaftda, a kiržu kočkaftda. (17) i tuž Jisuss Jerusalemi, kisa terdazñ kemkaftuva tonadijhtneñ skamnst i azš tejt: (18) vov suvatam Jerusalem i lomann čoras maksf uli vasence-poptnenti i šormasa-sodajhtnenti i muvargaftsaž sonñ kulamati. (19) i makssaž sonñ jazičneknenti narugama lanks, i šarma lanks i eskeptama lanks krostati, i kolmace šista erakadij. (20) esta šaštš tejnza mamats Zevedejn čoratneñ, es čoratneñ marta, šukuñaž i kati-mezä anaž sonñ kädsta. (21) son azš tejnza: mezä ton kelgat? son kortaj tejnza: märgk, mes-bi nat kafta čoranä ozalht tonñ pälä, fkeš vidä kädl šires, a ombaces kersä kädl šires, tonñ carstvat-esa. (22) Jisuss säñ utars azš: af sodatad, mezä anatađ. maštatađ li simmas šavať, konañ mon karman simma i kstindarma kstindamasa, konañ-esa mon kstindavan? sin kortajht tejnza: maštatađ. (23) i kortaj tejt: šavať monñ karma-

tad simma, i kstindamasa, konañ-esa mon kstindavan, karmatad kstindavma, a mes-bi ozams monñ pälü vidä i kerši küdt šires, af monñ uli maksams tän tejnt, a konanti anaklaf alaziñ-ezda. (24) kulaž sän ombacetnü kemen tonadijnza käžijast kafta bradatneñ lanks. (25) Jisusš že terdaž sinñ azš: tin sodatad, mezü očutnü narodtneñ azirandajht sinñ lanksa i kaštantnä kirdijht vij sinñ lanksa. (26) a jotksant af araj ulams stanä; a kiä tinñ-ezda kelgij ulams šada očusa, sitsü uleza tejnt slugaks. (27) i kiä kelgij tinñ pälü ulams vasencesa, sü uleza tejnt uraks. (28) taftaks lomanñ čoras af sänksa saš, mes-bi tejnza služindalht, a mes-bi soñts služindal i maksal es vajments lomatneñ idamatksa. (29) i mižarda sin lišast Jerizont-ezda, molš melganza lama narodda. (30) šasa kafta sokart ozada aščijht ki lanksa kulaž, šta Jisusš molij vakska, karmašt piškadma: iżaldamešt minñ azir, Davidñ čoraj! (31) narodš že iz märgä tejst, mes-bi sin piškadalht; a sin nengä šada kajgijsta karmašt piškadma: iżaldamešt minñ azir, Davidñ čoraj! (32) Jisusš lotkaž terdaziñ i azš: mezü tin kelgatad monñ-ezda? (33) kortajht tejnza: azir! mes-bi pažaralht selmenekä. (34) iżaldaz že Jisusš tokaš selmesnanti i ezdkü karmašt varžuma selmesna, i sin molšt melganza.

Komš-vasence glava. (XXI. Fej.)

Mižarda šaštašt Jerusalem malas, i sašt Vifagijas Vaj-pandat malas: esta Jisusš kučš kafta tonadijht, (2) azaž tejst: molada vleti, kona videsta ingalnt, i ezdkü mutad aslica sotf i martanza vaša; juksašt i vatašt tejn. (3) i kida kiä azij tejnt mezü-näbud, azada, šta sin eravijht azirti; i ezdkü noldasij sinñ. (4) sitsü sembä ulš, uleza tijf azš ingalce-azandijht kovalga, kona kortaj: (5) azada sonñ stirti: rov oču-azirtsä saj tejt sätav, ozada aščaz aslica lanksa i vaša lanksa, kona šačf kildšnavijht-ezda. (6) tonadijhtnä molšt, i tijaž sta, koda märgš tejst Jisusš, (7) vataž aslicať vašať-ka, veltaž sinñ es veltamasa, i son ozaš langazst. (8) lama že narodda acšašt es veltamasnan kit-ezga; a ombacet keršašt taradt šuftasta i jořašt kit-ezga. (9) narodš že, kona molš sonñ ingalü i sonñ štala, piškadšnaš kortaž: Osanna Davidñ čorati! blagoslovindaf molijš škabazñ lems! Osanna päk seri vasttneñ lanksa! (10) i mižarda son suvaš Jerusalemti, sembä ošš šerkaš kortaž: kiä titä? (11) narodš že kortaš: tü Jisusš, ingalce-azundijš, Galilejanñ Nazarett-ezda. (12) i su-

vaš Jisuss škajñ cerkvati i paiazñ sembeñ mišandšnijhtneñ i rama-
 šajhtneñ cerkvasa ; i vellaftazñ morkštneñ jarmakt-polaftijhtneñ i
 ozamtneñ gulat mišandšnijhtneñ. (13) i kortaš tejst : šormasa azf :
 kudnzä kud ozandamat lemdavij, a tin tijašt sonn moda-kudsa lo-
 manñ-šavijhtneñ. (14) i šaštš tejnza cerkvasa sokirt i šamirt i son
 pičkaftazñ. (15) näjaž že vasence-poptnä i šormasa-sodajhtnä oču-
 tevtneñ, konatneñ son tijzn, i čoranetneñ piškadijhtneñ cerkvasa i
 kortajhtneñ : Osanna Davidñ čorati ! kážijašt. (16) i azšt tejnza :
 kulat li, mezä sin kortajht ? Jisuss že kortaj tejst : ali tin izdä mo-
 raft mižardinga šormasa : kurgasta odtneñ i potaj-idtnen ton tijat
 šnama. (17) i kadaš sinn liss ošt-ezda Vifanijati i jotaftazä tosa vet.
 (18) šobdasta že mirdaž ošti vačš. (19) i näjaž kič malasa fkü smo-
 kovniča, šaštš tejnza i mezävak iz mujaž sonn lanksanza, ančak ifkü
 lopat, kortaj tejnza : đaza ul' ina ingali tonn-ezdada kenerft veks. i
 smokovničaš ezdkü koškš. (20) näjaž süñ tonadijhtnä divandašt i
 kortašt : koda smokovničaš nenek koškš ? (21) Jisuss že azš tejst süñ
 lanks : videsta kortan tejnt : kida tinn uli veraš i af karmatad šer-
 kama esanza, esta af ančak tijhtad täñ, mezä tijf smokovničaš marta,
 no kida i sü pandti mürgtad : šašt i jordavak oču-läjs, tijavij. (22)
 i sembä, mezä af karmatad anama ozandamasa vera marta, šartad
 (23) i mižarda saš son cerkvati i tonaftš, esta šaštš tejnza vasence-
 poptnä i narodl kaštantnä, i kortašt : kodama vijsa ton täñ tijat ? i
 kiü tejt maksš taftama vij ? (24) Jisuss azš süñ utars : kiziflatidež
 mon-ga tinn fkeñ kolga ; kida täñ kolga aztad tejn, esta mon-ga azan
 tejnt, kodama vijsa mon täñ tijan. (25) Joannt kstindamats kosta
 ulš ? menelt-ezda, ali lomatneñ-ezda ? sin že mülandašt esast kortaž :
 kida aztam : menelt ezda, esta son azij tejneš : mes ina tin izdä vera
 tejnza ? (26) azmas že : lomatneñ-ezda, peļtam narodda ; vad sembet
 putandijht Joannt ingalce-azandijks. (27) i azšt süñ lanks Jisusti :
 af sodatam. azš sinštejst son-ga : mon-ga tejnt af azan, kodama vijsa
 mon täñ tijan. (28) a koda tejnt näjavij ? fkü lomant pälä ulšt kafta
 čorat. son saš vasenceti i mürgš : čoraj, molt, rabotak täči vinograd-
 nekazñ-esa. (29) no son azš süñ lanks : af joran ; a mellaš jons sa-
 šandaž molš. (30) i saž ombaceti mürgš šavak. šitsä kortaš süñ
 lanks : molan azir ; i iz mol. (31) kona kaftatneñ-ezda tijazä volat
 alants ? kortajht tejnza : vasenceš. Jisuss kortaj tejst : videsta kortan
 tejnt, daceñ-kočkajhtnä i kelgamañ-tectneñ tijhtnä tiñ ingalä suvajht
 škajñ carstrati. (32) vad saš tiñtejnt Joannš videt hisa i tin izdä

vera tejnza; a daceñ-kočkajhtnä i kelgamañ-tevtneñ-tijhtnä verašt tejnza; tin že i nūjaž sūñ izdā sašanda jons melldā, mes-bi verams tejnza. (33) kulada ombace jovks: ulš fkā kud-azir, kona ozaftš vina-gradnek, perf piřazū sonñ, tijaš sonñ-esa lupštama, putš gornicā i maksazū sonñ tijandijhtnenti i tuš. (34) mižarda že sas pinges kenerftneñ kočkama, kučazñ uranzan tijndijhtnenti šavams es kenerftneñ. (35) tijandijhtnä fataž uranzan fket šavaž, ombacet kulaftaž; a ombacet šavaž kevsā. (36) tanga kučš ombace urat šada lama vaseceñ gořaz, i tijašt sinñ marta tafta že. (37) mekipāli kučazū tejt es čorants kortaž: vizdelgadijht monñ čorazñ-ezda. (38) tijndijhtnä že nūjaž čoraš, azšt siñtseñ jotksa: sū naslednek, ajda kulaftsask sonñ i kirđsask sonñ parašinzan. (39) i fataž sonñ liftaž veneli vinogradnekt-ezda i šavaž. (40) i stanā, mižarda saj azirš vinogradnekt, mezū tij šat tijandijhtneñ marta? (41) kortajht tejnza: šat kážij tijandijhtneñ maksijñ kážij kulamati i vinogradnekt maksij ombace tijandijhtnenti, konatnä karmajht maksama tejnza kenerft es pingsta. (42) Jisusš kortaj tejt: ali tin mižardanga izdā moraft šormasa: kevs, konañ širaftaž kud-putajhtnä, tona soñts tijavš přasa užet; škabazt-ezda sū tijavš i sitsū divna selmennteñ-esa? (43) sñnksa azandan tejt, šta šavavij tinñ kādsta škajñ carstvaš i maksavij narodti, kannijti kenerft sonñ. (44) i tona, kiū praj sū kevt lanks, šavavij; a kinñ lanks son praj, tonañ lupštasiñ. (45) oču-poptnā i farisejtnā kulaž sonñ jovkstneñ šarkidšt, šta son sinñ kolga kortaj. (46) i vešt fatams sonñ, no pešt lomañda; vad putnašt sonñ ingalce-azandijks.

Komš-kaftace glava. (XXII. Fej.)

Jisusš kuvalgaptāž kortama jovkstneñ-esa azš tejt: (2) meneli carstvaš kondama oču-azirti, konats tijš irvājamañ pir čorants-ksa. (3) i kučazñ es urtneñ terdams terdfteñ irvājama lanks, i išt kelg samas. (4) tanga kučš ombace urat kortaž: azada terdftnenti: abedl mon anaklajū; vaznā i mezū mon andav, pečkf, i sembū anaklaf; sada irvājamat lanks. (5) a sin nulgadaž sūñ; i tušt, fkā es pakšants lanks, a ombace es mišandama-vastantsti. (6) a sembū ombacetnū fataž uranzan sonñ, narugašt lanksast, i kulaftaž sinñ. (7) sū oču-azirš kulaž tññ kážijas; i kučaz soñtseñ vijtneñ jomaftaziñ nat kulaftajhtneñ, i sinñ ošt piltazū. (8) esta kortaj es uranzanti: irvā-

jamañ pirs anaklat, a terđftnä ist ul tijt. (9) istanä molada kij-jotkatneñ lanks i sembeñ, kinn musašt terđajnt irväjama lanks. (10) rat uratnä lisšt kitneñ lanks, puraptaž sembeñ, kinn anćak mujaž, af-paratneñ i paratneñ, i pirs päškidaš ozanda-aščijsa. (11) oću-azirs suvaž varžams ozada-aščijhtneñ, näjš tosa lomañ af irväjamañ veltamasa veltaf. (12) i azš tejnza: drug! koda ton suvat taza af irväjamañ veltamasa? son šutam is. (13) esta azš oću-azirs uratnenti: sotaž tejnza kädtnėñ i pilgetneñ šavašt soni, jordašt ušestañ šobdakti, tosa uli avarđama i ćatirdama pejtneñ. (14) vađ lama terđftda, a kirža koćkaftda. (15) esta tušt farisejtnä i torašt es jotksast, kodali kundams soni valtneñ-ezda. (16) i kućaš tejnza es tonadijhtneñ Irodianatneñ marta, i kortajht: tonajtij! sodatam, mes ton vidät, i videsta škajñ kiti tonaftat i kinnğa kolga af pićadät jafvsta; vađ ton af varžakšnat lomatneñ šama lanks. (17) i stanä azk tejnek, koda tejt nüjavij? ušardij li pandakšnams daceł kesarti, ali af? (18) šarkidaž že Jisuss af-para mälaskan azš: mes täraftsamešt moni šamasa-vaškafnijhtnä? (19) nüjaftašt tejn monetat, konants-esa pandakšnijht dacä. sin tujašt tejnzu denarij. (20) i kortaj tejt: kinn titü tufš i šorma-langakšš? (21) kortajht tejnza: kesarñ. esta kortaj tejt: i stanü maksast kesarñ kesarti i škajñ škajti. (22) kulaž täñ divandašt, i kadaž soni tušt. (23) tä šista šaštšt tejnza saddukejt, konat kortajht, mes ajaš erikama kulatneñ, i kiziftaž soni, (24) azaž: tonajtij! Mojselj azš: kida kiü kulij idftima, esta bradantsti eravi šavams irvünts es-šazınza, i štaftams vidma soıtseñ bradati. (25) ulš minü pelnak sisem bradat; vasenceš irvüjaž kulaš, i idftima kadazü es irvünts es bradantsti. (26) stanü-že i ombaceš, i kolmaceš mäk sisemceti. (27) sembeda melü kulaš i irvüš. (28) konai-že sisem-ezda son uli irvü erakamsta kulatneñ? vađ son ulš sembeñ kädša. (29) Jisuss azš tejt süñ lanks: ergadšnatad af sodayš šormitneñ, af škajñ vijt. (30) vađ erakamsta kulatneñ af irvüjakšnijht, af irvüks lišandijht, a erajht, koda škujñ angeltnü menel lanksa. (31) kulatneñ ina erakamat kolga izdü morajt li tin, mezü azf tejt škajt-ezda, konats kortaj: (32) mon ulan škaj Avraamnü, i škaj Isaakñ, i škaj Jakovñ? škajš af uli škaj kulatneñ, a erajhtneñ. (33) i kulaž narodš divandaš tonaftamati soni. (34) farisejtnä že kulaž, mes son vėlazñ šutammati saddukejtneñ, puramšt fastsa. (35) i kizif-tazü fkä sinü-ezda zakonsa sodajš täraftaž soni i kortaž: (36) tonajtij! kodama sembeda oću märgamš zakon-esa? (37) Jisuss azš

tejnza: kelgk azírl škajf tonn sembü sedijtseñ-esa, i sembü vajmetseñ-esa i sembü mäiltseñ-esa. (38) sitsü uli vasence i sembeda očü mär-gamaš. (39) ombace že kondama tejnza: kelgk malastañtsen, koda toñtseñ. (40) šat kafta märgamatneñ-esa aščijht sembü zakons i ingalce-azandijhtnä. (41) mižarda že puramaš farisejtnä, esta kizif-tazü Jisuss, (42) kortaž: mezü tiñ mälatad Xristost kolga? kin i son čoras? kortajht tejnza: Davidü. (43) kortaj tejt: koda že Davidš dužt-ezda tonaftf (azirsa) škabazsa sonü lemdij, mižarda kortaj: (44) azš (azirš) škabazš (azirti) škabazti monü: ozada aščak monü vidü kädľ širesa, mižars putsajü tonn dušmantneñ tonn pilgetneñ pilgalt vastš. (45) istanü kida Davidš lemdij sonü (azirsa) škabazsa, esta koda-že son čorats sonü? (46) i kijga izäs ul vijsa azams säñ lanks val-ga, i tä šit-ezda ni izäs otkirgad kijga kiziftams sonü.

Kemš-kolmace glava. (XXIII. Fej.)

Esta Jisuss šarftazü valnts narodti i soñtseñ tonadijhtnenti, (2) i azš: Mojselj osama-vastsa ozašt šormasa-sodajhtnä i farisejtnä. (3) sembeñ, mezü sin märgijht tejt vanmas, vanada i tijada; a tevsnan-ezga dāda mol; vad kortajht i af tijht. (4) sotandijht staka i af toždesta kanñavij kandamat i putnijht lomanü laftusnan lanks; a siñts sursanga af kelgijht sinü šurtsaftams. (5) sembü ina es tevsnan tijandsaž šas, mes-bi ulalht näjft lomatnenti, kelepnāsaž es zakont läftakssnan,¹⁾ i očulgafnāsaž mazi stafkstneñ vellamasnan pesa. (6) tanga kelgijht ingalce vastt morkštneñ vakssa sinagoga-sanga, (7) mes-bi tejt šukuñakšnelht lama lomanü kučkasa, i mes-bi lomatnä lemñalht sinü: tonaftij! tonaftij! (8) a tin dāda lemñä tintseñ tonaftijsa; vad tinñ fkü tonaftijntest Xristoš, a tin sembü bradat. (9) i alasa estejnt dāda lemñä kinñga modaf lanksa; vad tinñ fkü alantešt, ulijs menel lanksa. (10) i dāda lemü tintseñ tonaftijsa; vad tinñ fkü tonafnijntest Xristoš. (11) očuš ezdadnt uleza tejt sluga. (12) vad šeruksñavijš alukstaf uli, a aluksñavijš šeruks-taf uli. (13) pičadřks tejt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes šoljandsašt menelü carstvať lomatnenti; vad tintš-kä af suvatad, kelgijhtneñ-kü suvams af nolasajnt. (14) pičadřks tejt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes sevandsajnt kudtneñ

¹⁾ sotkst koñel i küdtneñ lanksa zakont valtneñ marta.

mirdftima avatneñ i šamasa-vaškaflijks ozandatad kuvat; säñ-ksa primatad šada staka muvargaftama. (15) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes perj jotatad oču-läjti modat vakssa, mes-bi šarftams 7ot fkeñ, i mižarda šarftatad, tijand-sašt sonñ geennať čoraks, kaftakst natokaks tinn goraz. (16) pičadfsks tejnt sokar vätijht, konat kortatad: kida kiü varaj cerkvasa, esta aš mezeva; a kida kiü varaj cerkvañ zolatasa, esta uli muvar. (17) af-jonut i sokart! mezä šada oču, zolataš ali cerkvaš, svätindajš zolataš? (18) tanga: kida kiü varaj žertvenneksa, esta aš mezeva, a kida kiü varaj kazfsa, kona lanksanza, esta uli muvar. (19) af-jonut i sokart! mezü šada oču, kazfs ali žertvennekš, svätindajš kazft? (20) i stanü kiü varaj žertvenneksa, varaj esanza i sembeñ-esa, mezü lanksanza. (21) i kiü varaj cerkvasa, varaj esanza i eräjť-esa esanza. (22) i kiü varaj menesa, varaj škajñ ózama-rastsa, i lanksanza ozada-aščijť-esa. (23) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes maksšatad kemence paj putlekt, anist i tmint, i kadašt mezü sembeda oču zakont-esa, vidü-sudamat, milastť i verat; tññ ušurds tijmas, säñgü af kadindams. (24) sokar vätijht, pedandijht säsket, a nišakšnijht verbludť! (25) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes arup-ñasašt ušents šavat i lapšavat, säñ jotkuva, koda potmasa sin päškset norgamada i af-videda. (26) sokar farisej! aruptk vasenda potmants šavat i lapšavat, štabi aru ulal i ušesna. (27) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes tin kondamatad artaft laztnenti, konat ušesta näjavijht mazijť, a potmasa päškset kulatneñ pakařda i ar af-arumada. (28) stanü tin-gü ušesta näjaftad lomatnenti videt, a potmasta päškset šamasa-vaškafñamada zakonfñmada. (29) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes tijndľud lazt ingalce-azandijhtnenti i maziptñatad ľäťftakst videtneñ. (30) i kortatad: kida bi min ulalmä alanekñ šista, esta min afilmä ul sinñ jalgasna veri pejerđamasa ingalce-azandijhtneñ. (31) stanü tin es langaznt azindatad, mes tin čorat ñatneñ, konat kulaftaž ingalce-azandijhtneñ. (32) päškidiñuš ina medirkst alimnteñ. (33) kujť, levkst ezidnañ! koda orgadľad tin muvargaftamať-ezda geennati? (34) vadť vor mon kučan tejnt ingalce-azandijht, päk jonut i šormasa-sodajht; i tin fketneñ kulaftsajnt, i křostatati eskeptsajnt, a ombacetneñ karmatad šavma sinagogasant i pañma ošt-ezda ošs. (35) saza langaznt sembü vidü verš, pejerđfš

modat lanksa, vidä Avett vert-ezda Zazarijat, Varaxijan čorants vert tejs, konañ tin kulaftašt cerkvat i žertvennekl jotksa. (36) vide-sta kortan tejnt, sembä sitsä saj sä šáčamat lanks. (37) Jerusalem, Jerusalem, kulaftijš ingalce-azandijhtneñ, i kevsä šavijs kučftneñ tejt! mižarkst mon vešañ kočkams toni idtneñ, koda narvajš kočka-sijn levksanzan pačatneñ alu, i tin izdä veš! (38) vov kadandavij tejnt kudntest šava. (39) vađ azandan tejnt: af näjsamešt moni tä pingt-ezda, mižars af piškadtad: blagoslovendaf molijš škabazü lems.

Komš-nilice glava. (XXIV. Fej.)

I lišaž Jisuss molš cerkvat-ezda; i šaštšt tejnza tonadijnza soni mes-bi näjajtams tejnza cerkvan kud-putamatneñ. (2) Jisuss azš tejt: näjsuš li sembä tän? videsta kortan tejnt, sembä sitsä uli strajtf sta, šta af ladij tasa kev kevt lanksa. (3) mižarda ina ozada-aščas son Vajñ-pandt lanksa, esta šaštšt tejnza tonadijnza skamnst i kiziftšt: azk tejnek, mižarda titü uli, i kodama uli čuda toni samat i vekt peš? (4) Jisuss azš tejt säñ lanks: vanada, mes-bi kiä tiñ afildež vaškaft. (5) vađ amat sajht moni lemsa, kortaž: mon Xristoss, i amatneñ vaškaftsaž. (6) stanä-že kultad turmatneñ kolga i turmañ kulatnen kolga. vanada, đada evid; vađ ušardij sembenti täñti ulmas. no titü nengü af peš. (7) vađ staj narodš narodt lanks, i mastiřs mastiřt lanks, i ulijht vača kizat, mort i modai-šerkmamat vastuva. (8) sembä ina sitsä ušaptamat särädkstneñ. (9) esta karmajht maksama tinni tarvadmatneñ lanks i šavmas tinni; i ullad päk af-kelgaft sembä narodtneñ-esa moni lemt-ksa. (10) i esta karmajht prakšnama mälsa amat; i fkü fkeñ karmajht maksama dušmantneñ käds; i päk af kelgasaž fkü fkeñ. (11) i staj lama af-vidä ingalce-azandijda i vaškaftsaž amatneñ. (12) i zakonftima tevtneñ lamakstammamat inksa jakšanij kelgamaš lamañ. (13) kirdavijš ina peti, vanavij. (14) i azf uli sä jevangelš carstvat sembä mastiřt-ezga svädeteštvas sembä narodtneñti, i esta saj peš. (15) i stanä mižarda näjtd nulgadks šamudamat, ingalü-azf ingalce-sodaj Danijlsa, putf svätoj vastt-esa (morafijš šarķidaza): (16) esta aščijhtnä Judejat-esa laskišt pandtneñti. (17) i kiü kudi veltamat lanksa, đaza valga šavmas mezä-mezä kudnts-ezda; (18) a kiä pakšasa, đaza mirda meki šavams soitseñ veltamatneñ-ezda. (19) pičadfkš že pekihtneñti i träjhtneñti potasnan-esa tona šista. (20) czandada, štabi dał to-

kad tinn laskamaš talanda ali subbotan šista. (21) vad' esta uli oču kanzidfks, kodama iz ul' mastirt' ušaptamsta täčis, i af uli. (22) i kida-bi af nuřhkälgadalht tona šitnä, esta dal' vanava fkeva tela, no kočkaftneñ-ksa nuřhkälgadijht tona šitnä. (23) esta kida kiä tejnt aziĵ: vov tasa Xristoš, ali esa, dada veranda. (24) vad' stajht af-vidü Xristost i af-vidü ingulce-sodajht i näĵaftijht oču éudat i oču tevt sta, štabi vaškaftams, kida saj, nalnü i kočkaftneñ. (25) vov mon ingali tejnt azandan. (26) i stanü kida aziĵht tejnt: vov son lomanšfima širesa, dada lišanda; vov son potmañ pakojtneñ-esa, dada veranda. (27) vad' koda jondalš lišandij ši-stamat-ezda i pin-daldij ši-valgamat tejs, stanü uli i samaš lomanñ éorať. (28) vad' kosa uli kula-sivelš, tosa puramijht i kučkantnä. (29) i ezdküä nat šitneñ kanzidfks melä manis šopadij, i kovš af makssij valdksants, i teštnü prajht menelt-ezda i meneli vijnü šerkaĵht. (30) esta näĵaf-tavij lomanñ éorať éuda menelt lanksa; i esta avardijht sembä modañ šačamatnä i näjsaš lamanñ éorať, molijť meneli oblaktneñ lanksa vij marta i oču slavať marta. (31) i kučšijn angelnzan kajĵij turamañ vajĵel marta; i puraptsaš sonñ kočkaftneñ nilä varmatneñ-ezda, tivrati-ezda mäk meneli tivrati. (32) šavašť langa-varžakšť smokovničať-ezda: mižarda sonñ taradnza arajht läpt, i noldajht lopat, esta sodatad, šta malasa kizaš. (33) stanü tin-gü, mižarda näĵ-sašť sembä sän, sodada, šta malasa, kenkštneñ vakssa. (34) videsta kortan tejnt, af jotaj šačamaš sitsä, koda sembä sitsä tijavij. (35) menelš i modaš jotajht, no monñ valtnä af jotajht. (36) tona-že šit kolga i éašť kolga kĵĵavak af sodaj, af meneli angeltnü, a ančak alazü monñ skamnza. (37) no koda ulš Noĵñ šista, stanü uli i sama-sta lomanñ éorať. (38) vad' koda šista vajamat ingalä ĵartsašť simšť, irvüĵašť i maksašť irväks šis, konañ-esa suvaš Noĵš kovčegt potmas; (39) i išt mäla, mižards iz sa vajamaš i izäzn jomafta sembeñ: stanü uli i samaš lomanñ éorať. (40) esta ulijht kafta pakša lanksa: fkeš šavavij, a ombaceš kadndavij. (41) kafta ĵažafti, ĵt ĵažaj-keva: fkeš šavavij, a ombaceš kadndavij. (42) i stanü aščuda, mes af soda-tad, kona čassta saj (azirntešť) škabazntešť. (43) no tin sodatad, šta kida sodal' kudñ-azirš, kona čassta saj salajš, esta afal' uda, i afal' maks alda šuvmas es kudnts. (44) sänksa tin-gü ulada anakt, vad' kona čassta af mälatad, saj lomanñ éoraš. (45) kiä že vidü i jonu ura, konañ azirats putazü sluganzan lanksa, štabi maksams teĵst ĵartsama-pälť pinguva? (46) šumbra tona uraš, kida azirats saš

musij soni tijajsa stanü. (46) videsta kortan tejnt, sembü soitsen parašit lanks putsij soni. (48) a kida tona uras ulaž osal azij se-dijnts potmasa: af kurak saj aziranzü; (49) i karmaj šavma jal-ganzan i jartsama i simma irädijhtneñ marta; (50) esta saj azirs tona urat šista, konai-esa son af učij, i čassta, konai-esa af mälaž. (51) i kersij soni päleva, i makssij soni fkü polati šamasa-vaškaf-nijhtneñ marta; esa uli avarđamu i peñi-čatirdama.

Komš-vetece glava. (XXV. Fej.)

Esta menčü carstvaš kondama uli kemen stirtntenti, konat ša važ siütseñ svätılnektneñ molšt karšas irväjaj-čorati. (2) vetü sinü-ezda ulšt jonut, i vetü af-jonut. (3) šat af-jonutnä šavaž svätılneks-nan išt šava martast vaj. (4) jonutnä že šavašt vaj kädgeša svätılneksnan marta. (5) i koda irväjaj-čoras kurať iz sašand, esta sin nuvašt sembet i matuduvšt. (6) no päli-vesta kulars piškadma: rov irväjaj-čoras saj, lišada karšazınza. (7) esta staž sembü stirtnä šat, i anaklaž siütseñ svätılneksnan. (8) af-jonutnä že jonutntenti azšt: tuda miñtejneñ vajntesteñ; vađ miñtseñ svätılneknü matadijht. (9) jonutnä sän utars azšt kortaž: mes-bi daľ ul kirža vajda tinü i miñi kädša; molada šada cebür mišandijhtntenti i ramada es-tejnt. (10) mižarda že sin tušt ramams, saš irväjaj-čoras i anaktnü suvašt soni marta irväjamat lanks i kenkštnü šolgarvšt. (11) tada melü sajht i ombace stirtnä, i kortajht: azir! azir! panžk min-tejneñ. (12) son ina sän lanks azš: videsta kortan tejnt, af sodatüdež tinü. (13) i stanü aščada; vađ tin af sodasašt, af šil, af časť, mižarda saj lomanü čoras. (14) vađ son karmaj tijma tona lomanü kondaks, konats tušandaž ičkizi kis terdazü uranzan, i maksazü parašints tejst kädtnen lanks. (15) i maksš fketi vetü talantt, ombaceti kafta, kolmaceti fkü, arti vijnts-ezga i nenek tuš. (16) kona šavazü vetü talantneñ, molš, karmaš mišandama sinü lanks i muš ombace vetü talantt. (17) tafta-že i kona šavazü kafta talantneñ, muš ombace kafta talantt. (18) kona-že šavazü fkü talantt, molš i küşazü soni modat potmas i pirdazü sijat azirants. (19) lama pingeda melü mirdaj azirs tat uratneñ i anaj kädstast luvma. (20) i šaštaž kona šavazü vetü talanttneñ, kandš ombace vetü talantt, i kortaj: azir! ton mak-sať mon-tejn vetü talantt; rov mon mujn sinü lanks ombace vetü talantt. (21) azirs soni azš tejnza: cebersta para i vidü uraj! kirža

tevtneñ-esa ton ulat' vidä, amatneñ lanksa puttä; suvak kenändamati tonñ azirt'. (22) šaštš tafta-že i kona šavazñ kafta talanttneñ i azš: azir! ton maksat mon-tejn kafta talantt; vov mon mujñ sinñ lanks ombace kafta talantt. (23) azirš sonñ azš tejnza: cebersta para i vidä uraj! kirža tevtneñ-esa ton ulat' vidä, amatneñ lanksa puttä; suvak kenändamati tonñ azirt'. (24) šaštš že i kona šavazä fkä talantt', i azš: azir! mon sodajhten, mes ton lomañ kalgada: nujat, kosa ton izät vıda, i kočkat, kosa izät pejärd'; (25) i pelaž tuñ, i küšajä tonñ talantt' modati; vov tejt tonñ. (26) azirts že azš tejnza säñ utars: uraj af-para i nolgadij! kida ton sodat, mes mon nujan, kosa izñ vıda, kočkan, kosa izñ pejärd'; (27) esta ušardš tejt maksams sijat monñ mišandijhtnenti, i mon saž šavaln monñ lezdamat marta; (28) i stanü šavašt sonñ küdsta talantt' i maksatš, kinñ küdsa uli kemen talantt. (29) vad' arti, kinñ uli, maksf uli, i kasij; a kinñ ajaš, tonañ küdsta šavavij i tä, mezä uli. (30) af-kondastij že urt jordašt ušestañ šobdaksti; tosa uli avardama i pejn-čatirdama. toraž säñ azš: kinñ uliht pizenza kulams, kuleza. (31) mižarda že saj lomanñ čoraš slavants-esa sembengä svätoj angeltñä sonñ marta, esta ozaj slavants ozama-vastt' lanksa. (32) i puramijht sonñ ingalä sembä narodnñ i javfštijn sinñ fkeñ ombacet-ezda, koda vanijs javftij učatneñ kazatneñ-ezda. (33) i putsijn učatneñ vidä küdnts šires, i kazatneñ kerši. (34) esta azij oču-azirš aščijhtnenti vidä küdnts širesa: sada blagoslovenaft monñ alazñ! satada carstvaft, anaklaft tejt mastirt' tijmat-ezda. (35) vad' vačan mon, i tin maksadä tejn jartsama; kelgañ simma i tin simftadä monñ; jakañ lijä mastirt' langa, i tin primadä monñ. (36) štada aščan i tin veltadä monñ; säräda i tin sodaftadä monñ; šobda-kudsa uli i tin sadä tejn. (37) esta videtnñ kortaž säñ lanks tejnza azijht: azir! mižarda min näjam i tonñ vačada aščijsa i andamä, ali simma kelgijša i simftamä? (38) mižarda stanü-že min näjamä tonñ ki lanksa i primamä ali štada aščijsa i veltamä? (39) mižarda stanü-že min näjamä tonñ särädijsa, ali šobda-kudsa i sodaftamä? (40) oču-azirš azij tejt säñ lanks: rivedsta kortan tejt: nesak tin tijdä säñ fketi sä monñ jombla bradtneñ-ezda, esta tejn tijdä. (41) esta azij i aščijhtnenti kerš küdšt širesa: molada monñ-ezda šudaftnñ vekñ tolti, kona anaklaft šajtanti i sonñ angeltntenti. (42) vad' vačan mon, i tin izdä maks tejn jartsama; kelgañ simma, i tin izdä simfta monñ. (43) ulñ ki lanksa, i tin izäšt prima monñ; aščan štada i izäšt velta monñ;

särädañ i šobda-kudsa aščan, i izäšt sodafta monñ. (44) esta i sin azijht tejnza sän lanks: azir! mižarda min näjamä tonñ vačada aščijsa, ali simma kelgijsa, ali ki lanksa, ali štada aščijsa, ali särädijsa, ali šobda-kudsa, i izmä služinda tejt? (45) esta azij son tejt sän lanks: videsta kortan tejnt: nesak tin izäšt tija sän fketi sä jomblatneñ-ezda, esta izäšt tija tejn. (46) i molijht nat vekñ tarvadmati, a videtnä vekñ'erafti.

Komš-kotace glava. (XXVI. Fej.)

Mižarda šumirdazñ Jisuss sembeñ šat valtneñ, esta azš soñtseñ tonadijhtnenti: (2) tin sodatad, mes kafta šitneñ jotamada meli uli oču-šis (pasza) i lomani čoras maksf uli eskeptama lanks krostati. (3) esta puramšt oču-poptnü i šormasa-sodajhtnü i narodt kaštantnä kaldazs oču-popt lemsa Kajafat. (4) i torašt jotksast, koda bi šavams Jisust otkirmasa i kulaftams. (5) no kortast: ančak af prazneksta, mes-bi dal ul' tijf šumbaraftama narodt-esa. (6) mižarda že Jisuss ulš Vifanijat-esa Simont kudsa, kona kirdf ulš prokazasa, (7) esta šaštš tejnza ava alebastrañ kädgä marta, konañ potmasa ulš pitniñ miro (parasta šinijaj vaj), i kajazü tejnza ozada aščiñti právts lanks. (8) näjaž titiñ tonadijnza küžijašt kortaž: mezñti stama jomaftamaš? (9) vad' sitysü vajs mijeval oču-pitnü-ksa i javstaval anajhtnenti. (10) no Jisuss šarkidaž sän azš tejt: mezenti tin šumbaraftašasat avat? son para tev tijaš lanksan. (11) vad' anajhtnä ar pingsta ulijht tinn martant, a mon af ar pingsta. (12) kajaž titi vajt telazñ lanks son anaklameñ kalmamati. (13) videsta kortan tejnt, kosa af uli azf jevangels sä sembä mastirt-esa, azf uli läftamants-ksa i sän kolga, mezü son tijaž. (14) esta fkü kemkaftuva tonadijhtneñ-ezda, lemdavijš Juda Iskariot molš oču-poptnenti, (15) i azš: mezü tin maksatad tejn: mon tejnt makssa sonñ? sin putšt tejnza kolmañ-kemen sijañ monett. (16) i tä pingt-ezda vešandš toždä jotka maksams sonñ. (17) šapaksflima že kšetneñ vasence šista šaštšt tonadijhtnü Jisusti kortaž tejnza: kosa kelgat, mes-bi min anaklalmä tejt jartsama oču-šin veraz? (18) son azš: molada ošš taftamati-vov i azada tejnza: tonaflijs kortaj: pingazü monñ malasa; tonñ peļt tijaš oču-šit monñ tonadijhtneñ marta. (19) tonadijhtnä tijašt stanä, koda märgš tejtš Jisuss; i anaklaž oču-šin verazf. (20) koda že sas iläts, son ozaš morkšt ftalu

kemkaftuva tonadijhtneñ marta. (21) i mižarda sin jartsašt, son azs: videsta kortan tejt: fkü tinn-ezdant makssaman monñ. (22) sin ezdast kanzidšt i karmašt kortama tejnza fkü fkü melga: af mon li, azir? (23) son azs sün lanks: kona navazü monñ martan lapšavati küdft, titü monñ makssaman. (24) avkuku, lomann čoras tušandij, koda šormadf sonñ kolga; no pičafks sü lomaniti, konan küdsa lomann čoras maksavij; šada ceber ulal af šačams tä lomaniti. (25) sün pingsta Judas, maksijš sonñ, stanü-že azs: ravvi (tonaftij)! af mon li? Jisusš kortaj tejnza: ton azaf. (26) i mižarda sin jartsašt, Jisusš šavaš kšeft i blagoslovindaž sindžazü i maksaž tonadijhtnenti azs: primada, jartsada; sü uli telazü monñ. (27) i šavaš šaraf, i maksaž šnamat, maksš tejt, kortaž: simada sonñ-ezda sembet. (28) vad sü uli vernzü monñ od zavett, laman inkša pejürdf grejtneñ kadamat-ksa. (29) azan že tejt, šta tä čista af karman simma sü vinogradñ kenerft-ezda tona šis, koda karman simma martant od vina alazñ carstasa. (30) i moraž molšt Vajñ-pandt lanks. (31) esta kortaj tejt Jisusš: sembü tin pratad mälsa kolgan sü vesa; vad šormasa azf: šavsa vanijft i stradajht urtt učatnü. (32) monñ že eräkamada melü mon vasefiatidež tinn Galilejat-esa. (33) Petras azs tejnza sün lanks: kida i sembet prajht mälsa kolgat, mon kodanga af prajan. (34) Jisusš azs tejnza: videsta kortan tejt: sü vesa, šada ingalü, koda karmaj morama afakšš, ton kolmakst otkazavat monñ-ezadn. (35) Petras kortaj tejnza: žil tejn kulams tonñ martat, af otkazavan tonñ ezdadt. stanü-že i sembü tonadijhtnä azšt. (36) tada melü sašandij sinñ marta Jisusš veleti, kona lemdavij Gefsimanija, i kortaj tonadijhtnenti: ozada tasa, mižards mon molan i ozandan tosa. (37) i šavaš martanza Petraf i kafta Zevedejñ čoratneñ karmaš kanzidma i lažadma. (38) esta kortaj tejt Jisusš: vajmezü kanzidij kulams; ulada tasa i aščada monñ martan. (39) i tušandaž af-lama, praš šamants lanks ozandaž i kortaž: alazü! kida vijsa sü ulams, jotaza vakskan sü šavaš; adnaka af koda mon kelgan, no koda ton. (40) i sašandij tonadijhtnenti i mušandsijñ sinñ udijsa, i kortaj Petrati: stanü li tin izdü mašt aščams monñ martan fkü čas? (41) aščada i ozandada, mes-bi afaldü pra täraftamati. dužs eraza, no telaš lavča. (42) tanga molš ombaceks, i ozandaš kortaž: alazü! kida af vijsa sü šavaš jotams vakskan, mes-bi tejn af simmas sonñ: uleza tonñ volatsü. (43) i saž mušandsijñ sinñ tanga udijsa; vad sinñ selmesna stalgadšt. (44) i kadaž sinñ molš

tunga, i ozandaš kolmaceks, azaš šavak valtneñ. (45) esta sašandij tonadijnzanti i kortaj tejst: tin sembü nengü udítad i vajmatad; vov šaštš časš, i lomanñ čoraš maksavij grešnektneñ küds. (46) stada, molttam; vov šaštš maksijš monñ. (47) nengü koda kortaš sän, sašandij Judaš fkü kemkaftatneñ-ezda i sonñ marta lama lomañda pejeltnëñ i olgatneñ marta oču-poptneñ-ezda i narodt kaštanteñ-ezda. (48) maksijš že sonñ maksš tejst sodafks kortaž: konañ mon palasa, tona i uli, šavašt sonñ. (49) i ezdkü šaštaž Jisusti azš: ravvi! kenändt (šumbrat e'rat)! i palazü sonñ. (50) Jisusš že azš tejnza: drugzä! mezn-ksa ton tasat? esta šaštšt i putaž küdsnan Jisust lanks i šavaž sonñ. (51) i vov fkü šatneñ-ezda, konat ulšt Jisust marta, veneptaž küdt, targazü pejelnts, vačkadazü esanza urt oču-popiñ i keražü sonñ pilef. (52) esta Jisusš azš tejnza: putk pejelteñ vastantsti, vad' sembü kepidijhtnä pejelt, pejelt-ezda jomajht. (53) ali mülat, šta mon af vijsa täni eneldams alazñ sta, šta son kučij tejn šada lama, koda kemkaftuva legiont angeltneñ? (54) kodana uli tijf azš šormasa, šta stanü ulams e'avi? (55) tona čassta Jisusš azš narodti: koda bata lomanñ-šavijf lanks sadü tin pejeltnëñ i olgatneñ marta, mes-bi šavams monñ; ar šista mon martant ozada-aščañ tonafiaž cerkvat-esa i tin izmešt šavanda monñ. (56) sembü sä tokadš, mes-bi ulalht tijf šormat ingalce-azandijhtneñ. esta sembü tonadihtnü kadaž sonñ, orgädšt. (57) šavijhtnä Jisust vätaž sonñ oču-popti Kajafati, kosa puramšt šormasa-sodajhtnä i kaštantnä. (58) Petraš molš sonñ melga ičkizdä mäk oču-popiñ kaldazti, i suvaž kaldazu ozaš slugatneñ marta, mes-bi näjams, kodama uli süñti pets. (59) oču-poptnä i kaštantnä i sembü sinedrionš (värce sudñ vasta) vešandšt af-vidä näjajfama Jisust lanks, mes-bi maksams sonñ kulamati. (60) no išt mušand; i čot ulšt lama af-vidä näjafnijda, izäž mu. mekipäli sašt kafta af-vidä näjajtijht. (61) i azšt: son kortaš: mon vijsa straftams škajñ cerkvat i kolma šista tijams sonñ. (62) oču-popš staž azš tejnza: mes ton mezn-ga sän lanks af kortat? kulat li, mezü sin tonñ utarat näjajtijht? (63) Jisusš šutamaš. oču-popš azš tejnza: varaftan tonñ ärek škajsa, azk tejnek, ton li Xristosat, škajñ čoraš? (64) Jisusš kortaj tejnza: ton azat; nalnü azan tejnt: tä čista näjšašt lomanñ čoraš ozada-aščijf škajñ vijf vidü küdt širesa i molijf meneliñ oblaktneñ lanksa. (65) esta oču-popš säžazñ veltamatneñ, kortaž: son škajf šutšaj, mezenti nengü tejnek näjajtijhtneñ! vov täni tin kulašt sonñ šutšamat škajf utara. (66) koda tejnt näjavij?

sin azšt sän lanks: son tij kulamat. (67) esta selgandšt tejnza šamants lanks, i maksšašt tejnza pilä-jurht, ombacetnü že vačkadaž ščokants langa. (68) kortašt: azk tejnek, Xristos, kiä vačkadanzü? (69) Petras že ozada ačšaš kaldazsa, i šaštš tejnza fkä urava i azš: i ton ulat Galilejan Jisust marta. (70) no son otkazavš semben ingalü kortaž: af sodan, mezü ton kortat. (71) mižarda že son lišš kenkštneñ ftalu, näjazü sonñ ombace i azš tonatnenti, konat ulšt tosa: son-ga ulš Jisust Nazarejt marta. (72) son tanga otkazavš varamat marta, šta son af sodasij sü lomañt. (73) af-lama melü šaštš aščihtnü tosa, i azšt Petrati: avkuks ton-ga ezdas; vad toramatsü tirgaftij tonñ. (74) esta son karmas varama i pežidama, mes son af sodasij sü lomañt. i ezdkü karmas morama atakšš. (75) i läftazü Petras val azft tejnza Jisust-ezda: šada ingalü, koda karmaj morama atakšš, kolmakst otkazavat monñ-ezdam. i lišaž ušu, avarš pičadfksta.

Komš-sisemce glava. (XXVII. Fej.)

Mižarda že sas šobdavan pinges, sambü oču-poptnü i narodt kaštantnü kirdšt lad, mes-bi maksams Jisust kulamati. (2) i sotaž sonñ, vätaž i maksaž Pontijti Pilatti, igemonti. (3) esta Judas, konu maksazü sonñ, näjaž, šta son muvargaftf, i kajandaž meki maksazü kolman-kemensijan monetneñ oču-poptnenti i kaštantnenti, (4) kortaž: tijan grez mon, maksaž muvarmaftima vert. no sin azšt: tejnek mezü titän inksa? vatt toñts. (5) i jordaž sijan monetneñ cerkvat-esa, lišš, povavš. (6) oču-poptnü šavaž sijan monetneñ azšt: af ladno uli putams siñ cerkvan paraši-vanmas, vad tä vert pitnes. (7) tijaz že ladf, ramašt sinñ lanks šakan-tijt moda, liä-mastirñ lomatneñ kal-mamat-ksa. (8) šas i lemdavij sü vastš vert modasa mäk tä šis. (9) esta tijavš azšš ingalce-azandij Jeremijasa, kona kortaj: i mon šavañ kolman-kemen sijan monett, pitnü pitnes putft, konan pitnes putaž Izrailñ čoratnü. (10) a sin maksaž šatneñ šakan-tijt modat-ksa, koda näjafazü sinñ tejn škabazš. (11) Jisuss že stas igemont ingalü, i kiziftazü sonñ igemonš: ton li oču-azirš Judejan? Jisuss azš tejnza: ton kortat. (12) i mižarda muvargaftašt sonñ oču-poptnü i kaštantnü, son mezevak iz az sinñ lanks. (13) esta kortaj tejnza Pilatš: af kulat, mižara tonñ utarat näjafamada? (14) i iz az tejnza fkevak val lanks sta, šta igemonš päk divandas. (15)

prazdneksta že igemonš običajl' ezga nolakšnaš fki žaramsa-aščij, konan kelgšij narodš. (16) esta ulš sodaf žaramsa-aščij lendarij Varavva. (17) i stanä mižarda sin puramšt, esta kiziflazni sinni Pilatš: kinni kelgšad, mes-bi mon noldalijä tejnt, Varavvat al Jisust, lemdarijl' Xristost! (18) vad' sodaž, šta makšaž soni kunelfkst-ezda. (19) sä jotkuva, mižarda son ozada-aščas sudjan vastsa, irväs kučš tejnza azams: dat tij mezevak sänti videti, vad' mon täči onsta lama särädksda kirdan inksanza. (20) no oču-poptnä i kaštantnä tonaftaž narodt kiziflams Varavvat, a Jisust jomaftams. (21) esta igemonš kiziflazni sinni: konan kaftatnei-ezda kelgšad, mes-bi mon noldalijä tejnt? sin azšt: Varavvat. (22) Pilatš kortaj tejt: mezü ina tejn tijandams Jisust marta, kona lemdarijl' Xristos? kortajht tejnza sembet: krostati eskeptk soni. (23) igemonš azš: kodama že osal tev tijas son? no sin sada lama rangšt: krostti eskeptk soni. (24) Pilatš näjaž, šta af lezdij mezeva, no šumbaramaš kasij, šavaž ved štazni kädnei narod ingali, i azš: af muvaran mon sün videt vert-esa; vanada tin. (25) i kortaž sün lanks sembä narodš azš: soni verš minni lanksanak i idnekei lanksa. (26) esta noldazü tejt Varavvat, a Jisust šavaž maksazü eskeptama lanks krostti. (27) esta igemonni saldatnä šavaž Jisust Pretorijati (*kud ingali-vätijl'), puraptaž soni lanks sembä spirat (*urzü). (28) i kajaž veltamanzan veltašt soni lanks jakstere žlamida. (29) i kodaž venec pupaj-kašnabi taradsta, putaž tejnza prašt lanks; i maksšt tejnza vidü käds bajdek i komaž ingalenza kalena lanks, razašt lanksanza kortaž: kenündt, oču-azirš Judejan! (30) i selgšt langazanza i šavaž bajdek šavšt soni prašt langa. (31) i koda razašt tejnza, kajaž lankstanza jakstert žlamidat, i veltaž soni veltamanzanti i vätaž soni eskeptama lanks krostti. (32) ki lanksa vaseftšt Kirinejü loman, lemets Simon, tonan košardšt kandams krostants. (33) i saž vasts, kona lemdarijl' Golgofa, mezü uli koñei vasta, (34) makšt tejnza simmas uksusda, šoraf säpi marta; i maraž iz kelg simma. (35) eskeptajhtnä že soni, jarftaž veltamanzan, jordaž täštü. (36) i ozaž vanšt soni tosa. (37) i putšt prants värä šorma-langaks, kona kirdij soni muvarnants: sitsü uli Jisuss oču-azirš Judejan. (38) testa ulšt eskeptft soni marta kafta loman-šavijht, fkeš vidü kädš širesa, a ombaceš keršš širesa. (39) vakska že jotajhtnä šutšaž soni šukaž es prasan. (40) i kortaž: straftijš cerkvat i kolma šista tijajš! vank toitseñ; kida ton škajni čora, valgt krostt lanksta. (41) kondaks i oču-poptnä šormasa-sodajhtnei i kaštantnei marta razaž

kortašt: (42) ombacetneñ vanazñ; a soitseñ af maštaj vanmas. kida son Izrailñ očü-azirs, kadk täni valgij krostf lanksta i veratam tejnza. (43) son nadijas škajf lanks, kadk täni virgüdftsij soni, kida kelgsij soni. vad son kortaš: mon škajñ čora. (44) stanä-že i lomanñ-šarijhtnä, eskeptftnü soni marta šutsašt soni. (45) kotace čast-ezga šobdaks ulš sembü modat-ezga mäk vejysace časti. (46) vejysace čast vakssa piškads Jisuss kajgij vajgelsa, kortaž: ili! ili! lama savayfani? sitsü uli: škajnzü! škajnzü! mes ton moni kada-mejt? (47) kodamat že badi aščijhtneñ-ezda tosa, kulaž sän kortašt: Ilijat terdsij son. (48) i ezdkü lašks fkä sinñ-ezda, šavž pužama, piškidažü uksusda, i putaz bajdek lanks, simftazü soni. (49) a ombacet kortašt: noravak, vattam, saj li Ilijas vanmas soni. (50) Jisuss že tanga piškidaž kajgij vajgelsa kulaš. (51) i rov cerkvan zavesaš süžavš kaftuva värsta mäk als, i modaš šerkaš, i kevtnä lazavšt; (52) i laztnä panžavšt; i lama telada kula svätöjtneñ eräkašt. (53) i lišaž laztnä-ezda soni eräkamada melü surašt svätöj ošti, i nüjaflavšt lamatnenti. (54) sotneks že i soni marta vanijhtnä Jisust näjaž modañ šerkamaš, i sembü, mezü ulš, evidšt päk, i kortašt: videsta škajñ čora ulš son. (55) tosa ulšt tafta-že i vanšt ičkizdä lama avada, konat molšt Jisust melga Galilejat-ezda, sluzindaž tejnza. (56) sinñ jotksast ulš Marija Magdalinaš, i Marijas, mamats Jakovt i Josijat, i mamats Zevedejñ čoratneñ. (57) ilätti že saš fkü kozü lomañ Arimafejat-ezda, lemets Josif, kona taftaks tonadš Jisust pälnza. (58) son saž Pilatti, kiziftazü Jisusñ telat; esta Pilatš märgš maksams telat. (59) Josifš šavaž telat, aškidažü soni aru kotfsa. (60) i putazü soni es od lazsa, konañ keřazü son keřsa; i putaz očü kev lažt kenčksti, tuš. (61) tosa ulšt stanä-že Marija Magdalinaš, i ombace Marijas, i ozada aščašt lažt utara. (62) omba šista pätničada melü puramšt očü-poptnü i farisejtnä Pilatti. (63) i kortašt: azir! min lätftamä, šta sitsü vaškafnijs, nengä ulaž šisa, azš: kolma šitneñ melü ereklan. (64) i stanä märgk vanma lažt kolmace šis, štabi soni tonadijhtnü sajaž vet afilež sala soni i afalht az narodti: ereklaš kulatneñ-ezda; i uli melece vaškaf-tamaš šada osal vasencet gořaz. (65) Pilatš azš tejtš: šavada vanmat; molada, vanada, koda sodatad. (66) sin molšt, i putšt kevti pečat, i lazti vanma.

Koms-kafksace glava. (XXVIII. Fej.)

Subbotat že jotamada melä varfmadmasta vasence nedelanä šit, saš Marija Magdalinas i ombace Marijaš varžams lazt. (2) i ulš očü modanä šerkama; vad škabazn angelš valgaž menel lanksta, šaštš, šireptazü kevt lazt kenkšt-ezda i ozada-aščas lanksanza. (3) näjmats ulš koda jondal, i veltamats akša, koda lov. (4) evičaž sonñ-ezda širnatšt vanijhtnü i arašt, koda kulat. (5) angelš karmas kortama, i azš avatnenti: dāda peļ; vad mon sodan, mes tin vešandatat Jisust, krostti eskeptft! (6) son ajaš tasa; son ereklaš, koda azš; sajada varžada vastants, kosa madš azirš. (7) i molada šada kurak, azada sonñ tonadijhtnenti, mes son ereklaš kulatneñ-ezda i vaseftatüdež tinñ Galilejat-esa; tosa sonñ näjsašt; mon tejnt azan. (8) sin lišaž eřazasta lazt-ezda, evičma marta i očü kenändama marta tušt laskaž azams sonñ tonadijhtnenti. (9) vov Jisusš vaseftazn, i azš: kenändada! sin šaštšt, kundašt sonñ pilgezınza, i šukuñašt tejnza. (10) esta kortaj tejst Jisusš: dāda peļ; molada, azada bradtnenti, mes-bi sin molalht Galilejati, tosa sin näjsamež monñ. (11) mižarda že sin molšt, esta konat-badi vanijhtneñ-ezda, sajaž ošti, azšt očü-poptnenti sembeñ kolga, mezü tokadš. (12) i šat puramaž kaštantneñ marta i tijaž lad, satiška jarmaktda maksšt saldatnenti. (13) kortaž: azada, mes sonñ tonadijnza vcl sašt i salaž sonñ, mižarda min udamä. (14) i kida tññ kulšij igemonš, min kortaftsašk sonñ i tinñ bedat-ezda targatüdež. (15) sin šavaž jarmaktneñ, tijšt stanä, koda tonaftft ulšt; i kandavš tü kulš Judejtnėñ kučkasa mäk tü šis. (16) kefkü že tonadijht molšt Galilejati, panda lanks, koza märgš tejst Jisusš. (17) i näjaž sonñ šukuñašt tejnza, a ombacet šerkašt. (18) i šaštaž Jisusš azš tejst: maksf tejn ar vijš menel lanksa i moda lanksa. (19) i stanä molada, tonaftada sembü narodt, kstindaž sinñ lems alat i čorač i svätoj duxt, (20) tonaftaž sinñ kirdams sembeñ, mezü mon märganä tejnt; i vov mon martant sembü šista vekt šumirdamas. Amin.

SZÓJEGYZÉK.

A Nyelvt. Közl. V. kötetében (155—237. ll.) közlött moksa-és erza-mordvin Szótár kiegészítéséül imezen Szójegyzékbe a moksa Máté-fordításból föl vannak véve: 1. azon szók, amelyek a Szótárban egészen hiányzanak, jelesen a textusunkban előforduló orosz eredetű kölesónszók is; — 2. azok, a melyeket a Szótár még csak erza-mordvin szókül hozhatott föl; — 3. a Szótárban is meglevőknek nevezeteseb származékai; — 4. néhány, bár a Szótárban is meglevő szó, újabb hitelesítésül; — 5. végre azok, amelyek a Máté-fordításban figyelemre méltó alaki vagy jelentésbeli eltéréssel fordulnak elé. Ez eltérések föltüntetésére idéztem is a Szótárból az illető szóalakokat és jelentéseket (= jeggyel; vagy a kútforrás megjelelésével: *R.* = Reguly, *A.* = Ahlqvist, *O.* = Ornatov moksa-mordvin grammatikája, *M.* = Moksa mese és dalok: NyK. V, 145—152.) Egyéb rövidítés: *mdE.* = erza-mordvin; *W.* = Wiedemann erza szógyűjteménye.

Még megjegyzem, hogy e Szójegyzékben az igéknek tőalakjukat írtam ki, és pedig végvocalis nélkül, a hol ez t. i. ragok vagy képzők hozzájárultával többször el is marad (vagyis *R.* és *A.* szerint *-i*, *-e*, meg az *mdE.*-ben *-o*, *-e*, volna), pl. *topad-* (præt. 3. *topadš*), *jomaft-* (nom. acti *jomaftf*; præs. 3., tárgyraggal *jomaftsij*), *kelg-* (præs. plur 1. *kelglam*); de kiírtam az állandó *-a* végvocalist (mely az *mdE.*-ben is *-a*), pl. *kočka-* (præt. 3. *kočkaš*; præs. plur 1. tárgyraggal: *kočkasajnek*), *joma-* (n. acti *jomaf*), *kstinda-* (*kstindaf*). — Szintígy még a végvocalis nélkül nehezen ejthető *-ü* és *-kšü* tövégeket írtam *-üi* és *-kšüa*-nak (textusunkban több alakjuk *a* végü: præt. 3. *-kšüás*, inf. *-kšüama*, *-kšüams*; de nom. agentis: *-kšüij*, s az *mdE.*-ban e *-kšüa*, *-üa*-nak *-kšüe*, *-üe* felel meg). (Lásd a mordvin igetők végvocalisáról: NyK. XIII, 5. 7. 10. 62. ll.)

Betűrend: *a ü e i i o u | k g z (h) j ű (nk, ng) | č (és c) š (és z)-š ž | t d s z u | p b f v m | r l*.

Akrida sáska 3, 4. = акрида (jegyzetben magyarázata: *parodats pakšan silidjétnen-ezda* «egy neme a mezei tücsköknek»).

ajša nincs 22, 23, 25, 29, 20, 6; *M. ajša* és *aš* (NyK. V, 145).

ašč- (meg:) virrasztani, ébren lenni, бдѣть 25, 13, 26, 38.

aščav- maradhatni, megállhatni 12, 25.

ad pokol 11, 23.; or. адъ.

adnaka mindazáltal, de, azomban 26, 39; or. однако.

aslića szamár (kancza), ослица 21, 2.

azirava: *oču-a.* királyné, czárné 12, 42.

aziranda- uralkodni 20, 25; *nilä-azirandaj* четверовластникъ, tetrarcha 14, 1.

azma (dictum) преданіе, hagyomány, überlieferung 15, 2.

anaj kérő, szegény 11, 5.

anis ánizs, kapor 23, 23; or. анисъ.

abed ebéd 22, 4; or. обѣдъ.

abun hiába, ok nélkül, напрасно 5, 22, 15, 9; = *abin* A.

avaž, *avaz* para, anyós 8, 14, 10, 35; = *avaviz,* *avavz* A., *aves* R.

avkuks valóban, igazán 17, 11, 26, 24; = *af-kalks,* *af-kilks,* mdE. *alkuks.*

ar minden; = *är,* *er* R. A., *ar* O.

ara-: *af araj* nem kell, nem szabad, не должно 20, 26.

arilak: *a. škaj* isten mentsen, богъ сохрани 16, 22.

aru tiszta (= O.); szelid, незлобный 23, 26, 10, 16.

arapt-, arupt- tisztítani 3, 12, 8, 2;

arupnia-, fr. arupt- 10, 8, 23, 25; *arupniav-* (pass.) 11, 5.

artafstf festett, окрашенный 23, 27; *arht-* festeni A.

arhtf herélt, сконецъ 19, 12; *arhtav-* heréltetni (pass.) ib.

ala: *ala -pälä* férfi-fél, férfi-nem 19, 4.

ali, *al* vagy, avagy 12, 33, 15, 16, 15, 17.

aluksta- megalázni 23, 12; *aluksiav-* megalázni magát ib.

äre élő, eleven 16, 16; = R. A.

ezidna 12, 34; or. эхидна.

edi és: *näjäsk* . . *edi samä* láttuk és jöttünk 2, 2; meg: 2, 8, 11, 13, 16, 20.

eskept-: *e. krostati* keresztre feszíteni 20, 19, 23, 34. (tkp. szegezni: *äska,* mdE. *eske* szeg, vas-szeg).

ezdkiü mindjárt, azonnal 4, 20, 9, 13, 8, 22. stb.; egyszerre, вдругъ 17, 5; v. ö. *istakija* ugyanakkor, azonnal (NyK. V, 146).

- evdks* prizrakъ, jelenés, kísértet ((*evid-* ijedni) 14, 26.
erak-, *eräk-* föleledni, életre támadni 16, 21. 17, 9. 17, 23.
erakad- föleledni, föltámadni 20, 19.
erakafña-, fr. *erakaf-* fölélesztzeni, életre támasztani 10, 8.
eraza kész, serény, бодръ 26, 41; gyors, sietős 28, 8.; = *äräza*
 R., mdE. *eräza*.
erekla- föleledni, föltámadni 27, 63. 64. 28, 6; = *ärikla-* A.
ergad- eltévedni 18, 12; = *ärged-* R.
ergadsña- tévelyegni 22, 29.
elväd- hibázni, vétkezni 18, 15. 21; = *älväd-*, mdE. *ilvid-*.
ingalce elő, előrevaló (jövendő): *ingalcei-* sodaj proféta, пророкъ
 2, 5; *ingalce-azindij* id. 2, 15 stb.
ingald- megelőzni, предупредить 17, 25.
izal': i. *tejn* жалъ мнѣ, miseret me 15, 32.
izald- irgalmazni 5, 7. 9, 27. 17, 15: *izaldij* irgalmas 5, 7.
idama váltáság, megváltás 16, 26. 20, 28; mdE. *id-* megváltani,
 menteni.
isповenda- gyónni, meggyónni 3, 6; or. исповѣдать.
iz (tagadósító ige: egy. 3. praet.)
ina же: néha «pedig» (pl. 6, 17. *ton ina mižarda gavendat te*
pedig mikor böjtölsz stb.; 2, 13. 22, 12 stb.), néha csak nyomaté-
 kosító (21, 25. *mes ina* miért v. miért is, почему же; 21, 19. *däza*
u' ina да не будетъ же, ne legyen v. ugyan ne legyen).
inksa -ért 5, 10; -nek (tartani vkit) 16, 14.
ifkü 21, 19. egy (egymaga); rendes alak: *fkü*.
irvä = *ervä* A., *ërvä* R.
irväja- = *erväja-* A. 5, 32; *irväjaj-čora* völegény 9, 15.
irväjama házasság: i. *kolams* házasságot törni, paráználkodni 5,
 27; menyegző 22, 3.
irüdi részeз, пъяница 24, 49; *irid-* megrészegedni A.
ile, *ili* vagy (oder) 7, 4. 12, 29. stb.; = *ali*, mdE. *ali*, *ili*; or. или.
očulgaftña-, fr. *očulgaft-* nagyobbítani 23, 5.
otkazav- megtagadni (vkit, tkp. «sich lossagen von») 26, 34; or.
 отказаться.
otkirä bátor: *ult o.* дерзай, légy bátor, bízzál 9, 2.
otkirgad- merni, bátorkodni 8, 28. 22, 46.
otkirma ravaszság, ügyesség, хитрость 26, 4.
otvet felelet, számadás 12, 36; or. отвѣтъ.

običaj szokás 27, 15; or. *обычай*.

obiža- sérteni, bántani 20, 13. 5, 39; or. *обижать*.

obrok adó, rovás 17, 25; or. *оброкъ*.

oblak felhő 17, 5; or. *облако*.

ombace más, másik, második; A. *omíce*, R. *omíce*, *ombíce*, mdE. *omboce*.

orgad- futni, elfutni, бѣжать 3, 7; = *vorgöd-*, *vorgid-*; mdE. *orgod-*, *vorgod-*.

olksama jajgatás, вопль 2, 18.

uksus eczet 27, 34; or. *уксусъ*.

ušapt- kezdeni, megkezdeni 5, 2. 1, 18 (*ušaptf*). 20, 8; *ušipt-* 16, 22. (*ušiptama* kezdet 19, 4); — v. ö. *ušid-*, mdE. *ušod-*.

ušard- kelleni, illendőnek lenni 20, 4. 23, 23. 22, 17; *afil* *ušard* nem vala szabad 12, 4.

utara ellen: *škajt* *utara* 26, 65; *utarad* ellened 26, 62. 27, 13. 18, 15.

utaras ellen: *utarazna* ellene 12, 14. 16, 22. 15, 26. 14, 24; *utarazn* ellenem 12, 30.

utars ellen: *sän* u. ez ellen, erre (feleletül) 21, 24. 25, 9.

utaru: *monh* u. ellenem 18, 21.

ufa- fúni 7, 25; A. *ufa-* és *fa-*.

ufam tömlő, мѣхъ; = *fama* A.

ur szolgál, rab 6, 24; *urá* 24, 45; = *urá* O.

urava szolgánő, szolgáló, служанка 26, 69.

urada- fölszerelni, ékesíteni 12, 44; or. *урядить*.

urta nyáj, стадо 8, 30. 26, 31. (gen. *urtt*).

ulca utcza 6, 2; or. *улица*.

ulem horog, уда 17, 27; = *ulmä*.

kajanda- megtérni (bűnbánattal): *kajandada* 3, 2. 4, 17; or. *каяться*.

kajmä szórólapat 3, 12; v.ö. *kaja-* szórni, vetni.

kaštan vельможа, főúr 20, 25; elöljáró, községnek vénéje, старѣй-шина 16, 21.

kati-kiä valaki 12, 47; *kati-mezü* 20, 20; = *kat-kiä*, -mezä.

kadk hadd! *k. valgi* hadd szálljon le 27, 42.

kasama növény 13, 32; = *kasima*, mdE. *kasmo*.

kasf természet, постъ 6, 27; *kas-* «nöni» igétől.

- kaza* kecskebak, козель 25, 32.
kazf ajándék 23, 18.
kanzid- búsulni, szomorkodni: *kanzidij* szomorú, унылый 6, 16.; v.ö. *kaúz-* szomorkodni, gyászolni A.
kanzidfks скорбь, 24, 21. szomorúság, nyomorúság.
karkšakšña- övedzeni, опоясываться 3, 4.
karmarav ренейникъ, lapu, bojtörján (klette); 7, 16; = *kumbarav*, mdE. *komarav*, *kormarav*, *kormalav* lapu.
kalena térd 17, 14; or. колено.
kalgad- keményedni, durvává lenni 13, 15; = mdE. *kalgod-*.
kaldaz udvar 26, 58. 26, 3; *kaldazsa* künt 12, 47; — A. *kaldas* eszerényakol, mdE. *kardas* udvar.
kalnal: *pupaj k.* tövisbokor 27, 29; — *kal* füzfa, *kalnal* füzes.
käžij haragos, gonosz 21, 41; = *käži* R. A.
käžija- haragudni 5, 22. 18, 34; = *käžja-* R., *käžia-* A.
käžf harag 3, 7; — mdE. *käž*.
külftima néma (nyelvetlen) 9, 32.
kesar császár 22, 21; or. кесарь.
kenänd- örülni 5, 12. 18, 13. 26, 49. 27, 29. 28, 8; *kenändama* öröm 2, 10. 13, 20. 13, 44. 25, 21; = *kenärd-* A. R.
kenerf gyümölcs, плод 3, 10; = *kenerf* érett R.
kenčks ajtó 27, 60; (rendesen: *kenkš*); — *kenčiks* R., *kenkš* A. R.
kemeksta erősen, keményen 9, 30; *kemesta* 15, 22. -
kemeksta- erősíteni, erősen fektetni 7, 25.
kerš bal 6, 3; *kerši* 20, 21; = *kerži*, *kerži*, mdE. *kerš*.
kelepña-, fr. *kelept-* szélesíteni 23, 5.; = R.
kelg- akarni: *af kelgi* 2, 18; szeretni 5, 28.
kelgama szeretés: *para-k.* jóindulat, szeretet (wohlwollen, благоволение) 3, 17.
žit = *žot* 26, 35.
kirža kevés, kicsiny 8, 26; = *kerža*, *kirža*, O. *kirža*.
kird- tartani, visszatartani 3, 14; kitartani, túrelemmel lenni:
kirdt lankšan 18, 26; *kird-*: *kirdaft* 8, 28; *kirdj* 9, 32; = *kérd-*, *kird-*.
kit ezethal 12, 40., or. кить.
kitks чепра, vonás (írásban: strich) 5, 18.
kirväst- meggyújtani; = *kerväst-*, *kirväst-*.
kildšña- (e h. *kildkšña-*), fr. *kilbl-* befogni (húzovónó marhát) 21, 5.

kočka- (meg:) kiszedni, választani 12, 18.

χοῦσα, χοῦσ habár 8, 9, 13, 32; = *kuť, kuš*, mdE. *koť, koš*; or. хотя, ХОТЬ.

košard- kényszeríteni, indítani vmire 5, 32, 27, 32; = A.

kodana (какъ же) 26, 54; — *kodanä*; v. ö. *ina*.

kodanga hogy is (*k. af* sehogy sem, semmiképen nem) 2, 6, 5, 14.

kozamarina tövis-bokor 7, 16 (talán e h. *koza-marinal*, mely *koza-mar-ra* utal).

kožalgadma gazdagság 13, 22; *kožü* gazdag.

koňä (homlok): *koňei vasta* лобное мѣсто, koronya-hely 27, 33.

kondaks hasonlóképen 27, 41; -ként 25, 14.

kondama hasonló 11, 16; = *kodama*, mdE. *kondamo*, *konda* gyanánt, -ként; -hoz hasonló, -féle.

kondast- méltónak, jónak, vmire valónak lenni 5, 13: *af kondastan* я недостойнъ 3, 11; *af-kondastij* непотребный, haszontalan 25, 30.

kondaft- hasonlítani, vergleichen 7, 24, 11, 16.

kovinga: *k. af* sehova sem, semmire sem 5, 13.

kovčeg bárka (Noé bárkája) 24, 38; or. ковчегъ.

korän gyökér 3, 10, 13, 6, 13, 21; = корень.

kortaft- (megszólni), elítélni, kárhoztatni 12, 7, 12, 14; rábeszél-
leni, уговорить 28, 14.

kolaz kalász 13, 26; or. колосъ.

kolafks soblazny, botránkozás (tkp. rontás, *kola*- igétől) 13, 41.

kolaft- megsérteni, ártani 16, 26.

koli ha 19, 10; = *kuli*, mdE. *koli*; or. коли.

kolga -ról, felől (pl. kérdezni, szólni) 2.

kuć- fölmeni 15, 29; = R. A.

kućaft- fölvenni, fölvezetni 17, 1; = *kuceft*- A.

kućkan sas 24, 28; = *kuckan*, mdE. *kućkan*, *kućkan*.

kunarakiä már régen 11, 21; = O.; *känara*, *kunara* régen R. A.

kunelŷks зависть irigység, gyűlölet 27, 18; v. ö. kaz.-tat. *könče*
irigy, *könnä*- (e k. *könlä*-) irigyelni, csag. *künle*-id.

kundšama (fogószer): *kalü-k*. háló, сѣть 4, 18.

kuvat soká 23, 14; *kuvat* A.

kuvalga által 1, 22; = *kuvalga* hosszant A., által O.

kuvalgart- folytatni, продолжать 11, 25, 22, 1.

kulä hír, слухъ: *para-k*. evangéliom 11, 5; = mdE. *kulä*.

kulav- hallatszani: *kulavš* 2, 18.

kulma hír, слухъ 9, 26.

kšte- tánczolni 14, 6; = *kište*-.

kstinda- keresztelni: *ktindaj Joannš* 3, 1; *kistēdinda*- A.

ktindav- megkeresztelkedni 3, 6.

krost kereszt 10, 38. 16, 24. 23, 34. 26, 2. 20, 19; — or. крѣсть.

gajsü amaz 3, 3; = O., v. ö. *kaj-tu* amoda A.

gasta- bemocskolni, fertéztetni 15, 11; = A.

gavenda- böjtölni, поститься 4, 2. 6, 16; — or. говѣ-ть.

goraz -hoz képest 2, 6. 3, 11; = O., *korüs* R.

gorēicä mustár 13, 31; or. горчица.

gornicä ház, szoba 21, 33; or. горница.

grez bűn, peccatum; = or. грѣхъ 3, 6.

gresnek bűnös 9, 10; or. грѣшникъ.

jakšam- meghidegedni 24, 12; = R.

jazičnek pogány 4, 15; or. язычникъ.

jav-. *j. irvänts marta* elválni feleségétől, разводиться съ женою 5, 31; (*jav*- elválasztani, osztani).

javft- szétválasztani, szétosztani 10, 35. 12, 25.

jartsama : *j. pül* étel, ennivaló, eleség; 3, 4; = mdE. *jartsamo*.

jondal villám 24, 27; = *jondil*, mdE. *jondol*.

joma- elveszni 8, 25 (a kazáni kiadásban többnyire *juma*-nak, azaz kezdő ю-val írva, pl. 5, 29. 10, 6. 26, 52); = *ima*-, mdE. *joma*-.

jomaft- elveszíteni (többnyire *jomaft*-nak írva, pl. 2, 13. 16, 25. 26, 8); = *imaft*-; mdE. *jomavt*-.

jomafks (*jumafks*) elveszés, veszedelem 7, 12.

jomafna- (*jumafna*-), fr. *jomaft*- 12, 30.

jombla kicsiny 2, 6. 2, 16; = *jolma*, *jomla*.

juvad- kiáltani, закричать 8, 29. 14, 30.

jur : *pilä-jur* arczulesapás, pofonütés (tkp. fül-gyökér, fültő) 26, 67.

čatird- csikorogni 8, 12; = *čatird*-, mdE. *šaturd*- recsegni.

čas óra 10, 19; or. часъ.

čura pohár; or. чара 10, 42.

carstva ország: *meneli carstva* 3, 2; or. царство.
čuda csoda, csodatétel 12, 38; or. чудо.

šajar szőr 3, 4. 5, 36; = *šājār*.

šačama nemzetség, nemzedék 1, 17; = *šačema* R.

šapaks kovász 13, 33.; A. R. *šapaks*, mdE. *čapaks*.

šava üres: *šava-širä* puszta vidék, pusztaság 3, 3.

šama ing, рубанка 5, 40 (természetesen más a *šama* «arcz» szó).

šameñ rozsdá 6, 19; = *šāmen*.

šamndama pusztulás 24, 15; — *šam-* megürülni.

šarām: *šarāmsa aščij* узникъ, fogoly 27, 15-

šarikiđ- érteni, megérteni 13, 13; = *šarhked-*.

šarkst- megfordulni; — a *šar-* igéhez tartozó.

žemčug gyöngy 7, 6. 13, 45; or. жемчугъ.

šerka- ingadozni, tétovázni 24, 29; *š. verasa* kételkedni 14, 31.

21, 21. 28, 17; fölindulni 21, 10; *modai šerkama* fölindulás, föld-

rengés 24, 7; = *šerhka-* himbálódni A.

žertvennek oltár 23, 18.; or. жертвенникъ.

širept- el-, félregördíteni 28, 2.

šobdaks sötétség, тьма 8, 12. 10, 27.

šuka- rázni, lerázni (port) 10, 14; (fejét) 27, 39.

šukša- (c. dat.) megtiltani, воспретить 12, 16. 17, 18.

šumird- elvégezni, befejezni 7, 28. 11, 1. 28, 20.

šumbra boldog 5, 3. 11, 6.; = *šembra*, *šumbra* egészséges, ép.

šumbraft- üdvözölni, köszönteni 10, 12.

šulř árnyék 4, 16; = *čilř* A., *cilř* R.

šulřt- megárnyékolni 17, 5.

škakst -szor, -szer: *sisem-škakst* hétszer 18, 21.

škabaz isten: 1, 20 stb.; v. ö. *škaj* és *paz*, meg mdE. *ški-paz*.

ščoka oreza 5, 39; or. щѣка.

šta hogy (dass); or. что 12, 5.

štada aščij mezitelen 25, 36. 25, 38.; v. ö. mdE. *štrapo*, *štapo*.

štabi hogy (dass, damit), 10, 1. 10, 25 stb.; or. чтобы.

tanga ismét, megint 18, 19 stb.; = *taga* R. A., *tanga* O.

tarvad- gyötreni, kínozni, мучить 8, 29; *tarvadř* elfáradt, изну-

ренный 9, 36; *tarvadma* gyötrellem, kízás, мучение 24, 9. 25, 46.

täj- seperni: *täjř* 12, 44; = R. A.

- tästä* жеребий sors (vető sors) 27, 35.
tär- lengeni, ingani, колебаться 11, 7.
täraft- kísérteni, некусить 6, 13. 16, 1. 19, 3. 22, 18; *täraftij* kísértő 4, 3; *täraftama* kísértés, kísértet 26, 41; *täraftav-* refl. (kisértődni) 4, 1; *täraftia-* fr. *täraft-* 4, 7.
tejs -hoz, -ig 1, 17. 2, 14. stb.; = *tes*, *tejs*.
tevtima hiábavaló 12, 36.
tela test 5, 29 stb.; or. тѣло.
tirgaft- rábizonyítani vkire (arguere, обличить) 18, 15. 26, 73.
tij- tenni; meg: érnei, méltónak lenni: *kona tij kajandamat* 3, 8;
tij méltó, достоинъ 10, 11; *af tijan* nem vagyok méltó 8, 8; v. ö. *mežama tii* mit ér (NyK. V, 146).
tijandij munkás, мивес 20, 1.
tütä ez (NyK. XIII, 56).
tifteñ egyenként 20, 2. 9. 10; R. *tiften* (NyK. XIII, 113).
tokad- megесni, történni случиться 18, 13; *tokadf* megtörtént 18, 31; — mdE. *tokad-*.
totmak szolgál, служитель 14, 2.
topad-, *topad-* satiar 5, 6. 14, 20; = *toped-*, R., mdE. *topod-*.
tomba mélység, глубина 18, 6; v. ö. mdE. *tombaka* mély.
tora- szólni, beszélni 17, 3. 19, 3; *torama* szólás, beszéd 26, 73: *lama torama* многоглаголаніе 6, 7; — R. *tora-* dörögni, csörögni.
tu- (*tuj-*) (meg:) adni: *tuda* дайте 25, 8; *tujama* áldozat: *tujama kši* хлѣбъ предложенія 12, 4.
tuk hadd (pl. tegyem ezt) 7, 4; v. ö. mdE. *tuka* (plur. *tukado*).
tuf kép 22, 20.
tura- trombitálni, трубить 6, 2; *turama* trombita 24, 31.
tuřma háború, csata 24, 6: *t-pejel* kard, мечъ (tkp. verekedés-, csata-kés); — *turema* R., mdE. *tuřme*.
tmin kömény 23, 23; or. тминъ.
- da-* (tagadóító igető): *dat*, *đaza*, *đada*; *đamak* (ne te engem 3, 15), *đamešt* (ne te minket 6, 13); — A. R. *ta-*, mdE. *ila-*.
dacü (*dačü*) adó, vám 22, 19 (*dacet* 22, 17; plur. *dacet* 17, 25.): *daceñ-kočkaj* adó-szedő, vámszedő 5, 46. 18, 17. stb.; — or. дача (v. ö. подача, подачка, подать adó).
diva csoda, csodálkozás: *divasta* 8, 27; or. диво.

divanda- csodálkozni 8, 10; or. дивиться.

divna csodálatos 21, 42; or. дивно.

dolg adósság 6, 12; or. долгъ; *dolgu* adós, должникъ 6, 12.

duz lélek 8, 16: *svätoj duz* szentlélek, святой духъ 3, 11.

dušman ellenség 5, 25; (R. boszorkány, A. varázsló).

drug barát 5, 47: *drugä* barátom 20, 13; or. другъ.

šaka fazék 27, 7; = A.

satiška elég (tkp. elégnyi) 28, 12.

šas: 22, 24. *es-šazinja* за себя, magához (t. i. férjhez venni).

— Alkalmasint hiba van e helyen. Különösen a «férjhez menni (venni), férj nélkül lenni» szólásokban használt névutók mdE. *ekš* és *ekšne*, s az utóbbival szemben áll a moksa *äškssa* (R.); e szerint az itt kellő lativ-féle névutó *äškss* volna, 3. személyraggal: *äškišinja*, vagy bár *äšsazinja*.

saldat katona 8, 9.; or. солдатъ.

sätav csendes, szelid, кроткий 6, 5.; *sätav* R. (*setmä* alatt).

sätavks csend, csendesség 8, 26.

sätaftav- megalázni magát, szeliddé válni, смириться 18, 4.

säraft- eldobni, megvetni 21, 42; = *säraft*- tolni R.

särädks szomorúság, скорбь 24, 8; l. *serädks*.

sestra soror 13, 56; or. сестра.

seräd: *serädij* beteg 4, 24.; = *säräd*- aegrotare.

serädks betegség 4, 23; v. ö. *säräd*- aegrotare.

serüksüuv- magát fölmagasztalni 23, 12.

serüksta- fölmagasztalni 23, 12.

sergäd- kiáltani, hívni; — *sergad*- R., *sergäd*- A.

sirgad- fölébredni: *sirgadaž* 1, 24; v. ö. *sörgëzan* R., *sirgesan* A.

sirnad- megrettenni 58, 4; v. ö. mdE. *sorn*- reszketni,

siñara annyi 15, 33; = *señara* R., *senara* A.

simft- itatni 10, 42; A. *simd*-.

silidej tücsök, сапанча (l. *akrida* alatt); = *cilidi*, R., *cilidi* A.

sitsä az, ez (NyK. XIII, 56).

sot- kötni 16, 19; fr. *sotand*- 13, 4; — R. *sot*-, A. *sod*-; mdE. *sod*-.

sotnek százados, or. сотникъ.

sodakšna- tudakozni 10, 11.

sodafks jel 26, 48.

sodaft- (meg:) meglátogatni 25, 36.

šutam- hallgatni, elhallgatni, молчать 26, 63. 22, 12; *šutamma* hallgatás 22, 34; — v. ö. *sätav*; — R. A. *setm-* csendesedni.

šuts- feddeni, укорять 11, 20; szidni, káromolni 26, 65; — R. *šuts-*, A. *suč-*.

sud ítélet, törvényszék; 5, 21. or. судъ.

sudama ítélet 23, 23.

sudinda- itélni 7, 1; or. суди-ть.

sudindav- törvénykezni; or. судиться.

sudja bíró 5, 25; or. судья.

subbota szombat; or. суббота 12, 1.

suman kaftán 5, 40; = *sěmañ* R., *sumañ* A.

šumbarama háborgás, zavar 9, 23; *šumbarav-* megháborodni, zavarodni 2, 3; *šumbaraftama* возмущение 26, 5; *šumbaraftama* háborgatni 26, 10; — v. ö. *šimbra*, *šumbra* zavaros, *šumbirgajt*, föl-zavarni.

šurtsajt- mozdítani, двинуть 23, 4.

sta ügy, igen 11, 9. (lásd Szót. *sä* alatt).

stak даромъ, ingyen 10, 8; A. *stak*, *stanä* ügy.

stakšña-, fr. *sta-* varrni 9, 16; *šta-* R., *sta-* A.

stafks varrás 23, 5; = A.

stajt- kelteni, támasztani 22, 24.

stalma teher 11, 30.; = R.

strad- elszéledni: *stradajht* 26, 31; — *sěrad-*, *srad-*; v. ö. mdE.

sra-, *stra-*.

strajt- szétszórni 9, 36; = *sěraft-* R.

spira sereg, had 27, 27; or. спира.

svätina szent dolog, szentség; or. святыня. 7, 6.

svätinda- szentelni; or. святи-ть 6, 9.

svätilnek lámpás 25, 1; or. свѣтильникъ.

svätoj szent, = or. святой.

svädeteľ tanú; or. свидѣтель 19, 18.

svädeteľstva bizonyosság, or. свидѣтельство 8, 4.

svėca gyertya 5, 15; = *svėc* A.; or. свѣча.

smokovnica fügefa 22, 19; or. смоковница.

slava dicsőség 4, 8; or. слава.

sluga szolga; or. слуга 20, 26.

služinda-, *služanda-* szolgálni; 4, 10. 11; or. служи-ть.

zakon törvény; or. законъ 7, 12.

zavesa kárpit, függöny 47, 51; or. завѣса.

zolata arany 10, 9; or. золото.

natoka gonosz, rossz 23, 15: *n. mült* rossz gondolatok, злыя помышления 15, 19; or. натѣка (Dal szótára szerint: «idegen, beköltözött», pl. ily mondatban: «ez nem idevaló lakos, hanem натѣка»).

nadija- bízni vmiben 12, 21. 27, 43; or. надѣя-ться.

naslednek örökös 21, 38; or. наследникъ.

narod nép: or. народъ.

naruga- káromolni, szidalmazni 9, 3; or. наруга-ть.

nalnä söt, még 11, 22; = O.; *nalna* A. R.

näbud: mezä-n. valami 21, 3; *näbut* 5, 23; or. нибудь.

nedela hét (woche) 28, 1; or. недѣля.

nesak poleliку 25, 40; mdE. «ugyanis, mert» W.

nenek mindjárt, тотчасъ 21, 20. 25, 15.

nižafť увѣчный, csonka (verstümmelt) 15, 30.

nił'sakšna-, fr. *nił-* nyelni 23, 24.

norav-: *noravak* построї, megállj, várj 27, 49.

norg- elkapni, elvenni, elrabolni 13, 19. 15, 26; *norgama* rablás, ragadomány 23, 25; *norgij* ragadozó, хищный 7, 15; *norgav-* elvevődni 9, 15. 13, 12.

nola- eresztteni, bocsátani (hozzá-, be-e. допускать) 23, 13; *nolaksna-* fr. (eleresztteni, отпущать) 27, 15.

nolda- (eresztteni); megengedni 12, 10.

nolgađij rest, lusta 25, 26; — *nolgađ-* hivalkodni R.

nudi sıp: *nudi-moraj* sípos, sípoló 9, 23; *íudi* 11, 17; — R. *íudi*, A. *nüdi*.

íudiks nád 11, 7; = R., *nudiks* A.

nwa- szunyadni, el-sz. 25, 5; = R. A.

numa aratás 9, 37; *nuj-* igétől (A. *numa*, mdE. *numo*).

nürhkülgad- megrövidülni 24, 22; = *nürhkalgöd-* R.

íurgafť- függesztteni 18, 6; v. ö. *íurg-* függni.

nulgađ- restelkedni, hanyagúl viselkedni, нераđть 6, 24; megvetni, презирать, пренебрегать 18, 10. 22, 5; *nulgađks* utálat, мерзость 24, 15; — R. *nélgađ-*, mdE. *nolgađ-*, *nulgađ-*.

- pakoj* szoba, kamara; or. покой 6, 6. 24, 26.
paj rész: *kemence paj* 23, 23.
pandks folt 9, 16; = *panks*; *pand-* igétől.
paraši kincs 2, 11. stb.; — *parši* jószág, vagyon; mdE. *paroči*.
paroda nem, faj 13, 47; or. порода.
palf- elégetni 13, 30; fr. *palfña-* 13, 40.
päskid- tölteni, betölteni; = *päsked-* R.
pätnica péntek 27, 62; or. пятница.
päsok homok 7, 26; or. песокъ.
pälä-ši dél: *päläši-širü* 12, 42.
päleva kétfelé, ketté (ószl. полма) 24, 51.
pekja terhesedni (hasasodni) 1, 23; = *pekija*- R.
pečat pecsét 27, 66; or. печать.
pežid- esküdni, bozithatni 26, 74; = *pežed-* R.
pedand- szűrni 23, 14; *peda-* R.
penza- kóstolni, vágyni 16, 28.
perř környék, окрестность 3, 5. 14, 35; = *perř*, *pirř* udvar, ke-
rités.
pička- gyógyúlni 8, 8; = *pečka-* R., *pička-* A.
pičkaft- gyógyítani 8, 16. stb. (R. *pečkaft-*); fr. *pičkafña-* 4, 23.
pítstaj mintegy, körülbelül 14, 21.
pirda- elrejtetni, elrejtetni 25, 18.
pülta- égetni 3, 12; = *polhta-* A., mdE. *pulta-*.
pičadřks bánat, bú, nyomorúság печаль, горе 19, 22. 23, 13;
pičafks 11, 21; (gond) 6, 34; — v. ö. R. *pičed-*, A. *pičid-* bajlódni,
fáradni.
piškad-: *piškadma* rívás, ordítás, hangos sírás, рыдание; =
peškad- R.
piškadšña- (e h. *piškadkšña*) kiáltozni 21, 9.
pingü: *monü pingsta* при мнѣ (nálam), körülöttem 15, 32.
pindald- fényleni 5, 15; = *pindild-* A.
pir lakodalom 22, 2; or. пиръ.
piřa- bekeríteni 21, 33; = *peřa-* R., *pera-*, *pira-* A.
pilg-al zsámfoly, подножие 5, 35.
pop pap, or. попь.
pov- megakadni (horgon) 17, 27; = R.
povav- fölakasztani magát 27, 5.; = mdE.
pola участь, sors (schicksal) 24, 51.

- polaftav-* elváltozni, át-v. 17, 2; — *polaft-* váltani, cserélni.
poluška (kis pénz: $\frac{1}{4}$ kopéka) 5, 26; or. полушка.
polda tag 5, 29; (R. W. ízbütyök, csukló, boka).
puzana spongyia, gomba 27, 48.
put- v. *hova* tenni, rakni, helyezni, állítani, építeni 4, 5, 17, 4, 24, 1; *vminek tartani* 12, 33; *megigérni* 14, 7; *elhatározni* 1, 19; = *pít-*, *put-*.
putand-, fr. *put-* 21, 26.
putlek ménta 23, 23 (jóformán *putnek* kell = or. путникъ lein-kraut v. grosser wegerich).
pupa- szúrni: *pupaj-tišü* tövis 13, 7; *pupaj kalnal* tövisbokr 27, 29; = *pëpa-* R., mdE. *pupa-*.
puram- összegyűlni 13, 2; = *përëm-*, *puram-*.
purapt- gyűjteni, összegyűjteni 22, 10, 2, 4.
puł por 10, 14; or. пыль.
psij forró 8, 14; hőség 20, 12; = *psi*, *psi*.
pra-: *p. mälša* megbotránkozni 11, 6.
prakšüa-, fr. *pra-*: *kev-prakšüama* (tkp. kő-hullás) соблазнъ, bot-ránkozás 16, 23.
prafüa-, fr. *praft-* ejteni: *p. mälša* megbotránkoztatni 5, 39.
praznek ünneper 26, 5; *prazdnek* 27, 15; or. празникъ.
pribul haszon, польза 16, 26; or. прибыльъ.
prima- kapni, venni (erhalten, bekommen) 2, 12; *fogadni* 5, 47;
primanda- 10, 40; — or. принима-ть.
prokaza bélpoklosság 8, 2, 26, 6; проказа.
plotnek ács 13, 55.; or. плотникъ.

bajdek bot 10, 10.
baška (c. abl.) -n kívül 11, 27, 14, 41; = A., *paška* R.
bata: *koda bata* какъ будто (quasi) 26, 55; — A. *pita*, mdE. *butta*.
badi: *kodamat-b.* némelyek 9, 3; *konat-b.* id. 28, 11; *mižara-b.* némi, némennyi 15, 34; — A. *padi* talán, or. буде (ha talán: v. ö. mdE. *budi* NyK. XIII, 80).
bašav- vigasztalódni, утѣшиться 2, 18, 5, 4; — v. ö. *baša-* al-tatni, csillapítani A.
beda szorultság, baj 28, 14; or. бѣда.
beräg part 8, 28; *beräk*, *beräk* A., or. берегъ.

brad frater: *bradś* 10, 21; *bradtseñ* 7, 3; *bradanzan* 1, 2; — or. *братъ*.

blagoslovinda- áldani 5, 44; or. *благословить*.

fata- megfogni 21, 25; = R.; or. *хватить*.

fasta együtt, *вмѣстѣ* 13, 29, 22, 34.

fkept- egygyé tenni, egyesíteni 19, 6.

vajmama nyugalom 11, 29; — *vajma-* pihenni.

vajmaft- pihentetni, megnyugosztani 11, 28; megnyugtatni 14, 27.

vačkađ- megüttni, csapni 26, 51; = O., *vačekđ-* R.

vađ mert (убо); = or. *вѣдь*.

vasence első, legelőbb való: *v. pop* 2, 4; *v. glava* első fejezet; — v. ö. *vaseñ*, *vasiñ*; mdE. *vasiñce* első.

vaseft- *встрѣчатъ* elétalálni vkit, találkozni vkivel 26, 32; *vasift-* A.

vaškaf- megcsalni, elhitetni 24, 4; = A. R.

vaškafña-, fr. *vaškaf-*: *šamasa-vaškafñama* képmutatás 23, 28; *šamasa-vaškafñij* képmutató 6, 5. stb.

vanav- óvakodni, őrizkedni 6, 1.

vara- esküdni; *varama* esküvés, eskü, 5, 33; v. ö. mdE. *vara vanoms* tanuskodni W.

varaft- *заклинать* beschwören (istenre kényszeríteni) 26, 63.

varžaks: *langa-v.* példa 24, 32.

varřmadma virradat 28, 1; = *varřmedema*.

vald-: *valdams* világlani, ragyogni 5, 45; v. ö. *valda* és mdE. *vald-* (*valdo-*) *igét*.

valdaptav- fényleni (tkp. fényesítődni) 13, 43; *valdapt-* = *valdapt-* R. A.

valdks fényesség, világ, *свѣтъ* 17, 2, 24, 29.

värce felső 5, 22; — v. ö. *vär*.

vek aetas, *aeternitas* 6, 13; *sä veksä* 12, 32; or. *вѣкъ*.

veš- (meg:) akarni 23, 37.

vedftima víztelen, száraz 12, 43.

vesülgad- *vigadni*, *örvendezni* 5, 12; or. *веселый* (*víg*).

veñapt- *kinyújtani* (kezét) 12, 13; *veñept-* 14, 31; — R. *venept-*.

venec korona, koszorú, 27, 39; or. *вѣнецъ*.

veneli ki (hinaus, вонъ) 21, 39: *jordams veneli* kivetni, kidobni
выбросить вонъ 5, 13; — v. ö. mdE. *venelks* levegő ég.

vera hit 9, 2; or. вѣра.

vera- hinni 9, 28; *veraj* hívő: *kirža-v.* kishitű 8, 26; — *veranda-*
id. 8, 13 (A. *verinda-*); — or. вѣрить, вѣрывать.

veraz bárány: *ócu-šii* v. húsvéti b. 26, 17: — *verës* R., *verskä* A.

verblud teve 19, 24; — or. верблюдь.

vella- (fedni, befedni) öltözni 6, 29; — *vellama* fedél, háztető
4, 5; ruha, одежда 3, 4 stb.; — *velhla-* R., mdE. *vellu-*; *velhtāma-*
pāl takaró A.

velma- föléledni: *velmaš* воскресла 9, 25; *velema-* 14, 2; fr. *vel-*
makšna- 11, 5; — *velma-* föllábadni, fölggyógyúlni.

virgaz farkas 7, 15; = *virgas*, *vérgas*.

virgüdft- избавить, szabadítani 27, 43. (= *virgüdft-*).

vij (meg:) hatalom: *vijl ala* 8, 9; — *vijan* possum, я властень
20, 15.

viškü erős: v. *varma* сильный вѣтеръ, szélvész, великая буря
14, 30. 8, 24.

videm- (meg:) igazzá válni, i. bizonyúlni 12, 37.

videlgađ- szégyenleni magát, szégyenkedni 21, 37; — *videlgēđ-*,
mdE. *videlgad-*, *vidilgad-*.

videlgaft- szégyeníteni: *videlgaftams* 1, 19; = *videlgeft-* R.

vina bor 11, 19. 26, 29; or. вино.

vinograd szőlő 7, 16; *vinograd* 26, 29; or. виноградъ.

vinogradnek szőlő (kert) 20, 2; *vinogradnek* 21, 33; or. вино-
градникъ.

virgüd rohanni, eredni (neki) 7, 25. 8, 32; v. ö. *vérgüt-* ereszt-
teni R.

virgüdjt- (eresztteni): *virgüdjtaf* szabad (eresztett) 17, 26.

rov íme (ecce) 1, 23 stb.

vola ákarat 6, 10.; or. воля.

volna hab, hullám 8, 24; or. волна.

maštña-, fr. *maštft-* elfogyasztani, elpusztítani 6, 19; v. ö. *mašt-*
fogygni, apadni, meg: mdE. *maštovt-* tönkretenni, veszteni.

matad- elaludni (oltódni) 25, 8.

matav- eloltódni: *af-matavma tol* 3, 12; v. ö. *mat-* eloltani.

matuduv- elaludni 25, 5; = *matiduv-* A., *matēdēv-*, *mateduv-* R.

matra- elfojtani, elnyomni 13, 7; = *matra-* nyomni A.

mazi szépség, gyönyörűség, прелесть 13, 22; A. R. «szép»

maziptúa-, fr. *mazipt-* szépíteni, ékesíteni 23, 29.

mani nap (sol) 5, 45. 13, 6. 13, 43 (R. A. derű, derűlt).

mama anya: *mamants* 1, 18; = O.

maŕa- (meg:) kóstolni 27, 34.

mäk egész, mind (usque) 26, 58. 27, 51: *mäk peti* mind végig 10, 22; *mäk tü eis* mind e napig 27, 8. 28, 15; — R. A. *mäk*, mdE. *mik*.

mül: *tujems mül's* megtetszeni 14, 6.

müla- (*mül-*) gondolni 1, 20. 5, 15. (*mültad* 16, 8; *mülijht* 6, 7); — fr. *müland-* 21, 25; *müln-* 16, 7; — v. ö. *mülam* emlékezet R., *mülam* A.

meki-päli utóbb, utoljára (наконецъ) 1, 25; = *mek-päli* R., *meki-päli* O.

mekipülce utolsó 19, 30.

medirks mérték, мѣра 7, 2. 23, 32; mérceze 13, 33.

mes miért, minek 7, 3; mert 9, 21; hogy (dass): *näjäz mes... látván, hogy.* 2, 16 (v. ö. mdE. *meks*, lásd NyK. XIII, 102); — *mes-bi* hogy (a végett hogy: v. ö. что-бы) 5, 28.

mezü-mezü valami 24, 17.

meranda- mérni 7, 2; or. мѣри-ть.

melce utolsó 5, 26; *melece* 27, 64.; mdE. *mejice*.

mížara mennyi 15, 34; = *mezara*, mdE. *mezaro*.

mížarda mikor = *mezarda* A., *mížarda* O.; mdE. *mezardo*.

mížardinga (af) soha (sem) 21, 16; *mížardanga* 21, 42.

mížars míg, meddig 2, 9; *mížards* 2, 13. 26, 36; = *mezars* R., mdE. *zarts*.

mížarkst mennyiszor, hányszor 12, 12.; *mézarkst* R.

mirdaft- megtéríteni 18, 25; = *murdaft-*.

mirdä: *mirdänts* 1, 16; = *mirdä*; — *mirdftima* férjetlen, özvegy.

míšandsnij áruló, árús 21, 12.

mírandu- kibékülni 5, 24.; or. мириться.

míro szent olaj, kenet 26, 7.; or. миро.

mílosti kegyesség, irgalmasság 9, 13; *mílast'* 23, 23; — or. милость.

mílastena alamizsna 6, 1.; or. милостыня.

mor dőghalál 24, 7; or. морь.

muvargaft- vétkessé tenni, vádolni 12, 10; megítélni, elítélni, осудить 23, 14. 27, 3. 12, 41; — v. ö. *muvir* vétkes vmiben.

muvarma вина (schuld), bűnösség 27, 37: *muvarmaftima* ártatlan 27, 4.

raça- пугаться, csúfolni 27, 29; *raka*- kaczagni A. R.

rang- ordítani, kiáltani 27, 23; v. ö. *rang*-; mdE. *ranga*-.

razde: *esta r. salasij* akkor talán (dann etwa) kirabolja 12, 29; *r. čuda Jonat* hacsak nem a Jónás csudája 12, 39. 16, 4; or. развѣ.

rana korán 20, 1.; or. рано.

rabota- dolgozni, munkálkodni 21, 28; or. работать.

rod nemzetség: *rodats* 1, 1; = родъ.

riznaj bús, szomorú 6, 16; = *reznaj* R.

langaks: *šorma-l.* fölírás 22, 26. 27, 37.

lažad- szomorkodni, bánkodni 26, 37; — v. ö. *lažna*- R., *lažna*- A.

lask-, *lašk*- futni 24, 16. 27, 48; = *lašk*-.

lad békesség, egyetértés 5, 9. 10, 12; tanács, tanácskozás 27, 1;

or. ладъ.

lad- maradni, megmaradni 11, 23.; = *ilad*-, *ilad*-, mdE. *lad*-.

lada- megegyezni vmiben 18, 19. 20, 2. 20, 13.; or. ладиться.

ladno illő, jó, alkalmas 27, 6; or. ладно.

laz koporsó 23, 27: *laztneń-ezda* изъ гробовъ 8, 28; mdE.

kando-laz.

lazav- hasadni, repedni 27, 51; = *lazäv*- R.

lanaz len 12, 20; = *ilanas*, *ilanas*, mdE. *lianas*.

laftu váll 23, 4; = R., *lafta* A.

lavčapt- gyengíteni: *lavčaptf* 4, 24. 8, 6; = *lavčipt*-.

lamakstam- sokasodni 24, 12.

lamalgad- sokasodni, szaporodni 13, 12.

lāj folyóvíz, p̣rka 7, 25; *oču-lāj* tenger 4, 15; = *lāj* folyó.

lāftaks emlék, emléktábla 23, 29; *zakont l.* 23, 5; = v. ö. *lāfti*-emlékeztetni R.

lezd- hozzátenni, hozzátoldani прибавить 6, 27. 25, 27; segíteni 15, 25. 27, 24; v. ö. mdE. *läze* és *lüzd*-.

lemna-, fr. *lemd*- nevezni 23, 7.

liä, *lijä* más, idegen 17, 25. 25, 35; = *ilä*, mdE. *lia*.

lieks, *lijeks* másképen, különben 9, 17; = *ilaks*, mdE. *liaks*.

- liesta, lijesta* különben, máskülömben, másképen, иначе 6, 1.
lijakšna- repülni 3, 16; v. ö. *lij-*, *liend-* R.
liš csak; or. лишь 12, 4.
libo: *kiü-l.* akárki, valaki, *mezü-l.* akármi, valami 18, 18; or. либо (кто-л.) 18, 10.
lift- elérni, kihozni, kivinni 21, 39; = *liht-*, mdE. *livt-*; — fr. *lifna-* 12, 35, 13, 52.
lovn- számba venni, tisztelni: *lovnak* 15, 4.; = mdE. *lovnó-*.
lupšta- nyomni, szétnyomni 21, 44; *lupštama* sajtó 21, 33; = *lepšta-* nyomni.
lurma számvetés, számadás 18, 23; — *luv-* olvasni, számlálni.
-

Függelék.

A NyK. V. kötetében megjelent «Moksa és erza-mordvin Szótárba» orosz eredetű kölesönszót csak egynéhányat vettem föl, mely jelentésére nézve igen fontosnak látszott, pl. *pervaj* «első» (a mely helyett a moksa Máté a *vasince*-t használja), *fata-* (E. *kvata-*) megkapni, E. *vese*, *ves* minden (M. csak a tatárból került *är*, *er*), *lad* mód. A Máté evangéliomában találtató számosabb orosz szó mellett azomban érdekes lesz még a többi ilyen szónak összeállítás, a melyeket Reguly jegyzeteiben és Ahlqvist moksa szójegyzékében találunk, — annak föltüntetésére, hogy milyen fogalmú orosz szók mentek át közönséges moksa használatba (köztük jelesen milyen igék is), s részint milyen alakváltoztatást tett rajtuk a kölesönnevő mordvin nyelv. Ezért itt meg függelékül adom a moksa-mordvinban meghonosult orosz szók jegyzékét.

Rövidítések: *A.*, *R.*, *M.* — úgy mint fentebb (378. l.); *Mdt.* = Moksa-mordvin mondatok Reguly jegyzeteiből (NyK. XIII, 110—133. l.)

<i>a de</i> (aber) A. R.; = or. a.	<i>abel</i> ebéd R. (Mdt. 495); <i>obed</i>
<i>a tu</i> különben (sonst) R. (Mdt. 478); а то.	(NyK. V, 143).
<i>atkaza-</i> megtagadni, abschlagen	<i>avín</i> szárító csűr A.; овинъ.
A.; отказать.	<i>ali</i> vagy (oder) R. A.
<i>atdatiks</i> rekruten-ablieferer A.,	<i>ikrā</i> halikra A.; икра.
отдать (abgeben, übergeben).	<i>iznat</i> csakugyan R. (Mdt. 137);
<i>ad</i> pokol A.; адъ.	знать.
<i>adnaka</i> azomban, mindazáltal	<i>izvostka</i> mész A.; известка.
A.; однако.	<i>ina</i> tehát, jól van R. (Mdt. 149),
<i>adela-</i> befejezni, végezni A. R.	<i>ina</i> M.; ино.
(Mdt. 429); отдѣлять.	<i>Ilgin-ži</i> Illyés napja R., or. Ильинъ-день.
<i>asól</i> számár A.; осѣль.	<i>okín</i> sigér (hal) A.; окунь.

- ořotnik vadász* M.; охотникъ.
otveća- felelni A.; отвѣчать.
odovoj, vidavoj özvegy (ember, asszony) A.; вдовый.
ozem őszi vetés R.; озимъ.
obmančik csaló R. (Mdt. 5); обманщикъ.
orta kapu A. R.; ворота.
už már A.: уже, ужъ.
užana- vacsorálni M.; ужинать.
užal: teenza užal sajnál R. (Mdt. 283); *užül* A.; жаль (ему).
uník unoka R. A.; внукъ.
ufat szénvonó, aszág A.; ухватъ.
ulica, ulicä, ulcä utcza R. (Mdt. 101); улица.
kata macska A. R. (V, 130); котъ, кошка.
kati: k.-mezü valami R. (Mdt. 240); *kat (k.-mez)* A.
kašük ajtófélfá R., *kašak* A.; косякъ.
kazä kincstár, fiskus A.; казна (тör., arab szó).
kapra asztag M; *kapä* A.; конна.
kapädinda- kotorni, túrni A.; копать.
kapsta káposzta R., *kapstä* A.; капуста.
kabak koresma A.; кабакъ.
kavädinda- kovácsolni A.; ковать.
kaver szönyeg M., *kav'or* A.; ковёръ.
karaul ör, strázsa A.; караулъ. (a törökből).
karašü kárász A.; карась.
- karej fekete (ló)* R., (mdE. *karej lišme*); *kariü* (gesztenyeszín).
kalacä zsemlye A.; калачъ.
kalca bőrkeztüfi (fejes) R. A.; голица.
kírsa patkány A.; крыса.
kílfaj süket R. A.; глухой.
kisül savanykás kása A.; кисель.
kistédinda- keresztelni A.; крестить.
kibitka ernyös szekér M.; кибитка.
kirpic téglá A.; кирпичъ.
kilä sérvés, szakadás (bruchscha-den) A.; кила.
kočkargä szénvonó, aszág A. (mdE. *kockérga*); *кочерга*.
košül hárskosár (háti) R.; кошель.
kosoj kancsal A.; косой.
kopeka R. (Mdt. 507); *конецка*.
korja korja R.; коньё.
kor bánat, szomorúság A.; горе.
korbin püpos R. A.; *ог. горбунъ* (püpos ember).
korma eleség, étel R. A.; *кормъ*.
kormelec eltartó, tápláló (ernähger) A.; *кормилецъ*.
kukšin korsó A.; *кувшинъ*.
kukla báb M., *kuklā* A.; *кукла*.
kušak öv A.; *кушакъ*.
kuš, kuš ámbár A.; *хоть*.
kudrā R., *kudrā* A. *hajfür*; *ог. гудря*.
kuznec kovács A.; *кузнецъ*.
kupec kereskedő R.; *купецъ*.
kurt nyáj, csorda A.; *гуртъ*.

- kurta* meredek (steil) R.; *kurtā* A.; крутой.
kuli ha R. (Mdt. 533).
knädoj fej (lő) R., *genedoj* A.; ор. гнѣдой.
kniga könyv R. (Mdt. 281), *knigā* A.; книга.
kvas «kvasz» (savanykás ital) R. A.; квасъ.
kraj szél, határ A.; край.
krelincä lépcső (ház előtt) A.; крыльцо.
kros kereszt R., *k'ros* A.; крестъ.
krolu Фроловъ-дeнь. R. (aug. 18-ka).
krudā rakás A.; гpyда.
krupnaj vastag, öreg (nagy) R.; крупный, -ной.
kläncik üveg A.; склянka, dim. скляночка.
klej enyv R. A.; клей.
kleidinda- enyvezni A.; клеить.
kletkā kalitka A.; клетка.
klän ereszték (ruhán) R.; ék (keil) A.; клинъ.
gornostaj hölgymenyét R., *gornostaj* A.; горностаи.
golova bíró (község feje) R., голова.
gusla guszli (hangszer) M., *kuslā* A.; гусли.
gulādinda- sétálni A., *gulan*- M.; гулять.
grāsa- fenyegetni A.; грозить.
grablū gereblye A.; грабли.
grešādinda- vétkezni A.; грѣшить.
- gref*, *greh* bűn, vétek A.; грѣхъ.
grivā sörény A.; грива.
groš garas (Mdt. 507).
gluhoj süket A.; lásd: *kilfoj*.
jarša sérincz (hal) A.; ершь.
jarmonka nagyvásár, jahrmarkt M.; ярмонка.
jär v. *är* tavaszi vetés (rozs) R.; яръ.
jeneral generális A.; генеральъ.
čajenda- gondolni, vélni R. (Mdt. 6), *čajenda*- A.; чайть.
čas óra A.; часъ.
častlivaj szerencsés A.; частливый.
čapan kaftán (posztóból) R. A.; чапанъ (a törökből).
calaj schecke, grauschimmel (ló) R.; чалый (-лая лошадь).
čepkā forgács A., *čepkar* és *čep-lam* R.; щена, щепка forgács és щепать, щеплять hasogatni.
cerkar templom R., *cerkau* A. церковь (Mdt. 79).
čelaj egész A.; чѣлый.
čistaj tiszta R., (másképen: *aru Mát.*); чистый.
čogal stuczer R., *šogal* A.; ор. щеголь.
čukā csuka A.; щука.
čugin kis üst R., *čugin* A.; чу-гунъ.
čuť alig A., R. (Mdt. 349); чуť.
čuva, *čuvan* hű-zke, gögös A.; чванъ.

- čuvanā dinda*-büszkélkedni, hány ni-vetni magát A.; чваниться.
culan rekesz, kamra R.; чуланъ.
čulka harisnya M. *culkā* A.; чулокъ (plur. чулки).
- šabra* szomszéd A.; шабёръ, шабръ.
šajtan ördög R., *šajtan* A. (mdE. *triamo* R.); шайтанъ.
šütnik csöbör R. A.; ушатъ.
šibel, *čibel* düllő (oldal-lejtő) a szánúton R.; шибель.
šibka gyors, sebes M.; шибкий (adv. -ко).
šolap háztető széle, eresz-al R., жолобъ.
šuvata marha, állat R., *šivatā* és *žuvata* A.; животное.
šcip koprantó, hamvnevő A.; щипцы.
ščoka orcza, pofa (*ščoka langa tokaž* pofon vágta) R.; щёка.
štanat nadrág A.; штаны.
što hogy (dass) A.; что.
štoli hogy, a végett hogy A. R.
štukā mestérség (kunststück) A.; шулка.
švec szabó A. (mdE. *šiveč*, *šveč*); швецъ.
šlājū: *šlājūt* lószerszám, hám A?; шлен.
šlāpa kalap M., *šlāpa* A.; шляпа.
žagala égető-vas A.; жегало.
ženih völegény A.; женихъ.
živ élő, életben levő R. (Mdt. 424); живъ.
- tabak* dohány R.; табакъ.
tamlonka aczél A.; томленка (cementstahl).
taragan csótán R.; тараканъ.
taleka rész R. (mdE. *talika*); талька (pászma, matring) v. talán толико «tantum»?
tesna szűk R. (máskép: *tājnā*); тѣсный, тѣсно.
teraza súlymérték A.; тереза, терезы (grosse wage).
tergala hegedű-vonó R., *dergala* A.; дергало.
tikla tök A.; тыква.
točinda-esztergályozni A.; точить.
tos deszka, *tosnā* (dim.) A.; тѣсь.
tovar árú R. (Md. 91); *tavař* A.; товаръ.
torgova-kereskedni R. (Mdt. 32. 250), *torgāva*-A.: *torgovaj* kereskedő M.; торговать.
tolmač tolmács R. (Mdt. 321); толмачъ.
tuča, *tučä* felhő R. (V, 143); туча.
tuman köd R. A.; туманъ.
tulup bunda, suba A.; тулупъ.
tulkā szádlófa, dugasz A.; втулка.
trazūa-ingerelni R.; *trazūes*-fr. R.; дразнить.
trocen-ši szent háromság napja (pünköst) R., *trocān-ši* A.; ор. троицынъ день (нар).
truba cső, kürtő M., *turbā* A.; труба.
trupka pipa R. (Mdt. 247); трубка.

da és; igenis A.; да.
daj hadd! M.; дай.
dasug szabad idő, ráérkezés A.;
 досу́гъ.
*desütskü tizedes (falusi bíró se-
 gédje)* A.; десяте́кий.
dí de, és R. (Mdt. 479. 485); és
 A.; да.
dikaj vad M.; ди́кий.
divnoj csudálatos, bámulatos M.;
 дивный.
dobíva-, dobova- szerezni, meg-
 szerezni A.; добыва́ть.
dovolna, dovolnaj megelegetett
 A.; дово́льный.
dolata véső R. dolatā A.; долото.
dugā ív, ívfa A.; дуга.
duša lélek M.; душа.
dubídinda- kikészíteni (bört);
 megdöngetni A.; дуби́ть.
dubina buzogány M.; дубина.
dumāinda- gondolni A.; ду-
 мать.
durak esztelen, bolond A.; ду-
 ра́къ.
drozd húros madár A.; дроздь.
drob srét R., drobь.
drug barát M. A.; другъ.

sakol solyom A.; соко́ль.
sad kert A.; садъ.
sanka szán (kasos) R.; sani és
 санки.
savsem egészen M.; совсе́мъ.
savrasaj világos barna (ló) R.;
 саврасый.
satok lakat A.; замо́къ.
saldat katona R.; солда́тъ.

sestrā nőtestvér A.; сестра.
semja család M.; семья.
*seläzen kácsér (hímkacsa) A.; ce-
 лезень.*
sicevicü (mdE. ćučwica) ? lencse
 R. (v. ö. mdE. ciceŕa lencse
 Wied.); чечеви́ца.
*sivaj sötét szürke (ló) R; or.си-
 вый, -вой.*
soka eke R., *sokā* A.; соха; — in-
 nen: *soka-* A. R.; szántani; fr.
sokś- R.
śorna mag R.; зерно.
solat maláta, szalad A.; солодь.
sukā szuka A.; сука.
suknā posztó A.; сукно.
sutkā egész nap (24 óra) A.;
 сутки.
sud törvényszék A.; судъ.
sudā bíró A.; судья.
sudak süllő (hal) A.; судакъ.
sūdinda- ítélni A.; суди́ть.
sudna hajó R. (Mdt. 263); судно.
suset szomszéd A.; сосѣдъ, су-
 сѣдъ.
suslā sörmust (bierwürze) A.
 сусло.
sumkā tarisznya A.; сумка.
śuleka lapos palaczk A.; су-
 лейка.
skatert abrosz M., *skater* A.; ска-
 терть.
skomnä kis pad A.; скамья
 (bank).
skudnaj szegény R., *skudni* R.
 (Mdt. 123); ску́дный.
stada nyáj R. (Md. 58), *stadā* A.;
 стадо.

- stan* eszterga (drehbank) A.; станъ.
staratelnoj szorgalmas R. (Mdt. 479); старательный.
staradinda- igyekezni R., *staradinda-* A.; стараться.
stena fal R., *stenā* A.; стѣна.
sterlak söreg (sterlād) A.; стерлядь.
stroūdinda- építeni A.; строить.
strug bárka R. (Mdt. 436); стругъ.
spovēdinda- gyónni A.; исповѣдать.
spora- fogadni (wetten: erū sporatama gyere fogadjunk); fr. *spors-* R.; спорить.
svaj czölöp A.; свая.
svéc gyertya R. A. (máskép: *statol*); свѣча.
svér vad állat A.; звѣрь.
smalā kátrány A.; смола.
smēdinda- merni A.; смѣть.
smēlaj merész, bátor A.; смѣлый.
služa- szolgálni R. (Mdt. 2).
zaftraka- reggelizni A.; завтракать.
zavidova- irigyelni A.; завидовать.
zarū hajnalpir, alkonyatpir A.; заря.
znať bizonyosan R. (Mdt. 530); знать.
nadīa-: nadīama biztos, megbízható, hűséges R., *nadīa-*
- ményleni* A.; v. ö. *Mát.*; надѣяться.
nastērīks gyalú R.; v. ö. настругъ.
navozinda- trágyázni R.; навозить.
narod nép A.; народъ.
nātoj néma R., *némoj* A.; орнѣмой.
nekrut rekruta A.; рекрутъ, некррутъ.
nedelū, nedela R., *nedülū* A. hét (woche): *n.-ši vasárnap*; недѣля.
nevod háló R., *névat* A.; неводъ.
niža szorúltság, baj M.; нужда, нужда.
nusat aczél (tüzütő) R., *musat* A.; мусать.
paj rész, osztályrész R.; паѣ.
padi talán A. R. (Md. 146); буде (wenn, falls).
pasinik mostohafiú A.; пасынокъ.
pasibo köszönet! R. (V, 142); спасибо.
pasudā edény A.; посуда.
pavortka mellékút, oldalút A.; повертокъ, -тка.
parā kor, kellő időkor A.; пора.
parok küszöb R.; порогъ.
parotsá- birkozni, le-b. ((*mon soñ parotsājnū* я его поборогъ), fr. *parotsákšū-* R.; бороться, поборогъ.
Pätruwen-ži Péter (és Pál) napja R.; Петровъ-день.

- püdcncä* R., *pütnica* A. пёнтек;
 пятница.
püřaka pástétom R. A.; пирогъ.
pegaj tarka (ló) R. A.; пёгüй
 (-гая лошадь).
pečal szomorúság, bánat M.; пе-
 чаль.
pečalnajsomorú M., печальный.
penü harag R.; пеня (szemre-
 hányás).
penüdelnik R., *ponedelnik* A. hét-
 fő; or. понедёльникъ.
penüdendü-bosszankodni, magá-
 nak szemrehányást tenni R.;
penüts-panaszolni A.; пенять.
pererava átkelöhely M.; пере-
 права.
pervoj első, legelső M., elsőben
 R. (V, 144), az előtt R. (Mdt.
 422); *pervaj-s* az első A.; пер-
 вüй.
pita quasi A. R. (Mdt. 194. 331);
 будто.
püser írnök A.; писарь.
püva sör R. A.; пиво.
pürnüdündü-fogadni (vendéget)
 A.; принимать, принять.
püřmet jel, ismertető jegy A.;
 примёта, -мётъ.
püla reszelö R., *pülä* A.; пила.
püldündü-reszelni A.; пилить.
pülnöj fűrészelt A.; пильный.
pokraven-sü R. покровъ (t. i. по-
 кровъ пресвятыя богородицы
 fest der fürbitte der heiligen
 jungfrau).
pořaram, *bořaram* pincze A. R.; ?
 порёбъ.
pojla ital (marhának) A.; пойло.
potalak szobapadlás R.; *potalaks*
 A.; потолокъ.
potkau patkó A.; подкова.
podošvü talp A.; подошва.
podmoga-segíteni A.; подмо-
 гать, помогать.
posabla-segíteni A. R. (Mdt.
 195); пособлять.
postuf pástor A. R.; пастухъ.
posnüdünda-böjtölni A.; по-
 ститься.
pozdrablüdünda-üdvözölni A.;
 поздравлять.
pozna késön A.; поздно.
por pap R. A.; попь.
potalü söprü (besen) A.; помело.
poraf puskapör R. A.; порохъ.
pol szegély, ruha-sz. A.; пола.
polas szántalp A.; полозъ.
polana hasábfá R.; *polüna* A.;
 полёно.
polk sereg, regiment M.; полкъ.
püh pehely (*tolga-p.*) M.; пухъ.
putüdünda-bonyolödni A.; пу-
 таться.
puđ puđ (40 font) A.; пудъ.
puř por A.; пыль.
pülüdündü i- port fölvünni A.; пы-
 лить.
püřaska csat A.; пряжка.
püřsčaj isten veled! M.; прощай.
püřaznik ünner A.; праздникъ.
püřüdünda-kormányozni (hajöt)
 A.; править.
püřsatka keztyü A.; перчатка.
püřslo sövényrésз (két karó közt)
 A.; прясло.

- prednik* húzó háló R.; бредень, бредня.
príom ujonczfogadó hely A.; приёмъ (elfogadás).
pribava-, pír-bava-, pribavinda- hozzátenni A.; прибавить.
provorna serény, gyors A.; проворный.
plate ruha R. (V, 142); платье.
plaf erőtlen, gyenge (betegségen) R.; плохой, плохъ (rossz, rosszúl levő).
plafa fatőke (másfél ölnyi darabok) R.; *plaxa* tőke, fatőke M.; плаха.
pletén sövényzet, cserény A.; плетень.
plemennik unokaöcs R.; племянникъ.
pliz félbársony (plüsch) A.; плизъ.
plotnik ács A.; плотникъ.

bajar úr R.; бояринъ (бояре).
bašmak czipő A., or. банмакъ (a törökből).
bazar vásár, piacz A. R.; базаръ (törökből).
banā fürdőszoba A., *banä* R.; баня.
babā asszony, öreg a., bába-a. A. *baba* öreg asszony, апуа R. баба.
barka bárka M; барка.
barhot bársony A.; бархатъ.
balman ostoba, buta ember. A.; болванъ (bálvány).

bedā kár A.; бѣда (baj, szerencsétlenség, szorultság).
bednī szegény, szerencsétlen A.; *bednaj* R. (Mdt. 154); бѣдный.
beräk, beräk part A.; *bereg* M.; берегъ.
belka evet, mókus R., *belkā* A.; бѣлка.
bikā, bukā ökör, bika A., *bika* R.; быкъ (a törökségben: *buga, buka*).
bok oldal A.; бокъ.
bokem oldalon, oldalra V, 128; бокъ (боккомъ).
bockü, bockā hordó A., *bocka* R.; бочка.
božidinda- esküdni A., божиться.
bodik bot M.; бадикъ, байдикъ.
boran ürü R. A.; баранъ.
boltādinda- fecsegni A.; болтать.
buj golyó A.; ? пуля.
butaga gyapot; *iromány* A.; бумага.
buraj sárga (ló) A., бурый.
burou fúró (bohrer); A., *brov* R.; буравъ (a törökből).
burlak hajó-munkás M., бурлакъ.
brat frater A., *brad* R. (Mdt. 495); братъ.
brus köszörűkő A., брусь.
blanaj fakó (ló) R.; бланный (-ная лошадь).

fata- megfogni, megkapni R., *fata-* A.; хватать, хватить.

- falédinda*- dicsekedni, kérkedni A.; хвалиться.
- fežűj* fris R.; *fežaj* A.; свѣжій.
- fonar* lámpás R.; фонарь.
- važatkšne*- kísérni, elvezetni A.; v. ö. вожатый (vezető) és про-вожать.
- varüga* gyarjű keztyű (fejes) R.; ваpега.
- valinka* duda (dudelsack) R.; во-лынка.
- veškä* karó A.; вѣха, вѣшка.
- vedro* veder R.; *vedarka* A.; ведро, dim. ведерко.
- veselaj* víg M. A., *vešela* R.; вселый (adv. -ло); — származé-ка: *veselgad*- víggá lenni A.
- veselenda*- vígadni M., весе-литься.
- vezde* mindenütt A.; вездѣ.
- vencädinda*- összeesketni (jegye-eket) A.; вѣнчать.
- verü* hit A.; вѣра.
- veründa*- hinni A.; вѣрить.
- viduvoj*, *odovoj* özvegy (ember, asszony) A.; вдовый.
- višnofka* cseresznye-fa (?) A.; вишня cs.-fa, вишнёвка cs.-pálinka.
- vid* hiszen, ugyanis A.; вѣдь.
- vina* pálinka R., *vinä* A.; вино.
- vojnä* háború A.; война.
- vožű* gyerűlő A. возжа (plur. возжи).
- votkä* pálinka A.; водка.
- vor* tolvaj A.; воръ.
- vorova*- lopni R. A.; воровать.
- volä* szabadság A., *volü*: *voläs* szabadra, szabadon (pl. eresze-teni) R.; воля.
- volna* hab, hullám A.; волна.
- volnaj* bö (kivánat szerint való, elég) R.; вольный és доволь-ный.
- však* minden, mindenik A. (másk. ar, er; így is: *er-však* minde-gyik, mindenik); всякий.
- vremä* idő A. (másk.: *pingü*); время.
- mak*, *makä* mák A.; макъ.
- matkä* nagygerenda (mester-g., szelemen) A.; матка.
- maslänca* zsíros-hét (butterwo-che) A.; масляница.
- mäntuk* menyhal (quappe) A.; мень és меньék, меньтюкъ.
- mezä* határ, mesgye A.; межа.
- merä* mérték A.; мѣра.
- merata* varsa A.; мерда, мереда.
- melkaj* apró, finom R. A.; or. мел-кій.
- mir* faluközsége A.; миръ.
- miründa*- kibékülni R., мириться.
- mirüdinda*- békíteni A.; мирить.
- mirskoj* községbeli A.; мирскій.
- mockü* fonásra készített kender v. len R.; мочка.
- možna* lehető, szabad R. (Mdt. 306); можно.
- mořa* tenger M. (Mát. *oçu-láj*); море.
- mol* moly A.; моль.
- molotka* kalapács R. A., моло-токъ.

mušēdinda- mohozni, mohhal
tōmni A.; мпнть.
mudranā különös (wunderlich)
A.; мудрёный.
musat A., lásd *nusat*.

rakā rák A.; ракъ.
raj paradicsom A.; рай.
rad örülő, örömmel való A.; радъ.
radhū rokon (verwandter) R.;
родня.
rasa harmat R.; *rasū* harmat,
nedvesség A.; роса.
raznaj különböző A.; разный.
rana korán A.; рано.
rezka gyors, jófutó (ló) R.; рѣз-
кая (лошадь).
rigā szárító csűr A.; рига.
rišidanda- elhatározni M.; рѣ-
шить.
rižaj sárga (ló) R.; or. рыжіи
(-жая лошадь).
rošša, rošša liget A.; роцца.
rod: *sembū* rod egész nemzetség,
család M.; родъ.
rodnoj születés szerint való: *r.*
ala édes atya, *r. semja* a
saját (édes) család M.; родной.
rodnik: *r.-üšū* forrás, forrás-kút
A.; родникъ.
rož rozs R.; *roz* A.; рожь.
robota munka R. A.; работа.
robota- dolgozni A. R. (Mdt. 36);
роботать.
robotnik munkás R.; работникъ.

ružja puska R. M.; ружьё.
ruz orosz R.; россъ és Русь,
русскіи.

lad mód, alkalmasság R. (Mdt.
51. *latso* módon; 173. *tet lad*
neked jó); *lad* v. *lat* mód A.;
ладъ.
lada- egybe illeni, megegyezni:
ladaj бékülő A.; ладить.
ladna jó, illő R. (Mdt. 382);
ладно.
lastänü menyét (schneewiesel) R;
ласка.
laštänü fecske A.; ласточка.
lapas, dim. *lapaskü* kunyhó A.;
лабазъ.
lavka bódé, árúsbolt. M.; лавка.
lavšnaj boltbeli, boltban vásárolt
A.; лавочный.
leka meritő edény A.; лейка
(giesskanne, wasserschaufel).
lenta némi-nemű fejdísz A.;
лента (szalag).
li (kérdőszócska); ли.
lica, licü személy M.; лицё,
лицо.
lotka csónak R. (Mdt. 403);
лодка.
loskit folt (flick, lappen) A.; ло-
снуть.
lukāvindaj ravasz; ördög A.;
лукавый.
luga rét M; *lugā* A.; лугъ.

Egy példánk van arra is, hogy a moksa-mordvin nyelv orosz szókról elvont képzőt eredeti mordvin alapszón alkalmazott: *kälgun* «hazug ember, kérkedő (lügner, хвастунъ)» R. Ugyanis *-un* végű nomen actoris, mely különben a mordvinban nem található, elég van az oroszban, pl. хвастунъ kérkedő (ige: хвастать kérkedni); бѣгунъ futó, läufer (бѣгать futni); говорунъ fecsegő, schwätzer (говорить szólni, beszélni); свистунъ füttyölő, pfeifer (свистать füttyölni); вѣдунъ jós, varázsló (вѣдать tudni, v. ö. finn *tietäjä*) stb.; lásd: Miklosich, Vergl. Grammatik der slav. Sprachen II, 141. 142. l. («Suffix *унъ*»). Az erza-mordvinban csakugyan elé is fordulnak (Wied.-nál): *vedun* (вѣдунъ), *dristun* «stössig» (orosza?), *bladun* kurválkodó, hurer (ószláv бляети, præs. 1. бляду errare, scortari); alakilag ezekhez még hozzátartozik a *gorbun* púpos ember (горбунъ, mely a moksában is megvan: *korbin*), meg *pezgun* v. *pizgun* fecske (= mdM. *pizgata*). — A *kälgun*-nak mordvin alapszava megvan a *kälgetnie*- «hazudni, csalni» igében.

A fentebbi Szójegyzékben és Függelékben foglalt orosz kölcsönszók közt meglghetős számmal van i g e is, összesen 60, tehát mégis jóval kevesebb mint a mennyit az erza-mordvin fogadott el (Wiedemann szótárában ilyen ige 157 van fölvéve). Az orosz igék átvételében a moksa-mordvin nyelv többféle eljárást követett:

a) Olyan orosz igéknek, a melyeknek néhány alakjukból (jelesen az infinitivusból és a präteriumból) *a*-végű tőjük válik ki, a moksa minden toldás nélkül ezen tőjüket vette át, pl. *torgova* = or. *torgova-t* inf., *torgova-l* præt. (de ind. præs. 1. *torguju*, 2. *torgujes*, 3. *torgujet* stb.). Ilyenek a következők: *atkaza-*, *adela-*, *obiža-*, *torgova-*, *dobiva-*, *zavidova-*, *nadia-*, *naruga-*, *podmoga-*, *posabla-*, *prima-*, *fata-*, *vorova-*, *robova-*.

b) Orosz igetöket, melyek az infinitivusból *i* végvocalissal válnak ki (pl. *ladi-t*, *sluzi-t*), megtoldott *a*-val, az *i* tövéget vagy jésítéssé szorítván össze vagy teljesen elejtván: pl. *lada-*, *trazna-*, *spora-*, *služa-*, *pribava-*, *vera-*, *urada-*.

c) A kifejtett orosz igetöt még *-nda* (azaz frequ. *-nd + a*) képzővel toldotta meg, részint az orosz igető vég *i*-jének változtatásával együtt; pl. *kajanda-*, *ktinda-*, *gavenda-*, *čajenda-*, *točinda-*, *divanda-*, *sūdinda-*, *spovēdinda-* (исповѣда-ть), *navozinda-*, *služinda-*, *svätinda-*, *pribavinda-*, *primanda-* (v. ö. *prima-*), *blagoslo-*

vinda-, *veselenda-*, *verinda-* v. *veranda-* (v. ö. *vera-*), *meranda-*, *mirinda-* v. *miranda-*.

d) Az orosz igetöt megtoldotta *-dinda* képzővel (= *-d + nda*; a *-d* előrészben a denominativ *-d* igeképzőt ismerhetjük föl, tekintve, hogy a magyar nyelv is *-l* meg a finn nyelv *-d* [*da*, *-dä*, illetőleg e helyett *'a*, *'ä*] denominativ képzővel szokott idegen igetöket áthonosítani; pl. *prédiká-l*, finn *tienaa-* e h. *tienada-* = svéd *tjena* dienen, verdienen). Ilyenek: *kapādinda-*, *kavādinda-*, *kistēdinda-* (v. ö. *kstinda-*), *kleidinda-*, *gulādinda-*, *grešidinda-*, *čuvānidinda-*, *dubīdinda-*, *dumādinda-*, *starādinda-*, *stroīdinda-*, *smēdinda-*, *penūdenda-*, *pirnādinda-*, *pilidinda-*, *posnādinda-*, *pozdrablādinda-*, *putādinda-*, *pulēdinda-*, *pravīdinda-*, *božidinda-*, *boltdinda-*, *falēdinda-*, *vencādinda-*, *mirīdinda-* (v. ö. *mirinda-*), *mušēdinda-*, *rišidanda-*.

A mordM. *lukāvindaj* tkp. nom. agentis *lukāvinda-* igetől; ennek pedig alapja az ige gyanánt vett or. *lukav-* (лукавыи, praed. alak *лукавь*) névszó; szintígy van a moksa Mátéban *aziranda-* «uralkodni» *azir* «úr» mellett. Egy másik ilyen igének látszik frequ. *-kšne* képzővel, *važatkšne-* (or. *вожатый*); de talán inkább az or. *про-вожа-ть* «geleiten, begleiten» ige szolgáltatta a *važa-* alapszót, melyhez azután még a mord. *-d* képző is járult (*važad-kšne-*).

Különös alakú ez is: *parotsa-* «birkozni» (mdE. is: *borotsa-*). Úgy látszik, hogy itt egyszer az orosz infinitivus reflexiv névmásával (ся: *бороться*) együtt vétetett át; vagy pedig a *-tsa-*-ban a *-d* denominativ + *-š* frequ. képzőt láthatnók?

Összerántott alaknak mutatkozik *spovēdinda-* (A.) mellett *spovenda-* (Máté), mert az orosz *исповѣда-* igetőnek végszótagját (*-da*) enyészttette el. Vajjon lehet-e ehhez képest rövidebb *-nda* végű alakokat (c. alatt) teljesebb *-dinda-* félékből rövidülteknek tartanunk, pl. *kstinda-* «keresztelni» (Mát.) ebből: *kistēdinda-* (A.)?

B. J.